

Uvodnik

Iva Koršič

Da bi mimoze zacvetele vsem ženskam!

Te dni so rumene, nežno dehteče mimoze spet polnile cvetličarne in razveseljevale ženski svet, če so seveda moški bili dovolj pozorni do svojih življenjskih sopotnic in občutljivi ter jim s šopkom cvetja polepšali njihov praznik: mednarodni dan žena. Prvič so ta dan slovesno obeležili leta 1911, pobudo zanj je dala nemška feministka Clara Zetkin, "status" mednarodnega praznika pa je dobil l. 1917. Kot znano, je to tudi dan, ko se spominjamo tistih nesrečnih 146 delavk, ki so tragično umrle 25. marca l. 1911 na delovnem mestu, ko se je v ameriški tovarni Triangle razplamtel požar. Žalostni dogodek se gotovo ne ujema s sliko živahnih praznovanj, kakršna so bila v navadi pred desetletji v republikah nekdanje Jugoslavije, ko so "napredne" ženske bučno zabeleževale svoj praznik, ki bi moral biti predvsem simbolno znamenje ekonomske, politične in družbene enakopravnosti žensk. Žal pa še zdaleč ni tako! Dostojanstva ženske ni mogoče kupiti le s šopkom rož ali darilom. Koliko grdih in človeka nevrednih dejanj mora prenašati t. i. nežni spol. Le pomislimo samo na pohotnost, ki privede moškega do najbolj podle oblike spolne sle: posilstva, ki večkrat ostane nekaznovano, saj se marsikatera ženska zaradi sramu ne odloči izpovedati, kar je doživela. Celo mlada dekletca niso varna pred temi dejanji, kot je pred nedavnim bilo razvidno iz italijanske kronike, ko so razkrinkali skupino najstnikov (!), ki so zlorabljali svojo vrstnico in ji pri tem zabičali, naj tega nikomur ne izda. Žal taki primeri niso redki niti v družinskem krogu, kjer bi dekleta morala uživati le pravo vseobsegajočo nesebično očetovsko ljubezen. Koliko psihološkega in fizičnega nasilja nad ženskami je še zmeraj med "varnimi" stenami "domačega ognjišča", beležijo ustanove, ki se ukvarjajo prav s temi hudimi stiskami žensk, iz katerih se same ne morejo izvleči, pa se tudi ne morejo! Včasih s smrtjo plačajo svoj upor proti nasilnemu možu ali partnerju. Kako naj doživljajo osmi marec tista dekleta, ki so z družinami prišla npr. iz arabskih dežel v naše kraje, a se morajo strogo držati svojih trdih in prevečkrat nazadnjaško zmotnih tradicij, drugače jih v skrajnem primeru očetje lahko hladnokrvno umorijo, kot se je to zgodilo lansko leto v Italiji: oče je zabodel hčerko samo zato, ker je bila zaljubljena v italijanskega fanta. Kako pa naj si razlagamo smrt mladega dekleta v Turčiji, kjer sta oče in ded živo pokopala najstnico, samo zato ker je prinašala družini sramoto zaradi svojega družjenja s fanti! Nekaj za nas nepojmljivega in neodumljivega je tudi obrezovanje deklic (od treh let dalje!), ki je še vedno razširjeno v Novi Gvineji, Avstraliji, Malajskem arhipelagu, Etiopiji, Egiptu in drugih delih Afrike, zahodni Aziji in Indiji, med muslimani na Bližnjem vzhodu in še posebno v Sudanu, Čadu, Somaliji, Etiopiji in Maliju. To izjemno kruto rezanje ženskih genitalij večkrat za zamazanimi, topimi rezili naj bi narekovalo bolna tradicija in še druge stare zablode. In s tem naj bi se ženska očistila! Toda česa? Svoje ženskosti?! Ta za nas nesprijemljivi obred, ki ga izvajajo "babice-mazače" navadno v obupnih higienskih pogojih, predstavlja tudi družinsko čast, zaščito pred uroki, predvsem pa zaščito deviškosti in nato gotovost, da bo ženska zvesta možu. Na svetu je okrog 130 milijonov žensk s tem trajnim intimnim pobabljenjem, zaradi katerega trpijo vse življenje.

stran 3

"Sem le dekle, ki hoče najti svoje mesto med zvezdami."

(neznana slovenska pesnica)

Razstava o aleksandrinhah v Centru Bratuž "Ni res, da danes ni več aleksandrink!"

Skriti obrazi Aleksandrije je naslov razstave, ki so jo v sodelovanju z Goriškim muzejem odprli v Kulturnem centru Lojze Bratuž minuli ponedeljek, na mednarodni praznik žena. Predsednica Centra Bratuž prof. Franka Žgavec je v pozdravnem nagovoru tudi podčrtala simbolični pomen odprtja razstave na Dan žena, saj razstava pripoveduje dolgo zgodbo o tako imenovanih aleksandrinhah, ki jih je najprej s televizijskimi dokumentarnimi oddajami in nato s knjigo, ki je izšla pred leti pri Goriški Mohorjevi družbi, opisala in iz pozabe potegnila Dorica Makuc. Prav goriški publicistki in novinarki Dorici Makuc, ki se je udeležila svečenega odprtja razstave, so se na odprtju večkrat zahvalili za njeno pionirsko delo. Sicer pa je o razstavi o dekletih in ženah iz Goriške, ki so odšle služiti kruh v daljino Aleksandrijo, Kairo in Egipt v Centru Bratuž spregovorila avtorica razstave mag. Inga Brezigar, medtem ko je direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič uvodoma naglasil, da je to že peto gostovanje razstave. Prof. Franka Žgavec je še povedala, da je razstava tudi poklon šolskim sestram, ki so delovale v Egiptu, prisotne pa so tudi pri nas, tako na Tržaškem kot Goriškem, in prav letos bodo šolske sestre prejemnice nagrade, ki je poimenovana po msgr. Kazimirju Humarju. Brezigarjeva je povedala, da so razstavo priredili (o njej smo že pisali, gre za razstavne panoje in priložnostno razstavo oblek iz tistega časa) ob stoletnici prihoda šolskih sester v Aleksandrijo, kjer je bilo pred prvo svetovno vojno pet tisoč slovenskih ljudi, največ žena, ki so potrebovale tudi duhovno oskrbo. "Naj se ta žalostni čas ne ponovi nikoli več"! je zapisala ena od aleksandrink po prihodu domov. In Inga Brezigar je povedala, da je sicer res bilo veliko gorja, a ni bilo vse

žalostno in grenko, saj so se aleksandrinke družile, zabavale, plesale, se srečevale pri šolskih sestrah v Aleksandriji, predvsem pa so, kot je dejal pred časom minister za Slovence v zamejstvu in po svetu republik Slovenije Boštjan Žekš, "bile prve slovenske svetovljanke". Kulturni večer so popestrile članice

obleke starih mam in prastarih mater, ki so jih lete prinesle iz Aleksandrije. Oblečene v izvirne obleke svojih prednic - aleksandrink so podale nekaj priložnostnih prizorov iz vsakdanjega življenja aleksandrink, Vesna Humar, ki je soavtorica filma o Aleksandrinhah, pa je te točke povezovala. Mag. Inga Brezigar je na predstavitvi razstave opozorila na dejstvo, da nam je usoda aleksandrink lahko danes v razmislek, saj ni res, da danes ni več aleksandrink.

Morda to niso več slovenske žene in dekleta, prav gotovo pa so to vsi tisti desetisoči moldavskih, ruskih, beloruskih, indijskih, pakistanskih, bolgarskih, bosanskih, hrvaških, srbskih, makedonskih, romunskih, poljskih, slovaških in žena drugih narodnosti, ki tako v Italiji kot drugod v razvitem zahodnem svetu opravljajo ista in včasih še nižja in slabše plačana dela, kot so jih opravljale naše rojakinje-aleksandrinke. Če gledamo na razstavo o aleksandrinhah s tega zornega kota, dobi seveda nove razsežnosti. Zgodovina je seveda lahko in je učiteljica življenja, a z njo je tako, kot je z vsemi učiteljicami: lahko še tako lepo in dobro učijo, a če jim učenec ne prisluhne, se ne drži njihovih nasvetov in naukov, se ničesar ne nauči. Tako je tudi z aleksandrinhami in njihovo zgodbo, tako je tudi z zgodbo šolskih sester, ki še vztrajajo v Egiptu, kot so še dejavne med nami, in smo jim hvaležni za njihovo tiho in nesebično delo. Sestra Zorka, ki jih je na odprtju razstave zastopala, se je nevsiljivo postavila nekam v ozadje, kot da bi hotela reči: "Take smo, tihe in delavne, a prisotne med vami! Na nas lahko vedno računate".

Jurij Paljk

Franka Žgavec, Andrej Malnič in Inga Brezigar (foto JMP)

Društva Žena iz Prvačine, ki ohranjajo tradicijo aleksandrink, predvsem pa so potegnile na dan

Pogovor

Občinski svetnik stranke Slovenska skupnost Igor Švab je spregovoril o proračunu tržaške občine

3

Aktualno

Mara Petaros piše o ženskah, ki plačujejo preživnino nekdanjim soprogom

14

Ob zapletu z listami za deželne volitve

Kaj se dogaja v notranjosti Ljudstva svobode

Prispevki za slovenske manjšine v zamejstvu in po svetu Za zamejsko manjšino v Italiji 3,84 milijona evrov

Urad Vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu je zaključil s postopkom javnega razpisa za sofinanciranje slovenskih manjšin v sosednjih državah in Slovencev po svetu. Okvirni znesek, ki je bil razpisan za zamejstvo v letošnjem letu, je ostal enak kot lani in znaša 7,8 milijona evrov, kot poroča Slovenska tiskovna agencija. Skladno z rezultati razpisa je slovenska manjšina v Avstriji za letos dobila dobrih 2,9 milijona evrov. Lani je bilo teh sredstev dobre tri milijone evrov. Za slovensko manjšino v Italiji je letos urad namenil 3,84 milijona (lani 3,95 milijona), na Madžarskem 474.450 evrov (lani 406.441) in na Hrvaškem 387.227 evrov (lani 363.780 evrov).

Kot je za STA pojasnil minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš, je sredstva razdelila strokovna komisija. Pred tem so določili kriterije, ki so bili že znani pred meseci. Kot je pojasnil minister, si urad prizadeva, da bi v večji meri podpirali gospodarsko sodelovanje in krepitev kulture, posebno pozornost pa bi radi namenili tudi mladim. Manj denarja pa naj bi namenili politič-

nim organizacijam manjšin. Komisija je ob teh navodilih pregledala prispele projekte, upoštevala pa je tudi dosedanje delo prijaviteljev.

Boštjan Žekš

Kot je pojasnil Žekš, je komisija pri krovni organizaciji slovenske manjšine v Avstriji upoštevala njihovo dosedanje dejavnost in dejstvo, da bi morali obe krovni organizaciji slovenske manjšine v Avstriji, Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) in Zveza slovenskih organizacij (ZSO), pripraviti usklajen predlog financiranja, česar pa nista storili. "Svoje domače naloge nista opravi-
"Svoje domače naloge nista opravi-

li", je dejal minister za Slovence v zamejstvu in po svetu in dodal, da se sedaj politični del koroškega Slovenstva financira malo manj, druge stvari, ki so pomembnejše, pa se financirajo "malo več". Kar se tiče krovni organizacij, s tem zmanjšanjem ni konec sveta, ker lahko iz rezervnega sklada Slovenija še dodatno podpira kakšne konkretne, utemeljene predloge teh organizacij, je še dejal Žekš in dodal, da bodo to morali biti predlogi, ki bodo imeli značaj povezovanja in ne razdvajanja. "Tukaj so možnosti za povečanje vsote, ki jo lahko pridobijo, odprete", je še dejal minister za Slovence v zamejstvu in po svetu. Zavrnil je očitke, da bi Slo pri zmanjšanju sredstev za slovensko manjšino v Avstriji odziv na prepire znotraj organizacij koroških Slovencev.

Kot je urad zapisal v svojem sporočilu za javnost, je NSKS lani na razpisu prejel 130.000 evrov, letos pa 77.600 evrov. ZSO je lani prejela 120.000 evrov, letos pa 77.000 evrov. Skupnost koroških Slovencev in Slovencev (SKS) je lani prejela 50.000 evrov, letos pa 33.900 evrov.

Organizacija štajerskih Slovencev v Avstriji, Kulturno društvo člen 7, pa je za svoje delovanje lani prejela 124.250 evrov, letos pa 119.800 evrov.

teden v Nabrežini, je bilo podčrtano to, da se ponovno zažene vloga Sveta za Slovence v zamejstvu pri slovenski vladi, ki v zadnjem obdobju kar miruje. Prav tako je bilo rečeno, da mora slovenska manjšinska koordinacija Slomak čim prej dobiti novega predsednika, in to na osnovi njenih ustanovnih pravil.

Glede finančnih dotacij je bilo še posebej naglašeno, da "vračilo"

Srečanje SSO in SSK

O žgočih aktualnih temah

Sedanje politično stanje v deželi in državi ter odnosi s Slovenijo so bili v središču pozornosti na srečanju med predstavništvoma Sveta slovenskih organizacij in stranko Slovenska skupnost, ki sta ju vodila predsednik SSO Drago Štoka in deželni politični tajnik SSK Damijan Terpin. Na dnevnem redu pogovorov sta bila tudi splošno krizno finančno stanje v manjšini ter potreba po iskanju sinergij med organizacijami civilne družbe in političnimi strankami. Stranka Slovenska skupnost kot zbirna stranka, ki je ne pogojujejo ideološki predsodki, vztrajno išče dialog tako z zmernimi strankami desne sredine kot zlasti v levi sre-

dini, kjer jo na Demokratsko stranko veže pomemben politično-upravni sporazum. Na srečanju, ki je potekalo prejšnji

Drago Štoka (foto IG)

Damijan Terpin (foto JMP)

Na dnu...

ZAKAJ GLAVNEGA TEKMOVALCA NE PREPUSTIJO NA START?

KER JE BIL PREPUŠČEN DIREKTNO NA CILJ!

GRUDINA

krivično odvzetega milijona evrov vse prej kot rešuje težko finančno stanje, ki je nastalo zlasti zaradi več let neprilagojenih finančnih dotacij. Te so na istem nivoju že skoraj poldrugo desetletje, kar je seveda drastično zmanjšalo njihovo začetno vrednost.

Zaostrovanje odnosov znotraj manjšine je v danih pogojih vse prej kot modro dejanje, zato sta se vodstvi SSO in SSK zavzeli za pomiritev tonov, ki naj privedejo do tvornejših soočanj med vsemi političnimi komponentami v naši skupnosti. Potrebno je, da se na politični ravni čim prej ponovno sestane nekdanje "skupno zastopstvo", ki je kljub vsemu še vedno edina oblika soočanja in dogovarjanja ob upoštevanju različnih političnih občutljivosti v manjšini. Tak pristop naj bo tudi vodilo pri uvajanju potrebnih reform in pri iskanju povezav med subjekti, ki delujejo na sličnih področjih.

ru stranke, ki jih nagla združitve Nacionalnega zavezništva za Ljudstvo svobode ni utegnila urediti. Številni politični posegi predsednika poslanske zbornice Finija v zadnjem obdobju so v tem smislu dovolj zgovorni.

Iz povedanega je mogoče sklepati, da je zaplet s predstavitvijo list podoba notranjega stanja duha v stranki v zvezi s pomanjkanjem politične dialektike med različni

Giorgio Napolitano

neformalnimi skupinami v stranki sami. Zlasti v primeru Lacija je očitno, da sestava list v posameznih okrožjih ni zadovoljila vseh omenjenih skupinskih jeder, kar je posledično sprožilo nerazumljivo zamudno predstavitev list. Volilna komisija in prizivno sodišče sta samo potrdila nespoštovanje časovnega roka in še nekatere druge obvezne formalnosti. Nastali zaplet je spravljal vodstvo Ljudstva svobode v veliko zadrego, ker se v tem primeru ne more prijeti s "telebanskimi" sodniki, ampak kvečjemu s tistimi svojimi strankinimi predstavniki, ki jih je pooblastilo za ureditev vseh potrebnih formalnosti v zvezi s predložitvijo list. Za veliko površnost pa gre pri pripravi list v Lombardiji, saj je volilna komisija ugotovila nad petsto pomanjkljivo overovljenih podpisov predlagateljev.

Vprašati se je tudi treba, zakaj je

zaplet z listami Ljudstva svobode vzbudil tolikšno pozornost in pri vodstvu stranke veliko zadrego in zaskrbljenost. Omenili smo že, da gre za dve izredno pomembni deželi. Lombardija ima namreč devet milijonov prebivalcev in je po gospodarski moči prva v državi, v Laciju pa je prestolnica države Rim, sama dežela pa ima pet milijonov prebivalcev. Poleg tega je na deželni volitvah možno

dajanje preferenčnega glasu izbranemu kandidatu, zato so volivci na teh volitvah bolj motivirani za izbiro kandidatov na listah. V igri so torej občuteni interesi različnih družbenih in političnih skupin, da vplivajo na volivce. Mediji poročajo, da so si vodstva strank v povezavi z Ljudstvom svobode v Lombardiji porazdelila zbiranje nad pet tisoč potrebnih podpisov predlagateljev, a se je na koncu izkazalo, da niso zbrala dovolj ustrezno overovljenih podpisov, kar je bil glavni vzrok za zavrnitev glavne liste. Za rešitev kandidatnih list desne sredine za deželne volitve v Laciju in Lombardiji, ki so

bile zavrnjene zaradi nespoštovanja po zakonu obveznih formalnosti, se je Berlusconijska desnosredinska vlada zatekla k izdaji koskega odloka "pojasnjevalne" narave glede določil o predložitvi list po veljavnem volilnem zakonu. Odlok je stopil takoj v veljavo, ko ga je pozno zvečer 5. marca podpisal predsednik republike Napolitano. Stranke opozicije so se odločno izkrepe proti njemu, ker je takšen ukrep proti osnovnemu demokratičnemu načelu, da morajo zakonska pravila enako veljati za vse.

Na izdani vladni dekret se bodo sedaj lahko sklicevala Državna sveta v Laciju in Lombardiji pri reševanju prizivov strank proti izključitvi list desne sredine v Laciju in Lombardiji. Vse to nas spominja na "bolgarski" model demokracije.

Alojz Tul

Povejmo na glas

V večnem iskanju sreče

Postni čas med drugim odpira tudi vprašanje človekove sreče, želje po njej in seveda njeno iskanje. Preizkušnje v puščavi so v tem smislu ponudba sreče, ki pa jo Božji sin v celoti zavrne. Zakaj? V ponudbi, naj bi kamni postali kruh, se skriva vaba materialnih dobrin. V ponudbi, da bi delali predrzne stvari in pri tem računali na pomoč in varnost, se skriva vaba človekove nebrzdane sle po absolutni svobodi. V ponudbi vseh kraljestev sveta in njihove slave se skriva vaba uživanja oblasti, vsakršne časti in bogastva. Ponudbe vsekakor izhajajo iz zelo dobrega poznavanja človekove narave, zato so v svojem zapeljivanju izjemno močne in jih ni tako lahko zavrniti, o čemer zgovorno priča današnji čas. Resda danes premoremo tudi duhovne dobrine, toda splošne razmere pričajo, da smo zelo navezani na dobrine, ki so zgolj materialne. Resda se zavedamo, kako je svoboda nekaj, kar moramo graditi skupaj z drugimi, ker svoboda pripada vsem, pa bi vendar zase želeli večjih pravic. Resda vemo, kako so oblast, bogastvo in čast za doščanja, ki nimajo dna in je pot do njih posejana z neumiljenim obračunavanjem z vsemi, ki hočejo isto, pa vendar sanjamo o svoji večji moči in vplivu, o bogastvu in kar največjih časteh. Če si ob vsem tem dovolimo tršo besedo, ni izven resnice trditev, da puščavske ponudbe v veliki meri sprejemamo, čeprav si dopovedujemo, da smo nad njimi oziroma da jih je za nas nekdo pred dva tisoč leti premagal. Premagal jih je, kar pa pomeni le, da so prema-

gljive in naj jih torej zavrnemo še mi. Razlog, da jih ne zavrnemo, je en sam: naše hrepenenje po sreči tiste vrste, ki naj nas osrečuje takšne, kakršni smo. Ker je življenje polno težav, verjamemo ali vsaj upamo, da bomo srečo nekoga dne dosegli in se z njo rešili vseh muk in bremen. Že ta misel, da utegnemo srečo slednjic za vedno doseči, nam vliva moč in nam daje novih spodbud. Dosegli bomo boljše pogoje zase in za svoje bližnje, ustvarili bomo družino, in ko smo jo ustvarili, ji moramo zagotoviti ugodne razmere, stanovanje, potem lepše stanovanje, pa hišo, avto, hrano, ugled v družbi. In marsikaj od vsega dosežemo in tudi moramo doseči, ob vsakem uspehu smo nekaj časa srečni, nato pa se moramo truditi za naslednji korak. Zahteve življenja nas silijo, da se odločimo za uresničevanje pretežno materialnih dobrin, zato se nam sreča vselej odmakne nekam naprej. Na ta način smo polni nemira in v nenehnem tekmovanju z drugimi, ki si želijo isto, in zato ni pomiritve in sreča, ki ji nepopustljivo sledimo, nas vedno znova zapusti. In prav zaradi tega končno enkrat zares prislunhno nje-mu, ki je tam v puščavi srečo te vrste zavrnil, zavrnil zato, ker pozna tisto pravo in nam jo v naše dobro hoče posredovati. Pozna pravo srečo, ki ni misel zgolj nase, srečo, kjer so vsi bratje in ni napetosti in boja med posamezniki, družinami, narodi in kjer ne obstaja več družba, ki ji ukazujejo bogati in oholi, medtem ko so vsi neugledni vse bolj zavrnjeni.

Janez Povše

POGOVOR Igor Švab

SSk je suvereno izpeljala svojo nalogo v prid prebivalstvu

Pred nedavnim je občinski svet z glasovi večine odobril proračun za leto 2010, ki je obenem tudi zadnji celotni obračun v tej mandatni dobi: "Prihodnje leto bo namreč odobrena budgetna postavka za leto 2011: novi občinski upravi, ki bo izšla iz volitev prihodnje pomlad, pa bo poverjena naloga, da izpelje načrt predvidenih javnih del in tekočega poslovanja", nam je povedal občinski svetnik stranke Slovenska skupnost Igor Švab.

Proračun predvideva za letos 615.407.880 evrov prihodkov, katerega glavni delež sestavljajo davki in deželni ter državnih prispevki. Da bi se proračun lahko uravnesil, je uprava odločila, da bo porabila prihranke iz prejšnjih mandatnih dob, drugače bi tvegala negativni obračun. Iz tega 'sklada' so tako uporabili 13 milijonov in 149 tisoč evrov. Poudariti gre, da je bil deželni finančni zakon pripravljen ravno v korist tržaški občini, da ji je omogočil suvereno razpolaganje tega zneska. Presežke

Foto IG

prejšnjih mandatnih dob lahko torej občina koristi tudi za tekoče poslovanje, kar so sami revizorji na deželi sprva odsvetovali: ta presežek bi bilo potemtakem mogoče uporabiti zgolj za javna dela in druga podobna opravila. Osnutek prvega proračuna, ki ga je pripravil odbornik Ravida (odbornik je bil namreč dolga leta generalni direktor banke Unicredit), je sprva bil celo za 9 milijonov evrov nižji (se pravi 606 milijonov evrov): stvar pa so nato speljali po 'politični logiki' in znesek dvignili na 615 milijonov evrov... Naravno proračuna bi lahko zato opredelili kar za 'volilno'.

Ali bo županu Dipiazza prihodnje leto uspelo ponovno kandidirati za mesto župana?

Nekateri se ogrevajo, da bi spremenili deželni volilni zakon, tako da bi dosedanji župan ponovno nastopil na volitvah. Manjše stranke tej varijanti nasprotujejo, češ da gre za zakon ad personam. Res pa je tudi, da stranke ne jemljejo ponovne kandidature Dipiazza med prednostnimi problemi, saj se je isto zgodilo v Pordenonu. Odvisno bo od političnih interesov...

Kaj pa ste podčrtali v vašem programu?

Omenil sem hud finančni položaj v državi, ki se posledično odraža tudi v samem proračunu

tržaške občine. Kljub temu pa si prihodnosti našega mesta in naše občine ne moremo predstavljati brez nekega širšega družbeno kulturnega pridiha, ki je bil za te kraje značilen že od nekdaj. Trst in okolica sta bila vedno stičišči različnih ljudstev in kultur, verstev in jezikov; ne moremo zato razmišljati o Trstu, ne da bi se pri tem vprašali o odnosu, ki ga mesto ima do slovenske duše. V svojem pose-

V Trstu so lani končali težko pričakovano obročno avtocestno povezavo. Zaledje ostaja pa itak dokaj odmaknjeno.

Glede prevodne politike sem poudaril dejstvo, da je potencial novih odsekov okrnjen, če mesto ne razpolaga z direktnimi železniškimi povezavami z okolico: zgovoren je podatek, da smo v 70. letih imeli kar pet direktnih povezav z Ljubljano, danes pa nimamo niti ene!

Katere prioritete ste še naglasili?

Gotovo je šolska tematika prednostnega pomena. Z ureditvijo menze šole v ul. Svevo naj bi se začelo tudi popraviljanje Šole Grbec - De Marchi v Škednju. V svojem posegu sem omenil še pomanjkanje telovadnice šole Ribičič in Cankar pri sv. Jakobu. Na srečo pa naj bi se začela, vsaj tako upam, popravila openske šole Kosovel in Tommasini. Zaostajajo pa ureditvena dela šolskega poslopja na Proseku in šole Finžgar v Barkovljah. Pro-

blem je v dejstvu, da so popravila šol vezana na sredstva, ki bi jih morala nakazati dežela. Žal pa ostaja problem odprt, ker je vsota deželnih finančnih sredstev v bistvu nedorečena. Zgovoren je namreč podatek, po katerem je dežela dolžna občini še milijon evrov na podlagi davka ICL.

Opozoril sem tudi na dejstvo, da bi morala občina bolj prepričljivo stopiti na pot kristenja evropskih sredstev: edini primer evroprojekiranja se je udeležil v sodelovanju med pokrajino in vzhodnokraškim rajonskim svetom za ovrednotenje kraških vodnjakov. Evropska sredstva bi lahko pripomogla tudi k ureditvi stopnišča kriškega portiča; odprto ostaja tudi vprašanje asfaltiranja parkirišča pred katinarskim pokopališčem, ureditev ulice Timo pri Lonjerju in izgradnja prepotrebne parkirišča ravno tako v Lonjerju. Dodal sem tudi željo, da bi se cerkev pri Sv. Ivanu - ki jo trenutno popravljajo in je zato iz varnostnih razlogov zaprta - uredila vsaj za najpomembnejše verske priznanke.

Kaj pa SSG?
Občini sem se po eni strani javno zahvalil, da je bila aktivno soudeležena pri reševanju našega gledališča, po drugi strani pa sem poudaril, da je bila ta pot za edina prava, ker SSG sodi v kulturno poslanstvo našega mesta.

parkirišče. V naslednjih letih naj bi Občina celotno območje popolnoma preuredila. Za kaj več pa ni bilo posluha.

Kako je tržaška občina 'preživela' odpravo davka ICL?

Občina 'zasleduje' vse občane, ki svojčas niso poravnali tega davka, oz. 'zasleduje' tiste, ki imajo zazidljiva zemljišča in niso v preteklosti plačali davka. Na tak način občina vsaj delno krije primanjkljaj, ki ga je zapustila odprava davka na prvo bivališče. O tem problemu so razpravljali tudi na vsedržavnem srečanju združenj italijanskih občin v Turinu, kjer je vladala precejšnja zaskrbljenost.

Ali lahko občine v prihodnje tvegajo stečaj?

Lahko predvidevamo okoliščine, v katerih bi se občine (zlasti take, ki so svoj proračun osnovali na visokopoteznih načrtih) znašle v nelikvidnem položaju. Zgovorno je že dejstvo, da se lahko manjše občine na podlagi finančnega zakona odpovejo t. i. paktu stabilnosti in lahko hkrati vprašajo še za posojila.

Kako ocenjujete deželni predlog glede preustroja javnih uprav?

Glede tega bi najprej razčlenil vprašanje v zvezi z rajonskimi sveti.

Tržaško občino bremeni pro-

račun za rajonske svete v višini nekaj manj kot milijon evrov letno: od teh je 353 tisoč namenjenih sejinam. Če bodo rajonski sveti še naprej obstajali po sedanjem ustroju - po katerem jim občina ne priznava nikakršne neposredne pristojnosti -, je nesmiselno, da bi se ta oblika javnega zastopstva v prihodnje ohranila. Nekoč sem bil za eno mandatno dobo svetnik v rajonskem svetu v mestu: ugotovil sem, da se prioritete občine in rajonskih svetov prav nič ne križajo. Naj navedem zgovoren primer, ki zadeva priporočila vzhodnokraškega rajonskega sveta glede variante regulacijskega načrta: čeprav so priporočila bila strokovno temeljita, jih je občina le minimalno upoštevala. Kot sem že prej omenil, se o stopnišču, ki povezuje obalno cesto s kriškim portičem, govori že celih trinajst let: zahodnokraški rajonski svet je urgiral že več let, a nič se ni še premaknilo! Politična volja uprave in potreba teritorija sta namreč ločena pojma, kar ni odvisno od politične pripadnosti administracije. Prav bi bilo torej, da bi stališča rajonskih svetov postala obvezujoča tudi za občino, drugače bi se bilo treba resno vprašati o sami koristi in obstoju teh organov.

Kaj torej predlagate?

Naj se pomen rajonskih svetov nikakor ne izniči, ampak naj se ovrednoti njihovo delovanje tudi na podlagi avtonomnega proračunskega budžeta. Rajonski svetnik Krapež se z vprašanjem parkirišča v Lonjerju in z ureditvijo parkirišča pred katinarskim pokopališčem ukvarja že vrsto

let: z lastnim proračunom bi bilo vse lažje. Drugačnega mnenja pa je župan Dipiazza, ki stališče rajonskih svetov nikakor ne upošteva...

Kaj pa mislite o predlogu metropolitanske občine?

To idejo je imel v mislih že Riccardo Illy, ko je bil najprej tržaški župan in nato predsednik deželne uprave. Odkritosrečno menim, da bi nam metropolitanska občina škodila. Že res, da odprava davka ICL sili občine, zlasti manjše administracije, v sinergične povezave na področju storitev, nikakor pa ni prava rešitev ukinitve manjših upravnih enot za vzpostavitev nekega večjega administrativnega organa.

Kako se je iztekla akcija, ki jo je stranka Slovenska skupnost sprožila proti varijanti regulacijskega načrta, ki bi hudo prizadelo kraško prebivalstvo?

Pristojni občinski uradi končujejo preverjanje vseh pri-zivov in ugovorov.

Koliko jih je bilo?

Skupno jih je bilo nekaj čez tisoč. Uradi bodo morali zdaj odgovoriti tudi na pripombe, ki so jih na račun regulacijskega načrta prejeli od dežele. Gre za pomemben korak, ker so stališča dežele zelo pomembna. Če bi morala občina ugovore sprejeti, je SSK mnenja, da bi se upravi nikakor ne splačalo trmoglavo nadaljevati po svoji poti: predlagamo zato, naj občina čim prej na novo sestavi celotno varijanto. SSK je zato suvereno izpeljala svojo nalogo v prid prebivalstvu.

Igor Gregori

I FEEL...SLOVEENIJA!

Zakaj so banke radodarne?

Gospodarska kriza tudi v Sloveniji pušča za sabo številne smrtno žrtve. Na vseh nivojih. Brezposelni, nekdanji zaposleni, propadle firme, nekdanji uspešni, neplačani dolgovniki, nekdanji upanje vzbujajoči krediti. Pa ne samo to. Številke so neizprosne. Po izračunih strokovne javnosti je BDP upadel za 7,8%, industrijska proizvodnja za 17,4%, investicije so se zmanjšale za 11%, brezposelnost se je povečala za 53%. Kar 100.000 Slovencev je brez dela. Če se ozremo še na javnofinančno sliko, postane podoba poraza popolna. Javnofinančni primanjkljaj je v višini 6%, javni dolg pa se je v letu 2009 povečal za 53%.

Na svetovni ravni so glavnega krivca nastale krize našli v neoliberalizmu, republikanski ideologiji zasebnega kapitala, ki da se je izrodil v rokah pohlepkih. Kaj pa v Sloveniji? Izhodišče (pohlepni podjetniki) je bilo isto..., a kaj, ko je tukaj podjetnike postavila (ali vsaj pomagala postaviti) država. Medtem ko so drugod po svetu v državi in njeni finančni pomoči videli rešilno bilko, je bila v Sloveniji država sokrivka za nastalo situacijo. In jo danes skuša reševati... z denarjem davkoplačevalcev. V tem kontekstu seveda lahko hipoma najdemo kar nekaj nedostrednosti. Vloga bank je pri nastajajoči katastrofi odločilna. V Sloveniji je namreč šlo za to, da so pogoji najema kreditov pri bankah ustvarjali nerealno sliko cenene vrednosti denarja in banke tako v zrak poglnele povpraševanje (in ponudbo) ter tako umetno napihale cene. Ugodni pogoji najemanja kreditov so veljali za fizične osebe in za podjetja. Medtem ko so podjetja zlahka prišla do kreditov, tudi za "podvige", ki so bili že na prvi pogled nelogični in finančno nevzdržni, so bila navadnim smrtnikom odobrena posojila z izjemno nizko obrestno mero, ročnost kreditov pa se je podaljševala z 10 na 30 let (seveda velja to v prvi vrsti za najem kreditov pri nakupu nepremičnin). Med leti 2003 in 2008 so cene v celotni državi naraščale za 15 odstotkov letno, plače pa so rasle samo po 5 odstotkov.

In banke so, tudi v lanskem izrazito kriznem letu 2009, ravno na področju nepremičnin povlekle nekaj nenavadnih potez: obseg odobrenih hipotekarnih kreditov so glede na leto 2008 povečale iz 3,4 na 3,9 milijarde evrov. V obdobju najhujše krize so banke torej še naprej fizične osebe vzpodbujale k najemu kreditov. To potezo lahko razumemo, če imamo jasno predstavlo o izpostavljenosti, ki so jo banke imele do posamez-

nih investitorjev na nepremičninskem trgu. Terjatve naj bi znašale okoli pet milijard evrov, mnogi investitorji pa so bili (in so še vedno) na robu zloma. Banke so zato sledile preprosti računici: da bi od investitorjev lahko izterjali denar, so jim morali omogočiti poslovanje kljub krizi. To pa so storili seveda tako, da so kupcem nepremičnin še vedno podpisovali ugodne kredite. Začaran krog naj bi bil tako sklenjen: banka odobri "ugodno" posojilo posamezniku, ki se odloči za nakup stanovanja oz. nepremičnine. Denar v zadnji fazi torej pride do investitorja, ki je v nepremičnino vložil in ki bo z "navalom" kupcev lahko izplačal svoj dolg do banke. Omenjena logika pa je zelo rizična, ker so številni nepremičninski vlagatelji (kakih 200 danes v Sloveniji) že danes plačilno nesposobni in na veliko odpuščajo svoje delavce.

Trend v nepremičninskem trgu, ki je bil v prejšnjih tednih tako izpostavljen, je pravzaprav simptomatičen primer za celotno slovensko gospodarstvo. Politika bank je dejansko politika ohranjanja statusa quo: na nepremičnin-

skem trgu pomeni to npr. ohranjanje visokih cen za kvadratni meter (ki so bile v Ljubljani v obdobju pred krizo v povprečju med 3000 in 3500 evrov). Status quo, ki ga banke ohranjajo s svojo politiko pomoči podjetjem v krizi, pa je zelo nevaren tudi v drugih sektorjih ekonomije. Slovensko gospodarstvo se je namreč v zadnjih letih izkazalo za zelo klientelističen in podkupljiv trg. Ob tem seveda ne smemo pozabiti, da je slovenski bančni sektor v državnih rokah. Torej je v njem politika. Ohranjanje statusa quo z odobravanjem novih ugodnih kreditov in reprogramacijo starih na strani bank (vlada je tako politiko bankam naročila tudi uradno s t. i. jamstveno shemo) ter vstopom države v gospodarstvo z znatnimi finančnimi vložki v velika podjetja, ki so "prevelika, da bi propadla", je voda na mlin za nadaljnji klientelizem in korupcijo. Banke, ki so v rokah države, pomagajo namreč velikim podjetjem, ki so zaradi slabega upravljanja tik pred finančnim zlomom (in v katerih ima tudi država pomembne deleže), po potrebi pa na pomoč priskoči še država neposredno z vložki davkoplačevalskega denarja. In tako se nadaljuje tista praksa, ki so jo z zadnjimi velikimi aferami vsi politiki obsojali in jo preklinjali.

Andrej Černic

S 1. strani

Da bi mimoze...

To krutost, ki jo je prestala kot mala deklica, je v knjigi Puščavska roža (Dirie Miller, 1998) razkrila vrhunska manekenka Waris Dirie. V svojo življenjsko izpoved je izlila tudi vse duševne pretrese, ki so jo zaradi tega zaznamovale za vedno. Žalostno je dejstvo, da se ta obrezovanja - najbolj kruta oblika je

infibulacija - dogajajo tudi v Evropi, saj priseljenci iz omenjenih držav ohranjajo to nečloveško tradicijo tudi v "novi domovini", čeprav je to pri nas strogo prepovedano. Opravljajo jo pač na skrivaj in večkrat deklice podležejo okužbam, krvavitvi... Grozljiva mučilna praksa je dejansko usmerjena v nadzorovanje žen-

ske, njenega telesa in njenega najbolj intimnega življenja. To je nekaj nepojmljivega za naše mišljenje in razmišljanje. Za žensko dostojanstvo in osebno svobodo gre! Dokler se bodo našeta, pa tudi še marsikatera druga nasilna dejanja izvajala nad ženskami na vseh koncih sveta, ne bomo mogle niti mi sproščeno in z zadovoljstvom praznovati našega praznika. Z dobršno mero (utopičnega) optimizma si želimo, da bi kdaj mimoze res zadehtle za vse ženske na svetu.

Posluš cerkvenih ustanov ob splošni krizi

Pomoč brezposelnim in socialno ogroženim v letu 2009

O b naraščanju brezposelnosti med prebivalstvom Slovenije je Cerkev na Slovenskem preko škofijskih Caritas ter številnih dobrodelnih in redovnih ustanov ponudila pomoč socialno najbolj ogroženim. Razine oblike in programe pomoči so navedle pristojne odgovorne osebe v kratkih poročilih, ki jih navajamo v nadaljevanju.

Sodelavci škofijskih Caritas, društev, župnij in številni prostovoljci spominjajo, da marsikomu pogovor in upanje, ki ga lahko prinaša človeška bližina, pomeni veliko več kot hrana in obleka ali materialna pomoč. Opozarjajo, da toliko žalostnih in razočaranih ljudi (pa tudi jeznih na ves svet), ki so jih srečali v preteklem letu, že dolgo niso videli.

Škofijska Caritas Koper

Med stalnimi, večletnimi prejemniki pomoči je veliko brezposelnih oseb. Posebej ločenih podatkov ni zbranih, vendar je večina ljudi, ki je na novo prišla v letu 2009 po pomoč, prizadela recesija: izguba dela, neizplačane plače ali izred-

no nizki prejemki. Iz podatkov, ki so na razpolago v Škofijski Caritas Koper, je bilo v letu 2009 novih prejemnikov pomoči: 171 družin, ki so prejele pomoč v hrani (popolni paket), 11.217 oseb, ki je dvakrat v letu prejele hrano Evropske unije, 350 šolarjev, ki so prejele šolske potrebsčine pred začetkom šolske

Karitas Koper skupaj prejele 28.045 oseb ali 10,75 % prebivalcev škofije Koper.

V letu 2009 je bilo zaznati večjo stisko ljudi, ki so že v preteklosti prejeli pomoč Caritas. Če so bili prej zadovoljni s paketom hrane, šolskimi potrebščinami, oblačili in obutvijo, se je v zadnjem času pokazalo, da ne

no zdravstveno zavarovanje...). Tudi prebivalce koprške škofije je v letu 2009 doletela izguba delovnih mest in s tem povezanih dohodkov. Poleg podjetij MIP, Iskra in še nekaterih drugih je med prosilci pomoči veliko pogodbениh delavcev in samostojnih podjetnikov, ki so izgubili delo. Prav v MIP-u je bilo najhujše, ker so ljudje kar nekaj mesecev delali, niso pa dobili plače in posledično niso bili upravičeni do nadomestila, ki jih v primeru brezposelnosti zagotavlja država, prihranki pa so skopneli. Pri- zadedi niso bili samo zaposleni, ampak tudi njihovi družinski člani.

Materialno pomoč v Škofijski Caritas Koper delijo prek dekanij in območij v trinajstih Centrih Caritas: Bovec, Tolmin, Nova Gorica, Grgar, Ajdovščina, Idrija, Sežana, Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica, Koper, Izola in Portorož. Na teh mestih redno deluje ekipa stalnih prostovoljcev iz različnih župnijskih Caritas v dekaniji, po vnaprej določenem urniku in skrbi za svetovanje in pogovor s ljudmi v stiski, ureje-

nost skladišča, pripravo materialne pomoči (hrana, higienski material, šolske potrebšchine, oblačila, obutev in druge osebne predmete) ter vodenje ustrezne dokumentacije.

Po župnijah so na razpolago zgi- banke z informacijami o pomoči Caritas, saj so prav v lanskem letu tako župnijske kot tudi Škofijska Caritas večkrat v oznanilih in lokalnih medijih povabile ljudi, ki so izgubili delo, naj se aktivno vključijo v socialne programe. Ker je prvi korak za prošnjo po pomoči na Caritas najtežji, so prostovoljci enotno po vseh Centrih Caritas uvedli dodatna dežurstva samo za tiste, ki so izgubili delo. Pripravili so tudi zgi- banko Kako preživeti čase recesije.

Zbrani podatki za lansko leto kažejo, da sta se tako število prošenj kot tudi količina pomoči bistveno povečala. Primerjava med letoma 2008 in 2009 na materialnem področju pripelje do naslednjih ugotovitev:

– Hrana: Škofijska Caritas Koper je leta 2009 po skladiščih v Centrih Caritas razdelila več kot 280.000 kg hrane (leta 2008 109.503 kg – indeks 2,56) in nekaj manj kot 200.000 litrov mleka (leta 2008 138.240 litrov – indeks 1,43). Skupaj je teža razdeljene pomoči tehtala skoraj 500 ton.

– Družine in posamezniki: Vseh družin in posameznikov, ki so leta 2009 prejeli paket hrane Škofijske Caritas Koper in Evropske unije je bilo 3.448 (leta

2008 3.277 – indeks 1,05). Razdelili so 13.595 paketov (leta 2008 10.494 – indeks 1,27), 2.200 otrok je prejele pomoč s šolskimi potrebščinami v obliki vrednostnih bonov, 198 otrok pa je bilo vključenih v posvojitev na razdaljo.

Svetovanj, pogovorov in obravnav je bilo 21.578 (leta 2008 11.250 – indeks 1,91). S plačilom nujnih položnic so pomagali 163 družinam (leta 2008 125). Število oseb, ki so bile deležne pomoči in med katere so bili vključeni tudi družinski člani, je bilo leta 2009 28.045, leta 2008 pa 16.828 – indeks 1,66.

Izdaki Škofijske Caritas za programe pomoči, vrednost razdeljene hrane iz virov pomoči Republike Slovenije in hrane Evropske unije ter ocenjeno vrednost darovane hrane (v višini 943.246,00 evrov), kakor tudi podatek o pomoči posameznih župnijskih, dekanijskih in območnih Caritas (221.356,00 evrov), je v koprski škofiji znašala (brez upoštevanja 104.158 ur prostovoljnega dela) 1.164.602,00 evra.

Jožica Ličen.

Škofija Koper

Na ordinariatu koprške škofije so se po odločitvi škofa msgr.

Metoda Piriha odrekli pošiljanju božičnih in novoletnih voščil. Denar, ki so ga s tem prihranili, so namenili dvema družinama, ki ju je prizadela brezposelnost in sta zaradi nje ostali brez sredstev za preživljanje.

ga leta, in 38 družin, ki so bile deležne plačila nujnih položnic. V letu 2009 je pomoč Škofijske

zmorejo poravnati položnic za osnovne življenjske potrebe (stanovanje, elektriko, vodo, dodat-

Razmišljanje v molitvi o Kristusovem trpljenju Ljudska pobožnost križevega pota (Via crucis)

V postnem času, ki ga začnemo s pepelnično sredo, kristjani poglobljamo zavest o pomenu Jezusovega trpljenja. Ko preiščujemo njegovo pot od obsode do smrti na križu, postaja osebna bolečina znosnejša. Velika opora v hoji za trpečim Gospodom je lahko ljudska pobožnost križevega pota. Postaja ali upodobitve križevega pota, ki se nahajajo v skoraj vsaki cerkvi in kapeli, so sestavni del bogoslužnega prostora. Obstajajo pa tudi postaje in kapelice križevega pota v naravnem okolju. Križev pot molimo v postnem času ob petkih, ko se spominjamo Jezusove smrti na križu. V Sloveniji je navada, da ga verniki molijo tudi ob nedeljah, večkrat na

romarskih krajih ali podružničnih cerkvah, kjer hodijo od postaje do postaje, nosijo križ in preiščujejo ključne trenutke človeškega odrešenja.

Križev pot molimo v cerkvi ali na prostem, ob besedilu pa lahko tudi preiščujemo (meditiramo). Molitev križevega pota je razdeljena na štirinajst postaj:

1. Pilat obsodi Jezusa na smrt.
2. Jezusu naložijo križ.
3. Jezus pade prvič pod križem.
4. Jezus sreča svojo žalostno mater.
5. Simon pomaga Jezusu nositi križ.
6. Veronika obriše Jezusu obraz.
7. Jezus pade drugič pod križem.
8. Jezus nagovori jeruzalemske žene.

9. Jezus pade tretjič pod križem.
10. Jezusa slečejo.
11. Jezusa pribijajo na križ.
12. Jezus umrje na križu.
13. Jezusa snamejo s križa in ga dajo v naročje Mariji.
14. Jezusa položijo v grob.

Tradicionalna oblika križevega

pot predvideva, da se vsaka postaja začne z vzklikom: "Molimo te, Kristus, in te hvalimo, ker si s svojim križem svet odrešil!" Sledi preiščevanje o glavni temi postaje ali branje ustreznega sveto-pisemskega odlomka, nato pa postna pesem. Preiščevanje posamezne postaje se sklenuje s prošnjo: "Usmili se nas, o Gospod,

usmili se nas". Molitev križevega pota je oblikovno in vsebinsko prepuščena ustvarjalnosti posameznikov ali skupine. Najbolj znana uprizoritev križevega pota pri nas je škofjelovski pasijon (prim. http://pasijon.skofjaloka.si/novice.htm).

Skavtska maša v spomin na Mirka Špacapana

Ob letošnjem dnevu spomina, ko se skavtje po vsem svetu spominjajo ustanovitelja Baden Powella, so se goriški skavti - zlasti na pobudo starejših članov - želeli spomniti tudi na Mirka Špacapana, ki je prerano zapustil našo skupnost jeseni 2007. On namreč ni bil le izjemno delaven politik, glasbenik, športnik in vsestranski kulturni delavec, ampak tudi brat skavt. Številni - mlajši, a tudi starejši - člani organizacije so v petek, 5. marca, z molitvami in s pesmimi ob zvokih treh kitar obogatili večerno sveto mašo v duhovnjigi sv. Ivana v Gorici, ki sta jo darovala msgr. Cvetko Žbogar in g. Marijan Markežič v zahvalo za človeka, ki je veliko dal tudi goriškemu skavtizmu.

PAVEL IN NJEGOVO DUHOVNIŠTVO

Trojna služba, ki se trajno opravlja v vesoljni Cerkvi, to je učiteljska in pastirska ter svečeniška služba, se je skrbno opravljala že v izvoljeni judovski skupnosti Stare zaveze: učiteljsko službo so izvrševali zlasti preroki in pismouki, pastirsko službo so izvajali predvsem kralji in oskrbniki, posvečevalno službo so opravljali v prvi vrsti duhovniki in leviti. Prvi so skrbeli za oznanjevanje resnice, drugi za človekoljubne pravice, tretji za bogoslužje svetosti. Kristus ni prišel, da bi te dejavnosti odpravil, temveč je prišel, da bi jih dopolnil (Mt 5,17). Njegovo zadnje naročilo učencem v evangeliju po Luku lepo povzema vse tri službe: "Pojdite in naredite za moje učence vse narode (učiteljska služba), krščujete jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha (posvečevalna služba) in učite jih izpolnjevati vse, kar koli sem vam zapovedal (pastirska služba)" (Lk 28,19-20).

Prvotna Cerkev se je rojevala iz judovske skupnosti in rasla iz njenih korenin. V Apd beremo, da so učenci "bili stanovitni v nauku apostolov (učiteljska služba), v bratski skupnosti (pastirska služba), v lomljenju kruha in molitvah (posvečevalna služba)" (Apd 2,42). Tako so izpolnjevali naročila vseh treh služb, ki jih je Kristus prevzel iz Stare zaveze: "Kdor ima ušesa za poslušanje, naj poslušaj!" (5 Mz 6,4; Mt 11,15); "ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!" (3 Mz 19,18; Mt 22,39); "ljubi Gospoda, svojega Boga!" (5 Mz 6,5; Mt 22,37). Kristus je s svojo žrtvijo in vstajenjem vse staroza-

vezne dejavnosti dopolnil zlasti s tem, da jim je vdihnil svojega Svetega Duha in jih tako napolnil z novo vsebino. To resnico najlepše razodeva obred judovske velikonočne večerje, ki ga je Kristus iz zahvale za rešitev ljudstva iz Egipta predelal v zahvalo za rešitev ljudstva iz sužnosti greha. Tako so tudi apostoli polnili z novo vero poučevanje v templju

(Apd 5,21); tako so učenci prežeti z novim upanjem izročali svoje imetje bratski skupnosti (Apd 2,45); in tako so se polni nove ljubezni vsi shajali k prenovljeni velikonočni večerji in zahvali pri lomljenju kruha (Apd 2,46).

Ni težko verjeti in razumeti, da so se nove skupnosti rojevale s hudimi porodnimi krči in da so ti premiki povzročali številne žgoče bolečine. Samo najbolj predani in Božjemu Duhu najbolj poslušni mozejo so znali povleči pravilne poteze in reševati oba, mater in otroka, judinjino in kristjano.

Največji mojster in izvedenec v teh vprašanih pa je bil vsekakor apostol Pavel, farizej in cestinar, goreč za postavo in učitelj narodov. V berilih iz pisma Hebrejcem spoznavamo predvsem, kako se je z novo vsebino napolnila duhovniška in svečeniška

služba, kako so daritve Stare zaveze prešle v daritve Nove zaveze.

Kristus, žrtvovano jagnje, je osvetlil vse dejavnosti Stare zaveze s popolnoma novimi spoznanji. Hitro so se na vso moč zaostri la zlasti vprašanja glede obreze, glede postave, glede daritev. Vpriči Kristusovega znamenja obreze, vpriči Kristusove izpolnitve postave, vpriči Kristusove daritve, so vse judovske dejavnosti zbledela in izvoljeno ljudstvo, ki je do Kristusa imelo vodilno vlogo, je pred veličino Kristusove žrtve postalo skoraj izenačeno s pagani. Judovska obreza in postava in daritve so imele in lahko še vedno imajo svojo vlogo in svoj smisel, vendar ga imajo samo, če se izvajajo po Kristusu in v njegovem Svetem Duhu. Slep pa zagledanost v obrezo, v postavo, v daritve, pa pelje v magijo in samoreševanje. Če pa se človek lahko reši sam od sebe, čemu potem sploh Kristusova strašna žrtve?

Tako imamo v Pavlovih pismih njegovih naslednikov številne ocene, ki se med seboj zelo razlikujejo in na prvi pogled celo nasprotujejo. Na eni strani imamo ostre trditve, ki povsem izničijo vrednost judovske obreze (1 Kor 7,19) in postave (Rim 7,6) in daritev (Heb 10,11), na drugi strani pa blažje razlage, s katerimi se vsem trem dejavnostim priznava ustrezna vrednost in veljava, predvsem če so znamenja in podobne prihajajočih Kristusovih dobrin. Nekaj primerov: Pavel sam obreže Timoteja (Apd 16,3) in priznava veljavnost obreze Rimljanom (Rim 2,25) in Korinčanom (1 Kor 7,18); Rimljanom pojasnjuje razliko med pravičnostjo po delih postave in po postavi vere (Rim 3,27), Galačane svari, naj jim svoboda od postave ne postane pretveza za mesenost (Gal 5,13-14), in Timoteju priznava, da je postava dobra, če se je kdo prav drži (1 Tim 1,8); Hebrejcem priznava, da imajo judovske daritve določeno posvetilno (Heb 9,13) in očiščevalno moč (Heb 9,23). Kakor Kristus tudi apostol Pavel ničesar ne razveljavlja, temveč vse samo dopolnjuje in nadomešča z boljšim in bolj popolnim. Vprašanje obreze nam prebujajo vest, koliko smo tudi sami le otopeli pripadniki svoje vere in koliko se resnično odzivamo na Gospodove zahteve in navdihe. Vprašanje rešitve po delih postave postavlja na tehtnico, koliko se zanašamo le na svoje delo in zasluge in koliko v resnici zaupamo v Božjo pomoč in njegovo dobroto. Vprašanje daritev terja od nas odgovor, v kolikšni meri so naše daritve pristne zahvale Gospodu in koliko je v njih preračunljivost in skopost. Prosimo Gospoda, naj obrezuje naša srca, da bomo občutljivi za njegova vabila. Naj svoje postave položi v naša srca, da bomo sprejemali njegovo besedo. Naj nam da spoznati veličino in vrednost daritve in žrtve, da bomo hvaležno jemali nase njegov jarem in našli pokoj svojih duš.

SLOVENSKA ZAMEJSKA SKAVTSKA ORGANIZACIJA Dan spomina v Brestovici pri Komnu

Pogovor o duhovni revščini in sproščujoče, a poučne igre

Dan spomina je dan, ko se skavti po vsem svetu spomnijo na svojega ustanovitelja Badena Powella in svoje misli usmerijo tudi h kakšni od perečih svetovnih problematik. Letošnja tema dneva spomina je bila lakota in revščina. Skavti iz Trsta in Gorice so letošnji dan spomina obeležili v nedeljo, 28. februarja, v Brestovici pri Komnu. Roverji in popotnice so na pot odšli že dan prej. Zbrali so se v Mavhinjah in se po dvojicah odpravili peš do Brestovice. Na poti so razmišljali o duhovni revščini: o alkoholu, cigaretah in spolnosti. Zvečer so se zbrali v nekdanji šoli v Brestovici, kjer so povečevali in se nato sproščeno pogovorili o duhovni revščini, ki je še kako prisotna v sodobnem življenju. Pogovor je potekal zelo sproščeno, na dan je prišlo veliko zanimivih misli. Skavti so se spraševali, ali jih zabave, kjer se pretežno pije, ali spolnost brez ljubezni notranje bogatijo ali ne. Naglasili so tudi problem uživanja drog, ki je v njihovem svetu zelo prisoten. Po uspelem pogovoru so si privoščili še sproščeno zabavo s tipičnimi skavtskimi igrami. V nedeljo so se v Brestovici zbrali

vsi skavti iz Gorice in Trsta. Volčiči in volkuljice so lakoto in revščino spoznali preko igre, ki je bila primerna njihovi starosti. Na začetku igre jih je obiskal sam Baden Powell, ki jim je povedal, da so ukradli kraljičino krono. Otroci so se

morali nato izkazati pred njim in opraviti določene naloge, saj je moral Baden Powell preveriti, ali so dovolj sposobni. Volčiči so bili seveda kos vsem preizkušnjam, nazadnje so tudi našli ukradeno krono in mu jo vrnili. Izvidniki in vodnice so morali na karti računati azimute, poiskati točke in rešiti vaje na postojankah. Kljub nekaterim težavam jim je nalogo uspelo

rešiti še kar uspešno. Nekateri so sicer malce zašli in prišli do ciljne točke z nekoliko zamude, a včasih je treba pri skavtih tudi to vzeti v zakup. Roverji in popotnice so nedeljsko jutro posvetili igri, pri kateri so simulirali svetovni trg. Razdelili so se v skupine, ki so predstavljale različne kontinente. Nekateri skupine, Azija in Afrika, so štele več članov. Na

Foto SR

začetku igre so imeli nekaj denarja in surovin, ki niso bili enakomerno porazdeljeni. S kombinacijo določenih surovin so morali izdelati določene izdelke, za katere so dobili denar. Med seboj so lahko prosto trgovali. Med igro so lahko spoznali, kako je svetovno bogastvo neenakomerno porazdeljeno in kako postajajo bogati bogatejši, revni pa še revnejši. Popoldne je bil na vrsti skupni del programa: taborni ogenj, ki so ga popestrili bansi, skeči in pesmi. Srečanje so končali s sveto mašo, ki jo je daroval Tone Benedičič. Ob koncu dneva so bili vsi zadovoljni, da so lahko preživeli še en dan v naravi, v družbi vrstnikov in v vselem vzdušju.

SR

Koprška škofija

Bralec Bogu posodi svoj glas

V skrbi za izobraževanje in vzgojo liturgičnih sodelavcev v koprski škofiji že več let organizirajo strokovna srečanja, ki jih glede na razmere organizirajo na dekanijski ravni. Tako je bilo tudi v nedeljo, 28. 2. 2010, ko je v imenu kraške dekanije župnik Bogdan Špacapan v Dutovljah vodil že šesto srečanje bralcev in bralk. Špacapan je srečanje uvedel s kratko predstavitvijo prehojene poti in se tokrat ustavil ob psalmih. Glavna gostja srečanja je bila priznana pisateljica in publicistka Berta Golob. Bralca božje besede je opisala kot tistega, ki privoli, da Bogu posodi svoj glas. Bož-

ja beseda bi morala med verniki odzvanjati, da bi nekaj od slišane ponesli s seboj v življenje in iz tega živeli. Tako mora bralec najprej sam razumeti vsebino berila, da ga lahko razločno in razumljivo prebere, to pa od njega zahte-

va, da se doma pripravi in poglubi. Za celovito razumevanje sporočila je potrebno prebrati vsa predvi-

dena mašna berila določenega dne, ne pa samo enega berila. Bolj kot treniranje pravilne izgovarjave je pomembno berilo v duhu premoliti. Golobova je še poudarila, da mora bralec med branjem Božje besede žareti. Dolžnost bralca

je tudi, da se sam dodatno izobražuje in opremi z ustreznimi priročniki, ki jih na trgu ne manjka. Golobova je iz spomina priklicala še lepe navade, ki so jih nekdanj spoštovali, danes pa žal izginjajo. Dosedno uporabo najlepše obleke za k maši, danes žal pogosto zamenjuje cunjasta oprava. Predvsem pa način vstopanja in obnašanja v božjem svetišču vzbujajo skrb, kot da se kristjani ne bi zavedali, da je Cerkev svet prostor, kjer domuje Bog. Zato je spodbujala, naj vernik pride k maši dovolj zgodaj, da se umiri in pripravi notranje uho na božjo besedo. Tako uglašen bo lahko slišal, kaj mu Bog govori, in bo slišano lahko ponesel v življenje. Srečanje, ki se ga je udeležilo 45 ljudi, se je končalo v prijetnem druženju ob dobrotah kraških gospodin in načrtovanju naslednjega snidenja.

J. B.

Vikend za zakonce

Čas za razmislek

Od 12. do 14. februarja 2010 je v mladinskem letovišču Debeli rtič v organizaciji društva Družina in življenje potekal temeljni seminar za zakonske pare. Gre

za vikend, namenjen krščanskim zakonskim parom, ki ga že vrsto let vodita zakonca Dani in Vilma Siter iz Leskovca pri Krškem. Gre predvsem za čas (48 ur), ki

ga partnerja podarita drug drugemu; čas, ko naredita neke vrste inventuro; čas, ko se med seboj pogovarjata o stvareh, za katere sredi prenatrpanega delovnika ne najdeti časa... Vikend seminar sestavlja osem razmišljanj zakonskih parov, katerim v večini primerov sledi pogovor med možem in ženo (lahko gresta v naravo na sprehod, v svojo sobo...). Pomembno je, da sta sama, da si vzameta čas zase in se pogovarjata o stvareh, ki sta jih slišala med razmišljanjem. Na teh seminarjih se ne pogovarjamo v manjših skupinah - nikomur ni potrebno pred drugimi razkrivati svojih osebnih občutkov in mnenj ali zagovarjati svojih stališč. Razmišljanja, utemeljena na svetopisemskih načelih, prinašajo odgovore na mnoga

vprišanja, ki jih vsak dan znova zastavlja življenje v dvoje. Predavatelji na vikend seminarju so zakonski pari, ki se, tako kot vsi, ki živijo v partnerskem odnosu, dnevno spopadajo s težkimi izzivi skupnega življenja. Stalna predavateljica sta Dani in Vilma Siter, sicer tudi ustanoviteljica društva. Tokrat sta se jima na dveh razmišljanjih pridružila še Mitja in Martina Stantič iz Komna. Kot duhovna asistenta sta bila za osebni duhovni pogovor ali spoved na razpolago duhovnika Janez in Lojze Kržišnik. Slovesnost obnovitve poročnih obljub je v cerkvi sv. Marka v Kopru vodil mag. Božo Rustja, nedeljsko sveto mašo pa Igor Lovišček, župnik v Šmarju nad Koprom. Več o seminarjih na spletni strani www.diz.si.

Mitja Stantič

Praznovanje goriških zavetnikov

Tudi letos je spored praznovanja goriških mestnih zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana posebno bogat in se ujema s 550-letnico ustanovitve prve mestne župnije. Med 8. in 10. marcem je že potekal nogometni turnir za najmlajše. Prvo pomembnejše srečanje je potekalo v sredo, 10. marca, ko je prof. Stefano Zamagni, ugledni ekonomist in docent na vseučilišču v Bologni (med drugim je sodeloval pri pripravi zadnje enciklike svetega očeta Benedikta XVI.), v avditoriju furlanske kulture na ul. Roma govoril na temo: "Ljubezen in resnica: temna stran ekonomije"? O srednjem srečanju, ki ga Cerkev posveča vsemu mestu (l. 2007 je bil v gosteh Enzo Bianchi, l. 2008 Luigi Ciotti, l. 2009 Luigi Alici), bomo poročali prihodnjič. V četrtek, 11. t. m., bodo g. Luigi Tavano, prof. Liliana Ferrari, prof. Lucia Pillon v imenu goriškega Inštituta za družbeno in versko zgodovino ob 17.30 v palači Rabatta govorili na temo: Directorium, si ve Katapan, o goriški stolni cerkvi sv. Hilarija in Tacijana, o zgodovini in ustanovitvi župnije. Dan kasneje, 12. marca, bo ob 17.30 v dvorani pokrajinskega sveta na Korzu Italija predstavitev knjige "Naufraghi della pace - 1945, i profughi e le memorie divise d'Europa"; knjigo so uredili Guido Crainz, Raoul Pupo in Silvia Salviatici, izdala pa jo je založba Donzelli editrice. V sklopu predstavitve bo potekala tudi konferenca, ki jo bosta vodila prof. Raoul Pupo s tržaške univerze in prof. Marta Verginella z univerze v Ljubljani. Srečanje prireja združenje Concordia et Pax pod pokroviteljstvom Inštituta Incontri Culturali Mitteleuropei in upravne-

Blagoslov mestu

ga odbora Pokrajine Gorica. V soboto, 13. marca, bodo najprej prišli na svoj račun mlajši, saj bo ob 15. uri v župnijskem domu Pastor Angelicus v bližini stolne cerkve odbojarski turnir za mlade iz goriških srednjih šol. Ob 17.30 bo v avditoriju furlanske kulture odprtje fotografske razstave (na ogled bo do 27. marca) z naslovom: "Cerkve in ikonografija svetih Hilarija in Tacijana v nadškofijah Gorica, Videm in Koper"; prireja jo goriški fotografski krožek. Ob 20.30 pa bo v stolnici zborovski koncert sakralne glasbe, ki ga prireja zbor Sv. Ignacija; poleg tega bodo nastopili Gruppo Polifonico Caprivese, Coral di Lucinis in Gruppo Vocale Farra. V nedeljo, 14. marca, bo ob 11.30 nagrajevanje natečaja za otroke osnovnih in srednjih šol z naslovom "Ime žene..." in "Znamenja preteklosti". Ob 11.45 bo t. i. srednjeveška animacija, ki se bo začela na trgu pred stolnico, nadaljevala pa po ulicah Marconi, delle Monache, po Raštelu, trgih Cavour in sv. Antona, po ul. Rabatta do Palače Rabatta in župnijskega doma Pastor Angelicus. Prireditev, ki je res sugestivna, prireajo Amici di Borgo Castello, Arma Antica in Meginardus de Goritia. V ponedeljek, 15. marca, bo nadškof vsgr. Dino De Antoni vodil ob 18. uri v stolnici slovesne večernice, v domu Pastor Angelicus bo sledilo praznovanje za vse, ki nosijo ime po zavetniku Hilariju. Na dan zavetnikov, torek, 16. marca, bo nadškof vodil svečano somaševanje v stolnici ob 10.30; prisotni bodo zastopniki mestnih oblasti in javnih uprav; zbor, orgle in manjši orkester bodo izvajali Misso Eucharistico Lorenza Perosija v orkestrski priredbi C. A. Seghizzija. Ob 11.30 bo na trgu pred stolnico tradicionalni blagoslov mesta z relikvijami svetih Hilarija in Tacijana. Ob 18.30 pa bo v avditoriju kot sklepni dogodek praznovanj gala večer, podelitev nagrade sv. Hilarija in Tacijana, ki jo prireja goriška občinska uprava.

Slovenija / Iz urada za verske skupnosti

Registriranih 42 verskih skupnosti

Vlogo za dopolnitev registracije na slovenskem uradu za verske skupnosti je v zakonsko določenem roku oddalo 42 verskih skupnosti, je za STA pojasnil direktor urada Aleš Gulič. Z uveljavitvijo zakona o verski svobodi marca 2007 je urad za verske skupnosti vse pri uradu prijavljene skupnosti po uradni dolžnosti vpisal v register cerkva in drugih verskih skupnosti. Kot je dejal direktor urada, sicer ne ve, koliko te skupnosti v Sloveniji v resnici živijo, ampak očitno so se angažirale vsaj toliko, da so izpolnile zakonsko obveznost do registracije. V Sloveniji je po njegovih navedbah še več verskih skupnosti, ki pa so se odločile, da se ne bodo registrirale pri uradu, ampak delujejo kot društvo, d. o. o. ali neformalna skupnost.

V prvem letu vpisovanja verskih skupnosti v register vladnega urada, leta 1976, so se v evidenco vpisale Katoliška cerkev, Evangeličanska cerkev v Sloveniji, Judovska skupnost Slovenije, Zveza baptističnih cerkva v Sloveniji, Srbska pravoslavna cerkev Metropolija Zagrebško-Ljubljanska, Islamska skupnost v Sloveniji, Evangelijska binkoštna cerkev, Krščanska adventistična cerkev in Jehovove priče - krščanska verska skupnost. V osemdesetih letih se je v register vpisalo še šest verskih skupnosti, v devetdesetih letih 16, po letu 2000 pa 12 verskih skupnosti, zadnja v letu 2007 pred začetkom veljave zakona o verski svobodi. Ob zadnjem popisu prebivalstva leta 2002 se je za vernike katoliške veroizpovedi opredelilo 57,8 odstotka prebivalcev, islamske 2,4 odstotka, pravoslavne 2,3 odstotka in evangeličanske 0,8 odstotka.

Aleš Gulič

Kratke

Minister Žekš je sprejel delegacijo SCGV Komel

V torek, 9. marca zjutraj, je minister Boštjan Žekš sprejel predsednico in ravnateljico SCGV Emil Komel, Maro Černic in Silvana Kerševana, ki sta ju spremljala profesorja Marja Feinig in Martina Gereon. Kot nam je povedala predsednica, so ministru predstavili delovanje šole, njene uspehe in potencial. Z zaskrbljenostjo zaradi perečih težav so mu tudi "orisali finančno stanje in spregovorili o nejasnih ciljih v sklopu manjšine, ki puščajo nedorečeno tudi prihodnost šole". Minister se je obvezal, da bo poizvedoval, kaj lahko stori za glasbeno šolo tudi na ministrstvu za šolstvo. Podprl bo čezmejni projekt šole in posegel pri krovnih organizacijah.

Gabrovec vabi izvoljene predstavnike

Deželni svetnik Igor Gabrovec vabi v petek, 12. marca 2010, ob 17. uri v reprezentančno dvorano goriškega sedeža Dežele FJK v ulici Roma 9, na srečanje, namenjeno vsem slovenskim izvoljenim ali imenovanim javnim upraviteljem na Goriškem, da se skupaj seznanijo s stanjem in preverijo možne odgovore na reformo krajevnih uprav, ki jo načrtuje Dežela. "Tako, kot je zastavljena", piše Gabrovec, "ne upošteva narodno-politične specifičnosti našega teritorija". Podobni srečanja sta že bili v Benečiji in na Tržaškem. Priložnost bo, da določijo možne skupne korake, "da se na dokumente deželne vlade odzovemo s predlogi, ki naj bodo premišljeni, strokovno osnovani in politično učinkoviti". Svetnik je mnenja, "da si ne moremo privoščiti luksuza, da nemo čakamo na razvoj dogodkov".

Tretja univerza v Krminu

Tretja univerza v Krminu ima preko 700 slušateljev, od tega 40% domačinov, kar 60% slušateljev pa prihaja iz okolice Gorice in Vidma. Številne programe izobraževanja pripravlja skupina zanesenjakov, ki delajo na prostovoljni bazi. Idejni vodja ustanovitve te univerze iz leta 1994 in pet let tudi predsednik te skupine je upokojeni kirurg, dr. Di Maria Michele. Univerza je ustanovljena v sklopu univerz Unitre, ki imajo po svojem statutu možnost organiziranja izobraževanja vseh udeležencev nad devetnajst let starosti, medtem ko imajo podobne univerze po organiziranosti UTE možnost izobraževanja le starejše populacije. Med prostovoljci na tej univerzi so osebe, ki se posvečajo upokojencem, študentje, ki organizirajo tematske izobraževalne ekskurzije, skupina, ki organizira konference, predstavitve knjig in ustvarjalcev na področju kulture. Organizirajo razne proslave in druge prireditve, na katerih se njihove udeleženske predstavitve tudi s svojo kulinariko. Skupina, ki se je poimenovala Rojeni za branje, pa otrokom bere pravljice v knjižnici. Med ostalimi množičnimi programi izobraževanja imajo že več let tudi program izpopolnjevanja iz slovenskega jezika, ki ga vodi prof. Neva Budal. V tem programu pa bodo letos prvič ob koncu marca uvedli tudi izpopolnjevanje v komunikaciji slovenskega jezika, z zanimivimi temami pod naslovom Kultura bivanja. Teme bodo iz programa vseživljenjskega učenja. Na začetku bodo slušatelji spoznavali, kako pomemben je prvi vtis ob lastni predstavitvi v javnosti, osvojili bodo osnove sprostivne, spoznavali govorico telesa, se pogovarjali o tem, kako se postaviš zase, kaj lahko sami storimo za svoje zdravje, in podobno. Univerza Unitre iz Krmina je povezana tudi s kolegi iz Ajdovščine, s katerimi izmenoma vsako leto pripravljajo slikarske razstave in srečanje. Univerza skrbi za izobraževanje udeležencev, predvsem pa za kulturni razvoj in udejstvovanje. "Pomembno pa je, da ljudi pritegnemo k izobraževanju, druženju in drugim aktivnostim, samo da ne sedijo doma pred televizijskimi ekrani!" je na koncu predstavitve delovanja poudaril njen predsednik, dr. Di Maria Michele.

Predstavitve zbornika s simpozija o sv. bratih Cirilu in Metodu

Inštitut za srednjeevropska kulturna srečanja je dejaven na številnih področjih, prireja odmevne posvete, skrbi za razstave in izdaja dragocene študije. Med knjižne novosti spada zajetna publikacija, ki so jo nedavno predstavili v prostorih Fundacije Goriške hranilnice. V zborniku so objavljeni referati sodelujočih na tridnevnem mednarodnem posvetu, ki so ga priredili leta 2007 in se je poglobil v dediščino svetih bratov Cirila in Metoda. O zborniku sta spregovorila zgodovinar Sergio Tavano in Mario Capaldo z univerze La Sapienza. Na posvetu, ki je bil 41. po vrsti, so sodelovali izvedenci iz številnih držav, tudi z ljubljanske univerze, predavali so o pretekli in sedanji sliki Cerkev v evropskem in specifično srednjeevropskem prostoru. Od Slovaške do Romunije, Rusije, Dunaja, Slovenije in Jadrana. Prišle so do izraza preteklost, pa tudi sedanjost in današnja dediščina solunskih bratov. Študijske dneve so posvetili Vittoriju Periju, goriškemu zgodovinarju in teologu, ki je umrl pred štirimi leti in je v posoškem mestu tudi pokopan, saj je z Gorico ostal tesno povezan, čeprav je več desetletij delal v vatikanski knjižnici. Prvi del posveta, ki ga je organiziral inštitut, je bil posvečen njemu, raziskovalnemu delu ter objavljenim tekstom. Predstavitve se je udeležil tudi goriški nadškof Dino De Antoni.

Preprečevanje bolezni srca in ožilja

Združenje prostovoljnih krvodajalcev sekcije Sovodnje ob Soči je priredilo v sredo, 24. februarja, informativno srečanje na temo Preprečevanje bolezni srca in ožilja. V polni konferenčni dvorani v spodnjih prostorih Zadrzne kreditne banke Doberdob in Sovodnje sta predavala dr. D. Franchi, odgovoren za transfuzijski center v goriški bolnišnici in dr. Roberto Marini, znan kardiolog, ki opravlja svoj poklic v goriški bolnišnici. Predstavitve večera in pozdrave je podal predsednik Združenja Štefan Tomsic, besedo je za njim prevzel dr. Franchi, ki je prisotnim orisal idealen način zdravega življenja. Nato je kardiolog Marini v glavnih obrisih obrazložil, kateri so glavni vzroki bolezni srca in ožilja, in dal vrsto zanimivih napotkov. Ob tem so prisotni lahko razumeli, da zdravo, dolgo in mirno življenje sloni v prvi vrsti na prehrani in v stilu življenja, žal pa vpliva na bolezni tudi dedni faktor, seveda v precej manjši meri. Ob koncu srečanja sta bila oba zdravnik na razpolago za vprašanja prisotnih in sta tako strokovno razčistila marsikatero negotovost oz. pomislek v zvezi z ožiljem in s prehrano. Po uspelem informativnem večeru se Združenje prostovoljnih krvodajalcev zahvaljuje prisotnim in si postavlja kot nadaljnji cilj prirejanje podobnih srečanj na tematično zdravega življenja in zdravja, seveda pa vabi vse člane k darovanju krvi, kajti ta brezplačni doprinos vsakega izmed nas lahko reši drugemu življenje, ter vabi vse, ki si tega želijo, da vstopijo v veliko družino krvodajalcev.

Slovensko pastoralno središče v Gorici
Evangelij po Čušinu

Kako se lahko na "resno neresen ali pa neresno kresen način" - kot se je sam izrazil pred tremi leti v intervjuju, objavljenem v tedniku Družina - spregovoril o Jezusovem življenju in delih, je po nedeljski sv. maši, 7. marca, v cerkvi sv. Ivana v Gorici prikazal poseben gost, dramski igralec Gregor Čušin, član Mestnega gledališča ljubljanskega, ki v polnosti živi svoje krščanstvo in veselo oznanilo želi iz osebnega življenja prenesti v javnost, na odrske deske, kjer se kot dramski umetnik najlaže izraža. Zato že od leta 2003 nastopa v predstavi Hagada, avtorskem projektu, za katerega je na festivalu Monodrama 2003 na Ptuj prejel nagrado za najboljšo uprizoritev. Sam pa je za svoje igralske dosežke v letu 2006 prejel 1. 2007 Priznanje Združenja dramskih umetnikov Slovenije, kar je velika čast za vsakega igralca, ker to priznanje podeljujejo stanovski kolegi. V svojih interpretacijah je Čušin vselej iznajdljiv in polnokrvno izdeluje svoje like. Tako domiselno nastopa tudi v Hagadi, v kateri je ob zgodbah Stare zaveze dobrodušno

natrosil humoromnih drobtinic in s katero je dokazal, da smo tudi kristjani veseli ljudje, ki imajo smisel za humor. Po tej prvi monokomediji z versko vsebino, s katero še zmeraj

Foto DPD

nastopa, si je zamislil in sestavil novo monodramo, ki ji je dal naslov Evangelij po Čušinu. K pisanju so ga spodbudili razvpita Da Vincijeva šifra in Judov evangelij, pa tudi želja, da bi prikazal lepo, vsebinsko optimistično predstavo, kar je zadnje čase prava redkost v gledališču, kot je sam povedal ob koncu svojega goriškega nastopa, ko mu je g. Marijan Markežič zastavil nekaj vprašanj. Približno

tričetrtturna predstava Evangelij po Čušinu že od leta 2006 kroži po slovenskih tleh, posebno po župnijah; po žanru je komedija, ki poslušalca neposredno nagovarja in v duhovitem, humoromnem, večkrat tudi avtoironičnem slogu pripoveduje o Jezusu, njegovih čudežih in seveda o prilikah, ki jih je Jezus uporabljal, ko je učil množice,

poslušalec večkrat nasmehne zaradi humoromnih iskric, ki jih zna igravec tako spretno in učinkovito vtakati v vsebino evangelijske besedila in jih podpreti z mimiko ter kretnjami. Sočasno pa daje občinstvu v razmislek veliko globokih misli, saj je v njem natrošenih ničkoliko verskih biserov, ki jih morda ob nedeljskem poslušanju Božje besede "preslišimo" ali pa ob branju gredo mimo nas, ker se premalo zamislimo v kleno evangelijsko sporočilo, ki se tako pronicljivo pretaka v prilikah in jasno odraža v zgodbah iz Jezusovega življenja. Verniki, ki so skoraj popolnoma zasedli klopi goriške cerkve sv. Ivana, so Čušinu in njegovemu tako zelo človeškemu, dosegljivemu pogledu na evangelijski nauk prisrčno in hvaležno zaploskali. Lepo bi bilo, če bi igravec s to predstavo gostoval tudi po naših šolah, saj bi njegovo privlačno izvajanje pri mladih gotovo naletelo na pozitiven odziv bolj kot kako resnobno predavanje o tej tematiki, pa tudi zaradi sodobnega, privlačnega pristopa do globokih tem, pri katerih poslušalcu ne manjka gradiva za razmislek o Kristusu, ki je bil tudi človek kot mi, o njegovih naukih, skritih v prilikah, pa tudi o veri nasploh in o ne ravno lahkem času, ki ga sedaj preživlja Cerkev.

IK

Dijaki na gledališki predstavi S.O.S. Rosa**Skozi življenje s pospešenimi koraki**

V soboto, 26.2.2010, smo si dijaki 4. in 5. razredov Zavodov I. Cankar in J. Vega ogledali gledališko predstavo Passi affrettati - Pospešeni koraki, ki so nam jo prikazale prostovoljne članice društva S. O. S. Rosa. Dan pred predstavo, to je v petek, 25.2., so nas na šoli obiskale gospe Marina Franco, Ernesta Sergiacomi in Bianca Ledri, članice društva S. O. S. Rosa in društva Soroptimist International v Italiji. Na tem srečanju so nam podrobno prikazale delovanje društev in so nam dale vse

možne informacije v zvezi s tem. Posredovale so nam nekaj primerov nasilja nad ženskami, ki je lahko fizično, verbalno, psihološko. Presenetilo nas je dejstvo, da je lansko leto v goriški pokrajini iskalo pomoči pri njih 79 žensk. Realno število žensk, ki so žrtve nasilja, pa nam ni točno znano, ker vse niso pripravljene ovaditi moškega (partnerja, očeta, druge moške sorodnike), ker se bojijo posledic oziroma upajo, da se bo z ljubeznijo njihova situacija izboljšala. Ob tem srečanju so nam gospe podarile zbirko novel Dacie

Maraini z naslovom Vite di donne. Prav štiri izmed teh novel je sedem prostovoljnih članic društva izbralo in jih uprizorilo v Kulturnem domu v Gorici. Predstavljeno gledališko delo je prikazalo življenjske zgodbe štirih žensk: tibetansko dekle, ki so ga kitajski vojaki posilili, zaprl v ječo in odločali o življenjski sploti njenega nerojenega otroka; belgijska žena, žrtev pretepa partnerja, ki je večkrat pogledal pregloboko v kozarec; trinajstletno dekle, ki je postalo predhodno plačilo dolga, ki ga je zahteval oduh od njenega brata. In še zgodba sedemletne romunske deklice, ki jo je oče "prodal" v Italijo in je postala žrtev bogatih odvetnikov, inženirjev, menedžerjev itd. Naslov te gledališke predstave Passi affrettati - Pospešeni koraki je simbolnega značaja, saj se nanaša na de-

dstvo, da so bile te ženske nasilno primorane preskočiti določene življenjske etape in prehoditi dobršen del življenjske poti v kratkem času oz. s pospešenimi koraki. Ob koncu predstave je bil še čas za pogovor. Igralke so nam posredovale svoje občutke, mi pa smo imeli možnost za dodatna vprašanja. Vtisi ob predstavi so bili zelo različni in vsak izmed nas je dobil življenjsko sporočilo. Osebnim menim, da so gledališko delo dobro prikazale, tako da sem na nenasičen način bolj razumela situacijo, ki jo doživljajo nekatere ženske. Zgodbe so me resnično pretresle, a so me tudi osvobodile, da ima vsaka ženska v sebi moč, da se lahko upre nasilju in da lahko dobi v družbi, tudi po nasilju, ponovno svoje mesto.

Katja Leon

Pravljice sveta v Feiglovi knjižnici**Globus je tokrat osvetlil Francijo**

O krog trideset cibancov je v ponedeljek, 22. februarja, s svojimi mamicami - pa tudi kakšen očka je bil zraven - sprejelo vabilo na pravljico urico, ki letos vodi malčke vsakič v drugo deželo sveta na odkrivanje njenih jezikovnih značilnosti. Po pozdravu Vesne Tomsic, predsednice ZSKD za Goriško, ki je sopredsednica letošnje pobude Pravljice sveta, je pravljico nit razvijala Katerina Citter, znan obraz pravljicnih srečanj. Spretna pripovedovalka je privlačno, s pomočjo kartonastih figur nastopajočih pravljicnih junakov, povedala, kaj se je zgodilo, ko si je Mojca Pokrajčulja

kupila piskrček in vanj sprejela premle živalice, in kako je lisička polizala vse med in obtočila kraje zajčka, ki jo je iz strahu ucrl, kar so ga nesle noge, in si pri tem zlomil prednje tačke; od tedaj jih ima kratke. Otroci so s prehitvanjem vsebinskih dogodkov dokazali, da to ljudsko pravljico prav dobro poznajo, gotovo tudi zaradi prikupno ilustrirane izdaje. Ko je utihnila slovenska beseda, se je oglašila francoska iz ust študentke Antonelle Di Capua, že poznane gostje uric. Počasi in razločno je izgovarjala francoske stavke, medtem ko se je spremenila v deklico, ki si pripavlja zajtrk. Ta je zelo pomembna za dober začetek

dneva! Pogrnila je mizico in nanjo postavila vse potrebno za zdravo zajtrkovanje. Vse predmete je večkrat poimenovala, tako da se je uho poslušalcev kar privadilo nanje. Ob njeni pripovedi so se otroci naučili pozdraviti in reči hvala: salut, merci. Izven programa jih je ob koncu čakalo še sladko presenečenje: Antonella je

čokoladno torto, ki jo je ob pripovedovanju postavila na mizico, razrezala in vsakemu otroku ponudila košček. Kot vselej sta pravljicarki prejele spominski dar, otroci pa so iz knjižnice veseli odšli z izposojeno knjigo, ki jo bodo doma prelistavali in brali v družbi staršev ali nonotov.

IK

SD SONČNICA Dr. Helena Jeriček Klanšček o stresu

"Vse, kar se nam dogaja, nam prinaša darila"

Vsi smo podvrženi stresu. Gre za to, ali se znamo z njim spopadati oz. "rokovati". O zanimivi in aktualni temi je na prvem predavanju v letošnjem nizu, ki ga v dvorani Franc Močnik v Gorici prireja Skupnost družin Sončnica, v torek, 2. marca, na živahen in sproščen način govorila dr. Helena Jeriček Klanšček, doktorica socialne pedagogike in specializantka psihoterapije, zaposlena na Institutu za varovanje zdravja, predavateljica na Pedagoški fakulteti, avtorica priročnikov in nacionalna koordinatorica za promocijo zdravja pri Svetovni zdravstveni organizaciji. Večer je s pozdravom številnim prisotnim in predstaviljo gostje uvedla predsednica Sončnice Ani Saksida, predavateljica pa je nato začela svoje razmišljanje z besedami nemške filozofinje in mučenke, sv. Edith Stein: "Križi samemu sebi namen. Vzpenja se kvišku in kaže navzgor". Stres je popularna beseda, ki veliko pove o duhu našega časa, je rekla. Beseda opisuje nezavedno reakcijo, ki jo povzročajo vsak večji telesni ali duševni napor, težava ali problem. Gre za normalen način odzivanja na dogodke in osebe, ki nas ogrožajo. Vsi pa ne vedo, da obstaja pozitivni in negativen stres. Prvi je kratkotrajen, sledi mu pa sprostitve. Drugega pa povzročajo situacije, ki se ponavljajo ali trajajo, v nas povzročajo nemir in negotovost. Ta pa lahko vodi v različne fizične in duševne motnje oz.

boleznimi. "Zajček se ne more vesti kot lev", spet pravi Edith Stein; njene besede nas opozarjajo na to, da se moramo zavedati svojih meja. Stres si namreč lahko povzročamo tudi sami s prevelikimi ali premajhnimi ambicijami. Predavateljica je nato na hitro opisala številne možne simptome in znake stresnih reakcij na telesu, v čustvenem svetu in vedenju. Te nezavedne reakcije lahko nadalje povečajo stres, tako da se znajdemo v začaranem krogu, ko "eno kolo poganja drugo". Problem je v tem, kako lahko tako situacijo prepoznamo in prekinemo, posledice trajajočega stresa so namreč lahko kar zaskrbljujoče; gre namreč lahko za duševne motnje in depresijo, pa tudi za motnje prebavnega, srčnega in imunskega sistema, ki lahko privedejo s sabo različne bolezni. Bistvo obvladovanja stresa je ravnanje premišljeno, in to kljub burnim čustvom, ki nas preplavljajo. Pomembno je si vzeti trenutek miru in tišine, se vprašati, kaj se dogaja z mano,

kje sem. Sami tudi vemo za strategije za spopadanje s stresom, pa jih ne uporabljamo, ker so naša čustva dostikrat v ospredju,

izkoristil dan? Imam čiste odnose z ljudmi? Kako bom na današnji situacijo gledal čez deset let? Kako bi na to gledal otrok ali Bog?

Lahko se tudi vprašamo, kaj nam situacija sporoča, kaj prinaša pozitivnega. "Vse, kar se nam dogaja, nam prinaša darila", je povedala psihoterapevtka, "tudi če se tega sedaj verjetno ne zavedamo". Dostikrat si sami povzročamo stres tako, da kritiziramo, obsojamo, zamerimo, se primerjamo, ali pa z nezdavnimi navadami in odvsnostmi. "Vsemu temu recimo: NE!" Predavateljica je nato našla številne možne rešitve, kaj lahko vsakdo stori zase, in to na delovnem mestu ali v družini. Edith Stein je tudi povedala, da "moja prva jutranja ura pripada Gospodu. Potem se bom lotila dnevnega opravila, ki mi ga nalaga Gospod, in dal mi bo moč, da ga bom opravila". Manj negativnega stresa doživlja človek, ki se sprejema, upa in zaupa, da je vse, kar se dogaja, dobro; ki verjame, da je na svetu z določenim namenom in poslanstvom.

Na telesni ravni je za učinkovito spopadanje s stresom pomembno iskati ravnovesje, za to so zelo učinkoviti šport, ples, tek, telovadba, sprehod, dihalne vaje, sproščanje mišic; na ravni čustev in občutij pa izražanje občutkov, odprto komuniciranje, sproščanje psihičnih napetosti; na ravni misli zamenjava negativnih misli z nevtralnimi ali pozitivnimi, osredotočanje na pozitivne situacije. Sploh pa je zelo zdravo - je svoj poseg sklenila dr. Helena Jeriček Klanšček, ki je s svojo dobro voljo nalezla občinstvo - se smejeti, saj stres znižuje raven stresnih hormonov. / DD

razumsko zaznavanje situacije pa je zoženo, izklopljeno. Zato se moramo učiti prepoznavati znake telesa in duše. Na srčni utrip ne moremo vplivati, prav tako ne na prebavne motnje; učinkovita strategija, ki jo imamo na razpolago kot zavestni način vplivanja na stresno reakcijo vedno in povsod, je dihanje. Naučimo se nekajkrat globoko zadihati, "s trebuhom". Vplivamo lahko tudi na misli, in sicer tako, da obrnemo perspektivo, drugače gledamo na situacijo: "Kozarec je pol poln ali pol prazen"? V življenju gledam samo to, kar mi manjka? Kaj bi naredil sedaj, ko bi vedel, da bom umrl čez šest mesecev? Sem dovolj

In memoriam

David Fajt

Na Goriškem je v nedeljo popoldne odjeknila žalostna vest, da je gora znova zahtevala smrtni davek, tokrat v naši sredi. Še ne 41-letni David Fajt iz Sovodenj ob Soči se je smrtno ponesrečil na Krnu. Potem ko je s prijateljsko v noči na nedeljo prespal v Gomiščekovem zavetišču na južnem pobočju Krna tik pod vrhom, se je zjutraj odpravil turno smučat proti dolini. Noč je bila zelo mrzla, pihal je močan veter, sneg je bil trd. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je bil za Davida usoden poledeneli teren; preden bi si nadel smuči in nahrbtnik, ga je po vsej verjetnosti pahnil močan sunek vetra. Zdrsnilo mu je in odneslo ga je čez krnsko ledeno ploščo. Zadožil je hude poškodbe, padca ni preživel. Po podatkih, ki so jih posredovali reševalci tolminske postaje Gorske reševalne službe, naj bi se nesreča zgodila na okrog 2.100 metrih nadmorske višine, truplo ponesrečenca pa

je našel planinec približno uro kasneje na 1.260 m. Reševanje s helikopterjem je onemogočal močan veter. Do Fajta so reševalci in enota gorske policije prišli Šele kasneje. David Fajt je bil dober poznavalec Julijcev, velik ljubitelj smučanja in goreč planinec, član Slovenskega planinskega društva Gorica. Živel je pri starših v rojstni vasi, zaposlen pa je bil v podjetju na področju kave. Bil je družaben in veselega značaja; sošolci se ga spominjajo kot živahnega fanta z velikodušnim srcem. Svojcem izrekamo iskreno sožalje.

DRAMSKA DRUŽINA F. B. SEDEJ

gledališko-figurativni prikaz

France Prešeren

POVODNI MOŽ

Kulturni večer za otroke in odrasle

sodeluje otroški pevski zbor F. B. Sedej

petek, 19. marca 2010, ob 20. uri

Sedejeva dvorana v Števerjanu

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Vljudno vabi na predstavitev
antologije sodobne poezije
Slovencev v Italiji

ROD LEPE VIDE

O knjigi bodo spregovorili Mitja Čander, predstavnik
Študentske založbe

Igor Teršar, direktor Javnega sklada za kulturne dejavnosti RS
in dr. David Bandelj, urednik knjige

Kulturni center Lojze Bratuž
četrek, 18. marca 2010, ob 20.30

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vljudno vabijo na

slovesnost podelitve 6. priznanja KAZIMIR HUMAR

ŠOLSKE SESTRAM SV. FRANČIŠKA KRISTUSA KRALJA
ZAVOD SV. DRUŽINE
OB 100-LETNICI NJIHOVEGA PRIHODA V GORICO

Sodelujejo:

otroški pevski zbor SKPD F.B. Sedej iz Števerjana
vodi Martina Hlede

otroški župnijski pevski zbor Štandrež
vodi Michela De Castro

recitacija učencev OŠ Josip Abram iz Pevme (pripravila Lidija Jarc)
nagovor dekan Karel Bolčina

torek, 23. marca 2010, ob 20. uri
Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici

Obvestila

V četrtek, 25. marca 2010. bo č. g. Bogomil Breclj slavil biserno mašo. Mašna daritev bo istega dne v Šturjah pri Ajdovščini ob 18. uri. Vabljeni vsi, zlasti še njegovi bivši župljani.

Družinska pastoralna goriške nadškofije vabi v soboto, 13. marca, ob 16. uri v goriški avditorij Fogar, kjer bo na temo "Dialog o zakonu med Jezusom in njegovimi učenci" (Mk 10,10-12; Mt 19,10-11) govoril g. Giorgio Giordani.

Mladinski dom prireja za mladino od 12. do 16. leta delavnico s psihoterapevtom Bogdanom Žoržem Zdrava raba mobilnega telefona, računalnika in drugih sodobnih naprav. Potekala bo v sredo, 17. marca, ob 16.45 do 18.15 na sedežu v Gorici, ul. Don Bosco 60. Zaželjena je prijava na tel 0481-546549 ali 328-3155040. Lepo vabljeni!

Skupnost družin Sončnica vabi na predavanje v sredo, 17. marca, ob 20.30 v dvorano Franc Močnik. Dr. Janez Vodičar bo govoril na temo Ali vzgoja potrebuje religijo?

Feiglova knjižnica v Gorici je zaradi kriznega stanja ustanove s 1. marcem 2010 začasno uvedla skrajšani urnik odprtja: vsak delavnik od 9. do 17. ure. Iz istih razlogov bo Odsek za zgodovino odprt od 9. do 12. ure. Gre za sklep upravnega in nadzornega odbora NSK v soglasju z osebjem.

Vabimo vas na osemdnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpisovanje na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu vse do razpoložljivih mest. Akontacija pri vpisu 200 evrov.

Gradbeno parcelo za kombinirano industrijsko in stanovanjsko gradnjo na področju Vipavske doline (izvoz Selo) prodam. 6000 kvadratnih metrov po 50 evrov meter. Tel. št. 00386 41625393.

SKRD JADRO

vabi na informativni sestanek o zdravju

NARAVNI IN ENOSTAVNI PRIPOMOČKI ZA DOBRO IN ZDRAVO POČUTJE

pravilno dihanje, avtomasaža, vaje za sprostitve...

četrek, 11. marca 2010, ob 20. uri
sedež društva, ul. Monte 6 Busi 2

PD ŠTANDREŽ

SPOZNAVAJMO OLIVNO OLJE

predstavlja dr. Miloš Čotar

četrek, 11. marca 2010, ob 20.30
župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

PRIMORSKA POJE 2010

nedelja, 14. marca, ob 17. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Nastopajo:

Ženska vokalna skupina Breginj, Kobarid
Mešani pevski zbor Maestral, Koper
Dekliški pevski zbor Mavrica, Postojna
Oktet Sotočje, Črniče, Ajdovščina
Mešani pevski zbor Čepovan, Nova Gorica
Mešani pevski zbor Igo Gruden, Nabrežina
Dekliški pevski zbor Kraški slavček, Nabrežina

Sopireditelj Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice

Petek, 19. marca, ob 20.30
Štandrež, cerkev sv. Andreja ap.

Nastopajo:

Mešani pevski zbor Sveti Jernej, Opčine
Moški nonet Godovič, Idrija
Vokalna skupina Chorus '97, Miren-Kostanjevica
Ženski pevski zbor Marjetice, Podkraj, Ajdovščina
Cerkveni mešani pevski zbor Zvon, Ilirska Bistrica
Mešani pevski zbor Jože Srebrnič, Deskle, Kanal ob Soči
Mešani pevski zbor Sontius, Nova Gorica

Sopireditelj Prosvetno društvo Štandrež

Nagrada sklada Josip Jurčič Za leto 2009 jo je prejel tržaški časnikar Ivo Jevnikar

Tržaški časnikar in naš sodelavec Ivo Jevnikar je v četrtek, 4. t. m., prejel prestižno nagrado sklada Josip Jurčič za leto 2009. Skupaj z njim je isto nagrado prejel še Stanislav Kovač, novinar gospodarskega lista Finance, ki je nagrado prejel že za leto 1994. Celotna proslava je potekala v Jakopičevi dvorani na sedežu Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v Ljubljani. Podelitev nagrade sklada Josip Jurčič časnikarju Ivo Jevnikarju predstavlja zares pomemben dogodek zaradi ovrednotenja dolgoletnega, neustrudnega in pogostokrat skritega raziskovanja in beleženja zgodovinskih dogodkov ter življenjskih primorskih ljudi z obeh strani meje, za vsakodnevno poročanje na valovih Radia Trst A ter preko slovenskega deželnega televizijskega dnevnika, večkrat pa napiše tudi kak zapis za naš tednik, predvsem pa ga cenimo kot mirnega sogovornika, ki je vedno na razpolago, ko gre za pomembne stvari. V uradni obrazložitvi podelitve nagrade je zapisano: "Ivo Jevnikar obdeluje to svojo kraško ledino s kombinacijo novinarskih in zgodovinarskih metod. Začne s poslušanjem in nadaljuje s pogovori, intervjuji, soočenji, korespondenco, vse to pa bogati in dopolnjuje z arhivskimi in tiskanimi

viri. Z dolgoletnim delovanjem te vrste si je ustvaril obsežno področje znanja, ki ga nesebično razdaja tudi konkurentom". Ob prejemu nagrade je letošnji nagradjenec izjavil, da "nas pove-

prostora. V zamejstvu namreč živimo v posebnih razmerah, nekje na mrtvi straži slovenstva, kjer se dogaja veliko lepega, je pa tudi veliko problemov. Zato je ta pozornost temu delu zelo dobrodošla".

Jurčič, ki je na kratko obnovil zgodovino in smotre priznanja. Prvo podeljevanje nagrad je potekalo leta 1994, medtem ko sta sklad, decembra 1993, ustanovila skupščina Nove revije in upravni

zujejo pomembne teme, kot so naš narodni obstoj, boj proti totalitarizmu in boj za človekove pravice", samo priznanje pa doživlja kot "priznanje ljudem, ki se ukvarjajo z mediji v zamejstvu, pa tudi kot utrjevanje našega skupnega

Obenem pa se je spomnil pokojnega očeta Martina Jevnikarja in mu v spomin izrek hvalježno misel.

Pred samo podelitvijo je spregovoril Drago Demšar, predsednik upravnega odbora sklada Josip

odbor Društva slovenskih pisateljev ter ga poimenovala po pisatelju, novinarju in uredniku Josipu Jurčiču. Od tistega leta naprej sklad vsako leto podeljuje nagrade, ki jih izročijo na Jurčičev rojstni dan, 4. marca. V statutu sklada

Čestitka Ivo Jevnikarju

Predsednik Drago Štoka in Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij čestitata časnikarju Ivo Jevnikarju ob zasluženem prejemu Jurčičeve nagrade. SSO je prepričan, da so Jevnikarjevi pronicljivi časnikarski članki, zgodovinska odkritja in globoke analize polpretekle zgodovine in sedanje dobe izredno dragocen doprinos naši zamejski in splošni slovenski stvarnosti. Ivo Jevnikarju želimo še veliko uspehov v njegovem nelahkem odgovornem in zelo uspešnem delu!

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ

iskreno čestita

IVU JEVIKARJU

ob prejemu Jurčičeve nagrade

in mu obenem želi veliko nadaljnjih uspehov na področju časnikarskega in zgodovinskega raziskovanja

SSG / Premiera v Mali dvorani Tokrat je v kuhinji "vrela" zgodovina!

Kdo bi si mislil, da lahko postane privlačna predstava bolj ali manj suhoparno oz. za marsikatero bralca, če se je s tem že približe soočil, morda dolgočasno poročilo mešane zgodovinsko-kulturne italijansko-slovenske komisije o zapletenih zgodovinskih dogodkih in dejstvih, ki so zaznamovali polpretekle zgodovino teh naših krajev, kjer se je od nekdanj prepletalo več narodnosti v sožitju, dokler ni posegel vanje črni teror, ki je s trdo, nasilno roko hotel uveljaviti svoja načela in prevladati nad vsem. Nositelj te-

Lara Komar in Tatjana Turco (foto Agnese Divo)

ga nenavadnega gledališkega podviga sta Slovensko stalno gledališče Trst in Pokrajina Trst, točneje Odborništvo za civilno zaščito, okoljsko vzgojo, promocijo društvenega delovanja, politike miru in zakonitosti. Avtor in režiser predstave s "kilometrskim" in ob koncu izzivalnim naslovom O "Poročilu mešane zgodovinsko-kulturne italijan-

dobne zgodovine. Medtem ko v gostilniški jedilnici zgodovinarji kosijo in vneto razpravljajo o zgodovinskih temah - njihovo govorjenje se sliši, ko se odpirajo kuhinjska vrata -, se v zatišju kuhinje razprada nič manj vznesen pogovor na isto temo. Ker je kuharica Milia Slovenka, mlada Vale pa Italijanka, se seveda zornik kot misli nenehno spreminja. Ob branju odlomkov iz poročila se mnenja večkrat krešejo, a sodegovornici se skušata vselej obzirno soočiti s temo in vsaka vsaj poskuša razumeti mnenje in poglede druge, čeprav ostajata, kot se v resnici dogaja, vsaka pri svojem. Med odnašnjem jedi in

prinašanjem umazanih krožnikov se mestoma tudi z duhovitim pridihom dotikata tega poročila, ki ga kuharica kar dobro pozna, saj je bil njen umrl mož njegov vneta bralec in razlagalec. Dialogi med njima se pletejo v tržaškem narečju, kar dela predstavo nedvomno privlačno in domačo. Uprioritet nima kakšnih ambicioznih umetniških ciljev, hoče le kočljivo in za marsikoga neprijetna zgodovinska dejstva in ugotovitve mešane komisije čim bolj jasno približati gledalcem in osvežiti njihovo poznanje tega časa. Ciljna publika te predstave poučne narave so predvsem mladi dijaki in študentje, ki gotovo vse

premalo poznajo ne samo to poročilo, ampak zgodovinske dogodke nasploh; kar seveda pojašnjuje marsikatero njihovo nadaljnjo izbiro. Morda pa bo uprioritev sama prispevala drobno kapljico k boljšemu sožitju tu živčih ljudi različnih narodnosti. Ob scenski podlagi, ki si jo je zamislil Andrea Stanisci in ki do podrobnosti realistično prikazuje notranjost kuhinje in vse, kar spada vanjo - na štedilniku se ob koncu celo kuha kava -, sta se v kuharico Milio in mlado Vale kar dobro preobrazili Tatjana Turco, zelo znana in priljubljena na ljubiteljskem gledališkem prizorišču, kjer sta z Ingrid Werk bili Vanka in Tonca, zgovorna in ujedljiva dvojica branjev, in Lara Komar, ki kot članica SSG išče svoj prostor v slovenskem gledališkem svetu. Ponovitve bodo predstavi, ki jo spremljajo slovenski nadnapisi, gotovo dale še večjega zagona, tako da bo stekla bolj gladko in pridobila drobne "okusne" odtenke. Premiero je bila v tržaškem narečju uprizorjena v Mali dvorani Kulturnega doma v Trstu, v torek, 23. februarja. Publika, ki je zasedla vse razpoložljive sedeže, je igrali sprejela s toplim in dolgotrajnim ploskanjem. V SSG napovedujejo še njeno slovensko inačico, ki bi morala krstno zaživet v Gorici meseca maja. Želijo si tudi, da bi se predstava s formalnih in včasih malce "oddaljenih" odskih desk preselila v bolj domače, prijazno in seveda povsem primerno okolje kake slovenske gostilne ali osmice, kjer bi nedvomno oživela v še bolj pristni luči.

Iva Koršič

Čestitka

Stranka Slovenska skupnost iskreno čestita svojemu dolgoletnemu članu in nekdanjemu deželnemu tajniku Ivo Jevnikarju za prejetu prestižno nagrado sklada Josip Jurčič za leto 2009 in je namenjena zaslužnim novinarjem. Ta podelitev je pomembno priznanje za njegovo vsestransko publicistično, novinarsko in raziskovalno delo, ki osvetljuje veliko zgodovinskih dogodkov primorskih ljudi z obeh strani meje. Priznanja se veselimo tudi kot Slovenci v zamejstvu, saj predstavlja primer stvarnega upoštevanja celostnega slovenskega narodnega prostora. / Deželno tajništvo SSK

Kratki

Tržaška knjigarna / Literarni aperitiv Umor v zaspanem mestu

Literarni aperitiv je naslov niza književnih večerov, ki se bodo od marca do junija zvrstili v Tržaški knjigarni v Trstu. Na pobudo domačih založb Goriške Mohorjeve družbe, Mladike ter Založništva tržaškega tiska bodo mladi oblikovali srečanja z literarnimi ustvarjalci, ki dajejo utrip našim založniškim hišam. Na aperitiv, ki ga označujeta mladostna radovednost in izvirnost, so vabljeni vsi tisti, ki jih zanima približe spoznati domače avtorje in prisluhniti, kako mladi gledajo nanje in ocenjujejo njihova dela. Na prvem večeru v petek, 5. marca, se je Julija Berdon pogovarjala s koroškim pisateljem Martinom Kuchlingom, ki je lani pri Mohorjevem družbi izdal kriminalno Umor v zaspanem mestu in ki ima za sabo roman Iskanje Nataše ter pesniško zbirko Okamenela sled. Martin Kuchling se je rodil leta 1970 v Celovcu in doraščal v Štriholčah pri Velikovcu. Obiskoval je zvezno gimnazijo za Slovence v Celovcu, nato pa je študiral primerjalno književnost in slavistiko na celovski univerzi. Nekaj let je živel v Gradcu, nato se je nastanil v domačih Štriholčah; Kuchling je zaposlen pri Krščanski kulturni zvezi. V romanu avtor govori o skrivnostnem umoru koroškega Slovence Igorja Tropina, vodjo biroja za narodno skupnost pri deželni vladi v Celovcu. Kuchling s svojim pisanjem prepleta sedanost in zgodovino: tako se v delu zrcali usoda koroških Slovencev in hkrati tudi celotnega slovenskega naroda, ki je zaradi vojnih in povojnih zločinov še vedno ujet v preteklost.

Julija Berdon, Martin Kuchling in Patrizia Jurinčič (foto IG)

V razgovoru med Julijo Berdon in avtorjem je prišla do izraza sorodnost med čutenjem koroškega pisatelja in odnosom, ki ga zamejski Slovenci v Italiji imamo za slovensko kulturo in jezik. Kuchling je namreč začel pisati prav zato, da bi v nemško govorečem okolju ohranil vez z materinščino. Jezik pa uvršča med najbolj intimne kroge človekove notranjosti, tako da beseda prevlada celo nad narodno identiteto.

V Tržaški knjigarni je bil govor tudi o literaturi, "ki postaja element vedno bolj ozkega kroga ljudi": prav zato so se pri Krščanski kulturni zvezi odločili, da razpišejo literarni natečaj za mlada peresa. Literarni aperitiv je obogatila Patrizia Jurinčič, ki je prebrala nekaj odlomkov iz Kuchlingovega romana.

Izšla je Mladika

Pri založbi Mladika v Trstu je izšla prva številka revije Mladika z letnico 2010: revija je s tem stopila v štiriinpetdeseto leto izhajanja z občutkom za kritično stanje slovenske manjšine v Italiji, kot se da razbrati iz začetnih misli. V uvodniku z naslovom Dvojnik in trojnik avtor naglašuje pomen dediščine katoliških društev in organizacij v zgodovini dvajsetega stoletja vse do današnjih dni. Spominu Zorka Hareja se klanja njegov dolgoletni prijatelj Pavle Merku'. Teta Mara in vlak je naslov novele, priporočene na 36. literarnem natečaju revije Mladika, katere avtorica je Darka Zvonar Predan. Sledi izbor pesmi iz hrvaške poezije, ki ga je pripravil Martin Silvester. Pesmi sta za to številko prispevala še Vladimir Kos in Zlatka Obed. Majhen prepri ali tragedija? je naslov spominskega zapisa Petra Merkuja v rubriki Moje življenje v Nemčiji. V tej številki se začne nova letoletna rubrika, ki jo ureja in piše Primož Sturman, Manjšina onkraj šengenskih zapornic, posvečena je pogovorom s predstavniki in kulturnimi delavci italijanske narodne skupnosti na Hrvaškem. Prof. Marija Pirjevec je avtorica izčrpnega zapisa o Goriški knjigi, ki jo je za Slovensko matico in Goriško Mohorjevo družbo uredila prof. Lojzka Bratuž. Sledijo Odprto pismo dr. Francetu Bučarju Andreja Lenarčiča o istrskem ozemlju, Antena, Novice Knjižnice Dušana Černeta s poročilom o delovanju knjižnice v preteklem letu ter ocena knjige Marjana Bradeška Privlačna Slovenija. Uvodni poudarek je na prazniku slovenske kulture ali prazniku srečnega pristana, kot ga je imenoval Mitja Ozbič, govornik na Prešernovi proslavi v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu 9. februarja letos.

Kratki

Umrl je književnik, slikar, novinar Momo Kapor

Umrl je Momo Kapor, eden najbolj branih pisateljev z območja nekdanje Jugoslavije. Po rodu iz Sarajeva, po izobrazbi slikar, se je najbolj posvečal pisanju romanov, kratke proze, scenarijev. Kapor je umrl v sredo, 3. marca, v Beogradu. Rodil se je leta 1937 v Sarajevu. Po 2. svetovni vojni se je z družino preselil v Beograd in postal njegov zapisovalec. Iz slikarstva je leta 1961 diplomiral na Akademiji likovnih umetnosti pri prof. Nedeljku Gvozdenoviču. Leta 1975 je objavil roman Foliranti, ki ga je izstrelil v svet literature. Sledila je množica romanov in zbirka kratke proze. Naredil je tudi več dokumentarnih filmov in oddaj za televizijo. Po njegovih scenarijih je nastalo več celovečernih filmov. Romana Una in Knjiga žalbi so prav tako prenesli na filmsko platno. Prevajali so ga v številne evropske in svetovne jezike. V slovenščino so prevedeni Kaporjevi romani Foliranti, Zoe in Zapiski neke Ane. Med njegovimi najbolj znanimi romani je Provincijalac, ki je doživel nešteto ponatisov. Med zadnjimi romani je Anglos iz leta 2007. Skupaj je izšlo okoli 40 njegovih del. Kaporja v literarnih krogih opredeljujejo kot "zadnjega trubadurja", ki je s pisalnim strojem in slikarskim čopičem slavil življenje, šarm, zapeljivost, razigranost, lepoto, Beograjčanke in Beograd. Že v 80. letih je postal eden redkih, če ne edini pisec literarnih uspešnic. Vzporedno s pisanjem je slikal. Svoje znanje o likovni umetnosti je strnil v knjigi Uspomene jednog crtača (Spomini nekega risarja), literarni testament pa v napatkih Kako postati pisec (Kako postati pisatelj). Srbsko mentaliteto je popisal v posebni zbirki zgodb, "vodiču", ki je najprej izšel v angleščini. Kapor, Beograjčan, pa se nikoli ni odrekel hercegovski koreninam. Marsikdo mu je očital nacionalizem, sam pa se je branil, češ "patriotizem ni ideologija, temveč stvar domače vzgoje, česar te nauči babica".

Na ogled razstava del Ivana Stojana Rutarja

V galeriji Kulturnega doma v Gorici je na ogled - od ponedeljka do petka med 10. in 13. ter med 16. in 18. uro oz. v večernih urah med prireditvami - do nedelje, 14. marca, razstava slikarja Ivana Stojana Rutarja iz Koprca. Rutar se je rodil leta 1944 v Gorici. Mladost je preživel v Tolminu, leta 1966 se je preselil v Koper, kjer živi in dela. Že v mladih letih je rad slikal in risal, toda intenzivno se je slikarstvu začel posvečati šele po upokojitvi leta 1994. Vključen je v likovna društva LIK iz Izole, likovne sekcije društva Tine Rožanc iz Ljubljane in likovnega krožka Circolo culturale Il Colle iz kraja San Daniele. Bil je tudi član likovnega društva Solinar iz Pirana in društva likovnih samorastnikov iz Ljubljane. Samostojno je prvič razstavljal leta 1995, od tedaj je imel okoli 70 samostojnih razstav in je sodeloval pri preko 130 skupinskih. Prejel je tudi veliko nagrad in priznanj. Razstavo so priredili Kulturni dom v Gorici, kulturna zadruha Maja (projekt Klub 1001) in Zveza slovenskih kulturnih društev.

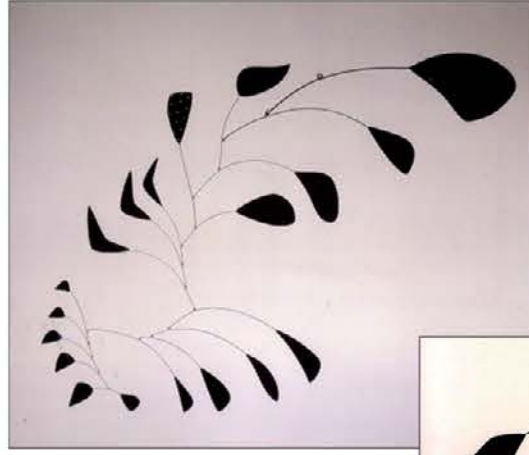

V rimskem razstavišču Palazzo delle esposizioni Retrospektivna razstava del Alexandra Calderja

V rimskem razstavišču Palazzo delle esposizioni so z izvrstno retrospektivno razstavo predstavili delo ameriškega kiparja Alexandra Calderja (1898-1976), enega največjih umetnikov sredine dvajsetega stoletja. Calder se je s svojimi gibljivimi skulpturami vpisal med najvidnejše predstavnike kinetične umetnosti, ki je svoj vrhunec doživela v petdesetih in šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Rimska retrospektiva je bila najbrž ena najpopolnejših in poglobljenih monografskih predstavitev Calderjevega dela, od mladostnih izdelkov v dvajsetih letih, skozi celoten opus, do velikih mobilov in javnih naročil v zrelem obdobju. Predstavili so čez sto umetnikovih stvaritev iz številnih pomembnih zbirk. Največ je prispevala Calder Foundation iz New Yorka, poleg te pa še newyorški muzej Solomon R. Guggenheim, Museum of Modern Art (MoMA), Whitney Museum of American Art in National Gallery iz Washingtona. Calder je s svojim izrednim smislom za estetiko, eleganco, poetiko in poglobljenim tehničnim ter inženirskim znanjem dosegel vrhunec v raziskovanju izraznih možnosti in povezav umetniških objektov z gibanjem. Alexander Calder ni nikoli študi-

ral kiparstva (izučil se je za inženirja mehanike na Tehnološkem inštitutu Stevens v Hobokenu - New Jersey, kasneje je obiskoval tečaj slikanja in grafike), rodil pa se je v družini, kjer sta bila oče in

sanjavost, bodisi v risbi kot v tridimenzionalnih objektih. V prvem obdobju svojega ustvarjanja je izdeloval ljudi in živali iz železne žice, s poenostavljeno linijo je svojim likom vtil življenje, posne-

mal je gibanje teles in značilne človeške ter živalske poteze. Zelo ga je očaral tudi cirkuški svet, izdelal je svoj cirkus v miniaturi, Cirkus Clader, in ga predstavljal v javnosti, tako da je ročno premikal figure

akrobatov, ki so leteli po zraku. Let, lahkotnost, igrivost. Vse to se je še močneje izrazilo v Calderjevih abstraktnih mobilnih skulp-

turah, ki v magičnem ravnovesju lebdijo v zraku in s svojim nežnim, komaj zaznavnim premikanjem ustvarjajo vsakič nove oblike.

Njegov prehod v abstrakcijo se je zgodil, ko je začel potovati v Evropo in v Parizu spoznal umetnike, ki so tam živeli v dvajsetih ter tridesetih letih prejšnjega stoletja. Spoznal je Miroja, Mondriana, Duchampa in druge. Obisk Mondrianovega ateljeja je Calderja popolnoma prevzel; način, kako se je Mondrian poigraval z razporejanjem ter nenehnim spreminjanjem barv in geometričnih oblik, je bistveno vplival na Calderjev ustvarjalni razvoj. Svoje mobile je razvil s spretno kombinacijo oblik, ki so v pravljicnem, elegantno dinamičnem ravnovesju zaživeli v prostoru, v zraku. Odvzel jim je maso, težo, gravitacijo, strogost, resnobnost. Notranjost in zunanost se prepletata v nerazdružljivi kombinaciji, prostor objekta ni nikoli dokončno definiran, ne da se določiti, kje je spredaj in kje zadaj, vse je eno samo gibanje. Prostor in čas visita na nitki. Skulpture imajo nerazložljivo privlačnost, z vsakim rahlim premikom zraka se spreminjajo v vedno nove kombinacije oblik. Calder jim je s svojo tehnično spretnostjo podaril popolno svobodo in jih prepustil naključju. Mobilom ni mogoče pripisati nobenega smisla, nobenega sporočila, njihova moč, ki se skriva za nežnostjo, zamaje vsa trdna pravila, logika posvem odpove. Vse besede so odveč in zaman.

Čar teh objektov je prav popolni non-sense, ki odpira vse možnosti, človeka naredi lahkotnega, ko se prepusti njihovi neskončni igri.

Katarina Brešan

Goriški abonma SSG

Pet predstav od marca do maja

Goriški abonenti so nad začetkom sezone SSG v Gorici že obupali, a vendarle se je pojavil tudi abonma za Goriško. Tej zakasnitvi je botrovala od sedaj najhujša finančna kriza, v kateri se je znašlo Slovensko stalno gledališče v letošnji jeseni. Kriza je, kot znano, postavila pod vprašaj letošnjo sezono. Ta se je v kar precej okrnjeni obliki v Trstu začela januarja, v Gorici pa se bo šele 17. marca in bo vsebovala pet predstav, od katerih so štiri produkcije SSG, eno pa gostovanje. Tako so napovedali na tiskovni konferenci v mali dvorani goriškega Kulturnega doma, v sredo, 3. marca. Predstavitev so se udeležili ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel, predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž Franka Žgavec, soprireditelja abonmajske sezone v Gorici, umetniški vodja SSG Primož Bebler, Andrej Berdon, eden izmed izrednih komisarjev, ki se ukvarjata s finančnim vodenjem gledališča, in organizatorka ter zadolžena za stike z javnostjo Valentina Repini. Igor Komel je povedal, da je vesel, ker se bo končno začela gledališka sezona v Gorici, saj je SSG na Goriškem prisotno že mnogo let in prav je, da se ta tradicija nadaljuje in da gledališče ohranja svojo željno razsežnost. Franka Žgavec je potrdila Kome-

love besede, hkrati pa poudarila, naj gledališčniki v prihodnje že v jeseni predstavijo tudi sezono za naše mesto, da ne bi spet prišlo do teh nezaželenih zamud. Kot je dejala Valentina Repini, je letošnje zamudo treba pripisati stanju negotovosti, v katerem je bilo gledališče v lanski jeseni. To dejstvo je potrdil tudi Berdon, ki je dejal, da jim je kljub težavam uspelo sestaviti sicer okrnjeno, a bolj pe-

padnih: Berlinskega zidu, newyorških dvojčkov in ne nazadnje ob finančnem in gospodarskem padcu, ki je tako hudo prizadel tudi SSG. Spored gledališke sezone se v glavnem osredotoča na produkcije SSG, saj so nekatere gostujoče predstave in prireditve, predvidene za Trst, že bile po goriških kulturnih domovih. Zato si bo goriška publika od marca do maja ogledala pet predstav (vse bodo

va, in sicer Molierov Tartuffe v režiji Dušana Jovanovića in izvedbi SNG Drama Ljubljana; predstava je prejela vrsto nagrad. V ponedeljek, 17. maja, bo na vrsti svetovna uspešnica, romantična komedija za dva igralca Dueti Petra Quilterja, v režiji Matjaža Latina. Sezono bo sklenila premiera slovenske in italijanske produkcije Franca Peroja O „Poročilu mešane zgodovinsko-kulturne italijansko-slovenske komisije“ oziroma: Dialog med kuharico v gostilni in njeno pomočnico o vprašanih brez vsakega bivanjskega pomena. Ta predstava je nastala v sode-

lovanju s Pokrajino Trst in bo tudi v Gorici deležna podpore goriške Pokrajine, kot je naglasil na tiskovni konferenci pokrajinski odbornik Marko Marinič, ki želi, da bi si predstavo ogledalo čim več dijakov, saj ima zgodovinski, poučni namen, ki naj prispeva k odpravi predsodkov; ti so žal še zmeraj prisotni.

„Razglednica“ s programom abonmaja je že v rokah naročnikov Primorskega dnevnika in Novega glasa, saj so jo le-ti prejeli priloženo časopisu. Vpis abonmaja poteka pri blagajni Kulturnega doma v Gorici, vsak delavnik, od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00. Cene abonmaja: 60 evrov (redni), 35 evrov (mladinski), 150 evrov (zlata podporni), 100 evrov (srebrni podporni); cene vstopnic: 19 evrov (redna), 16 evrov (znižana).

Iva Koršič

Ob 100-letnici rojstva

ZALOŽBA MLADIKA
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

ŠORLI

Ljubka Šorli
IZBRANE PESMI

Izbral, uredil in spremno besedo napisal Marijan Breclj

Kratke

Prvi obisk tržaškega škofa v Bazovici

Zadnja februarjska nedelja (28.2.) je bila za bazovsko versko skupnost lepa in polna doživetja. V svojo sredino smo namreč sprejeli našega pastirja, nadškofa msgr. Giampaola Crepaldija. Imeli smo namreč dva odrasla birmanca, med mašo je g. nadškof

blagoslovil tudi poročna prstana paru, ki je dan poprej praznoval 50-letnico svoje poroke.

Vsi navzoči so bili veseli in srečni ob svojem škofu. Mnoge je presenetil s svojo preproščino, a tudi s svojimi lepimi in globokimi mislimi. Žal so marsikateri verniki pričakovali, da bo vsaj eno misel povedal v slovenskem jeziku, a razen pozdrava na začetku pridige in končnega blagoslova mu ni uspelo narediti. Med sveto mašo sta pela otroški zbor Slomšek in cerkveni mešani zbor Lipa. Po končani maši smo se preselili v bližnji Slomškov dom, kjer je domači župnik g. Žarko Škerlj na kratko predstavil zbirko starih križev, slik, kipov in molitvenikov. Preko 300 predmetov je razstavljenih na podstrešju. O zbirki je spregovoril tudi slikar in restaurator prof. Boris Zulian. Gospod nadškof je ob odprtju povedal lepo misel, da smo vsi narodi kot drevo: živo je, dokler ima korenine; enako je z vsakim narodom: živ ostaja in zdrav, dokler ima korenine. Brez njih nima prihodnosti. Praznični dan smo končali s prijetno družabnostjo hvaležni za vse, kar smo doživeli.

Glavko Petaros 70-letnik

Ko človek sreča Glavko Petarosa iz Boršta na kaki prireditvi, koncertu, verski slovesnosti ali političnem sestanku, ko ga vidi v vrstah pevcev združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov ali na koru domače borštanske cerkve, ko ga sreča na traktorju ali v oljčniku, si sploh ne bi predstavljal, da je to jubilar, ki je 3. marca, dosegel sedmi križ, kot pravimo. Ves je čil, močan in poln različnih zanimanj, novih pobud ter podvigov.

Poznali smo ga kot vestnega bančnega uradnika na openski hranilnici in posojilnici, po upokojitvi pa se je z vso vnemo posvetil zlasti oljkarstvu. Zlasti je navdušen nad avtohtono sorto belico, saj o njej rad pove, da je naša domača belica izredno bogata s polifenoli, ki imajo posebne zdravilne učinke in blagodejno vplivajo na srčno žilne bolezni ter na ravnovesje lipidov v krvi. S svojo pridnostjo in predvsem natančnostjo pri vseh opravilih okrog oljk in skladiščenju oljčnega olja je dosegel tudi na tem področju lepa zadoščenja. Med drugim je bilo njegovo ekstradeviško oljčno olje na lanskem sejmu Olio capitale v Trstu deležno posebne nagrade in tudi prve nagrade medregijskega združenja oljarjev Aipo.

Glavku Petarosu ob lepem življenjskem jubileju čestitamo in mu voščimo veliko trdnega zdravja ter še veliko zadoščenja z oljkami in oljčnim oljem ter v krogu družine, ki ga podpira in spodbuja pri njegovih zanimanjih in dejavnostih. / M. T.

Totalitarizmi in Huda Jama

V ponedeljek, 15. marca, se bo ponedeljkov večer v Peterlinovi dvorani in Trstu, ki ga bosta priredila Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta, navezal na sodobno proučevanje povojnega nasilja na Slovenskem. Študijski center za narodno spravo in Muzej novejšje zgodovine sta namreč 3. marca v Ljubljani pripravila strokovno srečanje ob prvi obletnici vstopa raziskovalcev na prizorišče množičnih povojnih pomorov v rovu sv. Barbare v Hudi Jami. Posvet je nudil priložnost za pregled in oceno dosedanjih zgodovinskih raziskav ter policijskih in sodnih preiskav o povojnih pobojih na Slovenskem.

Na srečanju pa so tudi predstavili zbornik Totalitarizmi - vprašanja in izzivi. Gre za gradivo z mednarodnega posveta ob 20-letnici padca "železne zavese", ki je bil 9. novembra lani v Ljubljani. Na 223 straneh velikega formata so v knjigi poleg referatov uvodne besede, fotografsko gradivo s posveta, prepis razprave, viri in literatura, resolucija Evropskega parlamenta z dne 2. aprila 2009 o totalitarizmu, predstavitev Študijskega centra za narodno spravo in pa trije intervjuji (iz Mladine, Dnevnika in Reporterja) z osrednjim gostom, ki je nastopil na posvetu. To je bil angleški zgodovinar ruskega rodu, grof Nikolaj Tolstoj.

Med prispevki, ki so objavljeni v zborniku, je tudi referat o malo obravnavani temi - Revolucionarno nasilje na Primorskem. Napisal ga je mlajši zgodovinar iz Nove Gorice mag. Renato Podbersič, ki je zaposlen v Študijskem centru za narodno spravo v Ljubljani. Na ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev bo tako govor o razkritjih v Hudi Jami ter o omenjenem zborniku. Spregovorili bodo direktor Muzeja novejšje zgodovine Jože Dežman in predstavniki Študijskega centra za narodno spravo iz Ljubljane.

OPČINE Bambičeva galerija

Kulturni večer v znamenju Ljubke Šorli

V Bambičevi galeriji na Opčinah je v soboto, 6. marca, zaživel lik goriške pesnice Ljubke Šorli, ki je bila zvesta prijateljica Sklada Mitja Čuk. V februarju je namreč minilo 100 let od njenega rojstva, v zamejskih kulturnih krogih so se tako zvrstila mnoga srečanja, na katerih je njena poezija pridobila središčno vlogo. Res pa je, da so bili njeni verzji tesno povezani z življenjsko potjo, ki jo je od rodne Tolminske pripeljala na Goriško, kjer je okusila fašistično gorje, kar jo je dodatno potrdilo v narodnih vrednotah. V njeni osebnosti in družinski tragediji se zato zrcali tragika širše razsežnosti celotnega

Jasmina Smotlak, Majda Artač in Manuel Figelj (foto IG)

slovenskega naroda - je povedala prof. Majda Artač v svojem razmišljanju. Kljub hudim življenjskim preizkušnjam pa je v svojih

Življenjski jubilej / Elka Eržen Beličič
Okrogla obletnica 'poljanskega dekleta'

Pred nekaj dnevi, v sredo, 3. marca, je okroglih 90 let slavila gospa Elka (Gabrijela) Eržen Beličič. Njeno življenje je tako bogato in zanimivo, da bi lahko iz vsega, kar je doživela, napisali roman, pravzaprav, kot je sama rekla, bi lahko posneli več napetih filmov! Rodila se je v Šiški v Ljubljani v železničarski družini kot tretji otrok. Mamo je izgubila, ko je bila stara osem let, in dobili so drugo mamo, ki je bila sicer dobra kot kruh in so se imeli vsi zelo radi, a vseeno jo je ta izguba zaznamovala. Njeno otroštvo in mladost sta bili v znamenju čudovite svobode, ki ji je izoblikovala značaj in voljo, ob trdnih mejnikih temeljitega šolanja najprej pri uršulinkah in nato na znameniti poljanski gimnaziji v Ljubljani, kjer je maturirala leta 1939, in ob mnogih obšolskih zanimanjih, saj so se kar vrstila srečanja pri ferialnem savezu, Jadranski straži ali Marijini dijaški kongregaciji, ob sobotah popoldne pa se je udeleževala srečanj v cerkvi sv. Jožefa. Po kratki adoraciji, ki jo je vodil katehet in profes-

letnih mesecih pa so se dijaki zbirali v znameniti Finžgarjevi koči pod Stolom. Na nekem študentskem srečanju v dvorani Union, ki so mu bili pobudniki Ehrlichovi akademiki, bil je 23. november 1938, je spoznala slavista in pesnika Vinka Beličiča. Po več mese-

cih, na pomlad že in po čudnih sanjah ter odločitvi, da gre sama v Belo krajino pogledat, kako je v Rodinah, od koder je bil doma Vinko, se je začela njuna zgodba. Načrte je prekrižala vojna, tako da sta se kmalu odločila za poroko in odhod v Belo krajino. Po strašno mrzli zimi sta se vrnila v Ljubljano, kjer je Vinko kmalu začel poučevati. Bila je vojna, bilo pomanjkanje, mlado družino pa je osrečilo rojstvo prvorojenca Matije. Razmere v Ljubljani so postajale vse bolj napete in bolj kot se je bližal konec vojne, bolj je bilo jasno, da za ljudi, ki so izhajali iz stražarskega kroga, novi časi ne prinašajo nič dobrega. Tudi pri Beličičevih so se dogovorili, da se vsaj za kratek čas, dokler se ne stvari razčistijo in pomirijo, umaknejo. Toda Elka je bila v drugo noseča in tako so se odločili, da počaka v Ljubljani. Ob pomanjkanju, drugem otroku, huji boleznijo dojenčka, najrazličnejših šikaniranjih in vesti, da je mož zbolel za tuberkulozo, se je takoj po očetovi smrti, jeseni 1947, odločila, da pusti otroka pri dobrih prijateljih in gre v Trst. Sredi novembrske megle in mraza je ponoči pri Colu prekoračila mejo in naslednje jutro na tramvajski postaji na Oberdankovem trgu nepričakovano srečala ljubljanskega prijatelja, prof. Peterlina. Nemudoma jo je odpeljal k možu. Zače-

norme. Sledila je predstavitev glavnih problemov, ki pestijo naše šolstvo, kot na primer zadnja reforma za višje šole, ki predstavlja le krčenje sredstev v duhu Tremon-tijevega varčevanja; pomanjkanje ravnateljev in posledična vertikalizacija ali celo zaprtje nekaterih smeri ali poslopij; povsem okrnjeno delovanje sindikata slovenske šole; krčenje ur na vseh stopnjah in smereh, ki bo povzročilo poslabšanje izobraževalne ponudbe in zmanjšanje števila ur slovenščine; ne nazadnje tudi želja dela manjšine po dvojezičnih šolah, ki naj bi nadomestile šole s slovenskim učnim jezikom...

la se je tako nova doba, zaznamovana od raznih poskusov, kako ponovno dobiti otroka, Matijo in Andreja, ki sta ostala v Ljubljani, od selitvev od Sv. Jakoba k Sv. Ivanu in od tam na Prosek ter Nabrežino in od rojstva še dveh sinov, Mihe in Janeza. Druga sina, Andreja, je očel videl prvič, ko je imel 9 let in pol. To je bilo leta 1954 na njen god, ko sta fanta z vlakom in rednim potnim listom prišla na Opčine. Ob petih priških in vsem delu, ki ga je terjala družina, je gospa Elka vedno našla tudi čas, da se je zanimala za marsikaj in da ni zakopala svojih mnogih talentov. V openski župnijski cerkvi je bila in je še redna bralka beril, udeležuje se vseh prireditev, koncertov in večerov, ki jih prirejajo na Opčinah. Pred kakim tednom pa je na srečanju o Filipu Terčelju, ki je bilo v Ajdovščini, na izredno živahen način pričevala o njegovih ljubljanskih letih in delu z dijaštvom.

Skozi življenje hodi pokončno in pogumno, zvesta geslu, ki je v himni poljanskih dijakinj: "Kaj življenja bi se bale! / Z vero vase in v Boga / gremo v boj za ideale / za blaginjo naroda!" Zato ji vsi prijatelji ob lepem življenjskem jubileju čestitamo in želimo trdnega zdravja ter veliko zadovoljstva. Čestitkam se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

M. T.

Mladi za mlade so se srečali z Dorfmannom
Govor je bil predvsem o našem šolstvu

V soboto, 20. februarja 2010, se je vodstvo tržaškega dela mladih SSK, Mladi za mlade, srečalo s Herbertom Dorfmannom, novoizvoljenim evroparlamentarcom iz vrst Južnotirolske ljudske stranke (SVP), in mu predstavilo eno od perečih vprašanj manjšine: šolstvo.

Gospoda Dorfmann sta pozdravila deželni svetovalec SSK Igor Gabrovec in predsednica Mladih za mlade Tanja Peric. Oba sta izrazila zadovoljstvo in sta se zahvalila za pozornost, ki nam jo je posvetil evroparlamentarcom. Tajnica Nataša Zerjul je izročila Dorfmannu spomenico o manjšinskem šolstvu, ki jo je sestavil Matia Mosenich, odgovoren za šolstvo in blagajnik Mladih za mlade. Matia Mosenich je najprej poudaril pomen našega šolstva, ki pripravljata mlade Slovence na življenje in prihodnost. Mosenich in Dorfmann sta se strinjala za dejstvo, da je narod brez lastnega šolstva korak pred

propadom in da le izobražen človek ohranja in ščiti vrednote, ki so nujno potrebne za naš obstoj in razvoj. Nato je predstavil gostu nastanek našega šolstva, in

sicer po dveh državnih zakonih; z zakonom št. 1012 iz leta 1961 in z zakonom št. 932 iz leta 1973. Poudarjena je bila tudi mednarodna zaščita, ki jo zagotavljajo tako povojni sporazumi kot evropske

norme. Sledila je predstavitev glavnih problemov, ki pestijo naše šolstvo, kot na primer zadnja reforma za višje šole, ki predstavlja le krčenje sredstev v duhu Tremon-tijevega varčevanja; pomanjkanje ravnateljev in posledična vertikalizacija ali celo zaprtje nekaterih smeri ali poslopij; povsem okrnjeno delovanje sindikata slovenske šole; krčenje ur na vseh stopnjah in smereh, ki bo povzročilo poslabšanje izobraževalne ponudbe in zmanjšanje števila ur slovenščine; ne nazadnje tudi želja dela manjšine po dvojezičnih šolah, ki naj bi nadomestile šole s slovenskim učnim jezikom...

Mladi za mlade so izrazili nasprotovanje tem ukrepom, ki predstavljajo smrt našega šolstva. Dorfmann je povedal, da so ti problemi manj občuteni na njihovem področju, saj je dežela že pred leti pridobila avtonomijo za šolski resor. Večji problem pa predstavlja zahteva nekaterih po dvojezičnem šolstvu, proti kateremu se SVP bori že nekaj let, saj bi tako počasi izgubili narod. Mosenich je izrazil potrebo po novem zakonu za manjšinsko šolstvo, ki bi korenito, a konstruktivno spremenil današnji sistem. Možnost bi bila tudi ta, da bi dežela FJK zahtevala prenos pristojnosti za šolstvo iz Rima v Trst, kot predvideva avtonomija. Pozitiven korak bi predstavljala uvedba slovenščine v vse šole z italijanskim učnim jezikom, vsaj kot izbirni predmet, saj bi to imelo izredno pozitiven učinek v odnosih med dijaki slovenske in italijanske kulture. Dorfmann je izrazil svojo podporo naši manjšini in zagotovil, da si bo prizadeval in preučil vse možne rešitve naših problemov, ki so lahko dosežene na evropski ravni. Mladi za mlade so se mu priznčno zahvalili za obisk in za pozornost, ki jo je namenil tej tematiki.

TRŽAŠKA CERKEV Katedra sv. Justa

Človek se mora oddaljiti od občutka sovraštva

Prvo od štirih srečanj, ki sodijo v niz predavanj Katedra sv. Justa, je bilo v sredo, 3. marca, v tržaški stolni cerkvi. Letošnja konferenčna pobuda, ki naj bi v prihodnje postala stalnica tržaške Cerkve v postnem času, bo stekla pod geslom Credere Deum - Verjeti v Boga. Kot je uvodoma poudaril msgr. Ettore Malnati, ki je med drugim nabito polno stolnico pozdravil tudi v slovenskem jeziku, so srečanja namenjena celoviti antropološki analizi, v kateri mora nedvomno imeti prednostno vlogo eshatološka raziskava o iskanju Božjega: "Brez Boga je namreč človek nepopoln", je dejal predsednik združenja Studium fidei, ki je besedo nato prepustil tržaškemu škofu, nadškofu Giampaolu Crepaldu, in prvi predavateljici letošnjega niza, pisateljici Susanni Tamaro. "V današnjem času je človek pod-

vržen 'drenju' vsakdana in nima zato časa, da bi globlje zrl vase in se vprašal o pomenu življenja", je dejal msgr. Crepaldu in idealno začrtal nit, ki človeka v novem tisočletju povezuje s človekom iz

zato tudi Boga in posledično še sebe in svoje življenje. V obdobju tehnologije in tehnike, ki ju jemljemo za samozadostna pojma, je človek bolj podoben potepuhu kot pa božjepotniku:

Foto IG

prejšnjega stoletja, stoletja totalitarizmov: čeprav so se družbene okoliščine spremenile, se človeška usoda še vedno obotavlja ob pomenu, ki ga ima iskanje Boga. Nekoč so ideologije uničile to iskanje, danes pa človek pod krinko t. i. krhke misli relativizira vso stvarnost, ki ga obdaja, relativizira

prvemu je cilj neznan, drugi ga ima vedno pred sabo, v svojem srcu. Predavanje Susanne Tamaro je slonelo ravno na opredeljevanju tega cilja, od katerega se človek že od prvih let svojega življenja oddaljuje. Smisel življenja se zatorej razvodi: družba nenehno sili

človeka v relativizacijo vsega, Bog tako postane le ena izmed toliko možnih izbir. "S tem da Boga izključujemo iz našega življenja, postavljamo sebe v brezčasno sosledje, ki ima v neznanem svoj izhodiščno in končno fazo". Med enim in drugim bregom se reka človekovega življenja vije po tesnih tirnicah determinističnega, celo avtomatskega podoživljanja realnosti: kje je torej svoboda? se je vprašala pisateljica.

Odgovor sloni na odločanju, na intimnem dialogu, ki ga človek mora vzpostaviti s samim sabo: na novo mora zato upreti pogled v lastno zavest, se nato soočiti s pojmom skrivnostnega in pristati na dejstvo, da njegovo življenje temelji na krhkosti, iskanju lepote, negovanju besede in odnosa s sočlovekom. "Človek se mora oddaljiti od občutka sovraštva, ki mu ga družba nenehno vsiljuje, in tudi od nesrečnega pogleda na življenje, ki ga spremlja od zibelke do poslednjega trenutka". Sprejmi mo dar življenja, sprejmi mo Boga: na oder življenja dajmo postaviti spet človeka.

IG

MANJŠINA Narodni dom

Ponovno so odprli Infocenter

Pravijo, da v tretje gre rado... Informativni center v Narodnem domu je namreč že dvakrat začel svojo dejavnost: prvič leta 2004, drugič pred dvema letoma. Infocenter je pač vezan na sredstva, ki naj omogočijo delovanje vsaj ene osebe. Žal pa so bila sredstva le namenskega, se pravi začasnega značaja, tako da je ob vsakem odprtju sledilo mukotrpno zaprtje pritrilnih uradov poslopja v ul. Filzi. Drugačnja pa je bila usoda konferenčne in razstavne dvorane, saj je bila v njej dejavnost res bogata in trajna. "Konferenčna dvorana je namreč prebrala led in postala razpoznavni prostor v naši manjšinski in širše tržaški sredini", je ob odprtju info-točke v ponedeljek, 22. februarja, dejal Milan Pahor, ravnatelj NŠK, to je ustanove, ki neposredno skrbi za postojanko v ul. Filzi. Pahor je obrazložil, da ima NŠK po zaščitnem zakonu pravico, da koristi pritrilne prostore v Narodnem do-

mu, nikjer pa ni določena vsota sredstev, ki naj bi v njej omogočila dejavnost informacijskega centra. Denar je v preteklosti izhajal iz izrednih fondov, ki so jih prispevali ministrstvo za kulturo RS in Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu; "Sprva je bil pri projektu Infotočke soudeležen tudi Slori na podlagi posebnega načrta, ob izteku le-tega pa je inštitut sklenil svojo soudeležnost v teh prostorih", je dejal Pahor in zaželel, da bi slovenska postojanka v središču mesta lahko nekega dne koristila sredstva rednega značaja: to se bo lahko zgodilo le, ko se bodo pomembnosti info-točke zavedali krajevni politični in institucionalni dejavniki na tej strani meje in v matični domovini ter krovni organizaciji. Redna finančna sredstva je ravnatelj NŠK kvantificiral v višini od 15 do 20

tisoč evrov. Tokratni denar je bila še zadnja razpoložljiva vsota iz deželne fonda za manjšino, ki je bil lani izničen. Dejavnost Infotočke je tako zagotovljena le do decembra. Podrobnosti delovanja informativnega centra je razčlenil tokratni upravitelj, Robi Jakomin, ki ima za sabo dolgoletno izkušnjo na podlagi društvenega življenja v manjšinskih organizacijah. "Center bo italijansko in slovensko javnost ozaveščal o dejavnos-

Foto IG

bovala bo rubrike, zgodovino Narodnega doma, fotogalerijo Slovencev v Italiji, povezave z drugimi spletnimi stranmi manjšinskih organizacij in podatke o delovanju infocentra. Spletna stran bo zanimiva zato, ker bodo vanjo vsak dan vnesene sveže novice. Informativni center bo deloval v tesni sinergiji s konferenčno dvorano in bo pomagal pri prirejanju konferenc, knjižnih predstavitev in drugih dogodkov: prejšnji teden so že odprli fotografsko razstavo Blaža Zupančiča, do pol leta pa bosta sledili postavitvi Matjaža Hmeljaka in Klavdija Palčiča. Infocenter bo tudi postojanka za zbiranje fotografskega gradiva v sklopu načrta Družinski arhivi 1950 - 1980, ki ga ureja ravno Jakomin. Infotočka bo odprta od ponedeljka do petka v jutranjih urah od 9.30 do 12. ure, ob torkih in četrtek tudi v popoldanskih, in sicer od 15.30 do 17.30.

ti slovenske manjšine", je uvodoma dejal Jakomin. Novice se bodo torej pretakale 'navzven in navznoter'. K temu bo pripomogla tudi spletna stran, ki bo na voljo od sredine marca dalje (www.infonarodnidom.eu): vse-

ŠKOFIJA TRST Sporočilo msgr. Crepalduja za postni čas 2010

Od greha prestopimo k novemu življenju (3)

Točka 6. Takrat ko se krščansko upanje, ki je Božji dar, lepo vzgaja in oblikuje, vzbuja v vernem človeku različne drže, zlasti pa zaupanje, hrabrost in tudi drznost. Krščansko upanje je prvenstveno v tem, da z zaupanjem pričakujemo odrešenje v prihodnosti, ko bo Kristus ponovno prišel, da uresniči Božjo obljubo; je potrpežljiva in stanovitna hrabrost, ki se ne predaja malodušju v preizkušnjah in težavah; je drznost Duha, ki se postavlja edinole z Božjo ljubeznijo in Njegovo odrešilno močjo in se ob tem odreka vsakršni obliki samozadostnosti in varnosti. Ko molimo, najboljši spoznamo bistvo krščanskega upanja: pomen molitve namreč jasneje vidimo, ko dojamemo resnično stvarnost upanja. Pomudimo se za trenutke pri molitvi Očenaš, ki

nas jo je naučil Gospod in je temeljna molitev. Zgledno in dokončno prikaže razmerje med molitvijo in upanjem. V drugem delu molitve se v prošnjah kaže odziv na človekovo stisko, ki ga spodbuja, da s pomočjo molitve stisko spremeni v upanje: Božje usmiljenje namreč vselej odpusti skesanemu grešniku in njegova milost vse premore. Različna pričakovanja vodijo k osnovnemu pričakovanju, k Bogu namreč, ki je osnova upanja, in to osnovno pričakovanje uresničimo s tem, da hrepenimo po Božjem kraljestvu, kar izpričamo na začetku molitve. 7. številni kritiki krščanstva, med katerimi izstopajo nekatere osrednje osebnosti iz moderne kulturne dobe, so obtožili kristjane, da gojijo tako vrsto upanja, ki jih približuje nebesnim rečem,

odteguje pa od problemov sveta in zgodovine. Koncilski očetje so na drugem vatikanskem cerkvenem zboru na to obtožbo odgovorili in jasneje prikazali naraščanje krščanskega upanja s temi besedami: "Vendar pričakovanje nove zemlje ne sme oslabiti, marveč spodbuditi vnemo za delo na tej zemlji, kjer raste tisto telo nove človeške družine, ki že more podati nekaj obris novega sveta" (Drugi vatikanski cerkveni zbor, Past. konst. o Cerkvi v sedanjem svetu Gaudium et spes, št. 39). Življenje toliko svetnikov in svetnic v sodobni zgodovini Cerkve ter številnih pričevalcev za vero, ki so se do konca zavzemali za priznanje človekovega dostojanstva v znamenju pravičnosti in miru, kaže, da so obtožbe na račun kristjanov, češ da se ne zanimajo za probleme sveta, neresnične in nepravilne. Krščanski verniki so namreč poklicani, da ne skrivajo svojega upanja globoko v sebi, temveč da ga odkrito pokažejo v vsakdanjem živ-

ljenju, ker je upanje iz vere najboljše priložnost, da se človekova svoboda uresniči. Krščansko upanje je namreč v tem, da pričakujemo dovršitev sedanjega življenja, ne pa, da bežimo nekam drugam. Sem spada sprejemanje zgodovine kot kraja, znotraj katerega se kaže Božja prisotnost. Krščansko upanje ne poraja prezira, temveč vzbuja spoštovanje in hvaležnost, čeprav v mejah naše omejenosti. Notranja moč vere daje, da človek hodi z Bogom, da išče Njegovo bližino, da si prizadeva za prihod Kraljestva: "Samo če je prihodnost kot pozitivna resničnost zanesljiva, je mogoče živeti tudi sedanost" (Benedikt XVI, Okrožnica o krščanskem upanju Spe salvi, št. 2). Krščansko upanje vidi in vzljubi, kar bo v prihodnosti: je dinamični dejavnik moralnega življenja, ki s seboj nosi in nenehno krepi tako luč vere kot tudi energijo ljubezni. Upanje je mlajša sestra, ki za roko vodi obe starejši, vero in dejavno ljubezen k cilju. Medtem ko smo na poti, sredi osebnih in skupnih preizkušenj in težav, upanje iz vere poraja de-

javno ljubezen in podpira njeno gibanje. (Prim. Sv. Tomaž Akvinski, Summa theologiae, 2-2 zv. 17, a8; 1-2 zv. 62, a4). 8. Krščansko upanje, ki nas stalno opozarja, da ima Bog prednost pred vsem in pred vsemi, je izredna krepost, ki nam omogoča pravilno razumevanje človekove osebe in družbe in nas istočasno vzgaja v zdravem in uravnovešenem realizmu, nas obenem svari pred vplivom ideologij, ki rojevajo totalitarne politične ureditve, in pred raznimi nosilci posvetnih mesijanstev, ki so predvsem v preteklem stoletju obljubljali raj na zemlji, v resnici pa so zgradili veliko število strašnih peklenških brezen. Tudi naš ljubi Trst, z emblematicnimi znamenji Rižarne in kraških brezen - fojb, je postal njihova žrtev, ki nosi s seboj nepisani skupek trpljenja in nepravilnosti in ki se vedno pogojuje življenje mesta in velikega števila ljudi. V perspektivi, kakršno kaže krščansko upanje, človeška oseba presega stvarstvo, družbo in zgodovino, ker je njen končni cilj Bog sam (Prim. Katekizem katoliške Cerkve, 2244), ki

Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu vabi svoje člane, sodelavce in prijatelje na duhovno obnovo in pripravo na praznovanje velikonočnih praznikov v sredo, 17. marca 2010, v Dom šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu (ul. delle Doccie 34). Ob 16. uri bo sv. maša, ki jo bo daroval duhovni asistent g. Jože Špeh, maši sledi družabno srečanje in priložnost, da si izrečemo voščila za praznike. Hkrati pa vodstvo organizacije obvešča, da bodo na oljčno nedeljo člani in članice Konferenca ponudili pred cerkvami primerne oljne vejice za skromen dar, ki gre v dobrodelno dejavnost organizacije.

Škofijska komisija za pastoralo zakoncev in družine je pripravila tudi letos sklop srečanj. Odvijajo se pri Šolskih sestrah pri Sv. Ivanu s pričetkom ob 14.30. Kot je bilo že v preteklosti, se končujejo ob 17.00 s sv. mašo. G. Marko Čizman je prvo predavanje že imel. Spregovoril pa bo še o temah: Jaz in moja žena - moj mož (21.3.); Napočil je čas za dvorjenje (16.5.). Vabimo vas na osemnedavno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpisovanje na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu vse do razpoložljivih mest. Akontacija pri vpisu 200 evrov. Vabilo na romanje v Medjugorje od 23. do 26. aprila letos. Odhod avtobusa iz Nove Gorice, iz Rožne Doline in s Kozine. Romarji iz Slovenije in Italije potrebujejo veljavno osebno izkaznico. Cena potovanja: vožnja, celotna oskrba in prenočišče 110,00 evrov. Vpis pri g. Darkotu, tel. 0481 882395, pri ge. Ani, 003865 3022503 in pri župniku g. Jožetu Markuži, 040 229166.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV-TRST
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV TRST-GORICA-VIDEM
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE-GORICA
JAVNI SKLAD ZA KULTURNE DEJAVNOSTI RS

vabijo na

koncert revije

PRIMORSKA POJE 2010

petek, 12. marca 2010, ob 20.30
cerkev sv. Jerneja ap. na Opčinah

nastopili bodo:

Združeni zbor ZCPZ - Trst, MePZ Anton Martin Slomšek - Zagreb, MePZ Marezige - Koper, MePZ Zavratac - Idrija, MePZ Sv. Lucija - Piran, MePZ Angelski spev - Otlica in MePZ Quo vadis - Razdrto

/ dalje

Novosti pri tedniku koroških Slovencev Novice

Spremembe narekuje finančna stiska?

Tednik slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem Novice je v resnih finančnih težavah. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, Medtem ko Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) kot solastnik tednika, ki ga financira zlasti Slovenija, zahteva preobrazbo lastniške strukture v zadrugo naročnikov, je Zveza slovenskih organizacij (ZSO) za razširitev lastništva na druge organizacije manjšine. Novice so bile ustanovljene leta 2003 z združitvijo Našega tednika in Slovenskega vestnika, ki sta ju ločeno izdajala NSKS in ZSO. Tedanja predsednika Bernard Sadovnik za NSKS in Marjan Sturm za ZSO sta se ob tem dogovorila za ustanovitve družbe SloMedia kot izdajateljice Novic, ki je v polovični lasti obeh manjšinskih organizacij. Takšna lastniška struktura je naletela na ostro nasprotovanje v Zboru narodnih predstavnikov (ZNP), osrednjem telesu odločanja pri NSKS, ki ni bil vključen v združevanje tednikov. Posledično se je ZNP celo odločil za Sadovnikovo odstavitev. Odnosi med NSKS in ZSO so se zaostri, kar se je odražalo tudi v skupni družbi SloMedia kot izdajateljici Novic. Tednik nikdar ni mogel zaživeti kot neodvisen medij, njegovi uredniki so vedno znova čutili vplivanje

obeh lastnikov, ZSO in NSKS. Delo so dodatno otežili finančni problemi, ki Novice spremljajo od samega začetka. Tednik namreč kot manjšinski medij sam ne zmora gospodarskega preživetja, zato je odvisen od vsakoletnih finančnih podpor iz Slovenije. Kljub temu je po oceni NSKS dolg v lanskem letu presegel že višino 150.000 evrov, zaradi česar bi družbi SloMedia in Novicam lahko grozil celo stečaj. V reševanje Novic, ki se tiskajo v nakladi 3000 izvodov, se je zato pospešeno vključil tudi Urad vlade za Slovence v zamejstvu

in po svetu Boštjan Žekš, ki je o obstoječi strukturi SloMedia s polovičnim deležem ZSO in NSKS menil, da je "nenavadna, ki nikjer ne bi mogla delovati, še najmanj pa na avstrijskem Koroškem". V lastništvo bi po Žekševih besedah vstopil tudi Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki bi po potrebi odigral vlogo "jezička na tehtnici". Do preoblikovanja lastniške strukture v zadrugo naročnikov in bralcev je skeptična ZSO. Namesto tega predlaga razširitev lastništva SloMedia na organizacije, ki so zastopane v sosvetu

za slovensko narodno skupnost pri uradu avstrijskega kanclerja. Poleg ZSO in NSKS so to Skupnost koroških Slovencev (SKS), Krščanska kulturna zveza (KKZ) in Slovenska prosvetna zveza (SPZ). Glavni urednik Novic Silvo Kumer tak predlog ocenjuje kritično, saj bi pomenil "razširitev vpliva na urednika od dveh na pet organizacij in nadaljevanje znanih razprtij med organizacijami". Bolj simpatična se mu zdi zadružna oblika, "ker bi bilo lastništvo zelo široko, kar bi bilo za urednike bolje". Kumer ob tem še opozarja, da Novice še danes nimajo uredniškega statuta, "ki bi novinarjem dal vsaj določeno svobodo".

Novice

in po svetu in lastnikoma naročil pripravo strategije za rešitev. NSKS predlaga preoblikovanje lastniške strukture SloMedia v zadrugo naročnikov in bralcev po vzoru Primorskega dnevnika in s tem povezani umik političnih organizacij manjšine. S tem bi namreč uredništvu zagotovili neodvisnost. Predlog je na seji komisije DZ za Slovence v zamejstvu in posvetu 10. februarja letos podprl tudi minister za Slovence v zamej-

Grajsko naselje in stari del mesta (8)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Prebivalstvo je medtem naraščalo in kmalu se je pokazala potreba, da bi cerkev sv. Hilarija in Tacijana, ki je že leta 1455 bila označena kot "glavna cerkev goriškega mesta", postala župna cerkev, kar se je uresničilo leta 1460. Za prvega župnika pri sv. Hilariju in Tacijanu je bil imenovan Nikolaj Pace. S tem je goriška župnija postala samostojna in se je tako od Solkana odcepila. Cerkev sv. Hilarija in Tacijana so zdaj povečali in ji dodali nove oltarje. Prvič pa je cerkev uradno bila omenjena kot "župna cerkev" v notarskem aktu z dne 8. junija 1465 (*Mestna knjižnica v Gorici, iz zbirke rokopisov G. D. della Bona*).

V omenjeni listini beremo, da je "Antoninus de Turri Goricie", (iz družine Ungrispach), z notarskim aktom, sklenjenim "pod lipo pred župno cerkvijo sv. Hilarija in Tacijana", (actum Goricie in platea ante ecclesiam parochialem Goricie

Matija Mrcina, župnik pri sv. Hilariju in Tacijanu, je 12. marca 1590 o tem napisal:

"Bil sem postavljen za župnika goriške župnije, katero sem vodil 12 let, namreč od leta 1574, in kot sem slišal, pod župnijo že mnogo let spada župna cerkev v Solkanu. Župnik navadno vzdržuje šest duhovnikov v Gorici in tri v Solkanu..." (*Arhiv Slovenskega pastoralnega središča v Gorici, Zapiske msgr. Rudolfa Klinca*)

Kakšno je bilo takrat mesto, zanimivo opisuje Andrej Nepokaj, od 1580 do 1596 župnik pri sv. Hilariju in Tacijanu. Takole pravi:

"Goriška je dežela zase in je pod oblastjo avstrijskega nadvojvoda Karla. Mesto ima grad, gornje in spodnje naselje (mesto). Prebivalcev je okrog 6000. V mestu so trije trgi in iz njega vodi pet mestnih vrat. V Gorici živi več aristokratskih rodbin, grofov, baronov, vitezov in plemičev. Številni so obrtniki in trgovci, dežela je izredno rodovitna. V mestu je veliko palač in lepih hiš, ki se v zadnjih desetletjih gradijo tudi izven mestnega obzidja. Prebivalci govorijo slovenski, italijanski in nemški mešanico. V mestu je ena sama župnija, sv. Hilarija in Tacijana. Župna cerkev ima devet oltarjev, kor, orgle z lastnim organistom, pet zvonov. Župnik sam vzdržuje dva kaplana, ki skrbita za dušno oskrbo, organista in učitelja. Pod župniško cerkev spada več podružnic: sv. Boštjan v gradu, Sv. Duh v gornjem mestu, sv. Ahac na pokopališču, cerkev sv. Device Marije v bolnišnici (današnja cerkva Brezmadežne), sv. Rok v Podturnu, sv. Andrej v Štandreužu in cerkev sv. Ivana, ki jo je dal zgraditi baron Vid Dornberg, cesarski poslanik na papeškem dvoru v Rimu" (*Slovensko pastoralno središče pri sv. Ivanu - Gorica, Zapiske msgr. R. Klinca*).

Cerkev sv. Hilarija in Tacijana

Sanctorum Helari et Taviani sub tilia), za 50 zlatnikov prodal Wolfangu Raschauerju kmečko posestvo s hišo in njivami, zasajenimi s trto. To posestvo se je raztezalo "za goriško cerkvijo onstran jarka" (positum retro ecclesiam Goricie extra fossatum)".

Dokument je podpisal notar Ivan (Giovanni) Ketter, sin Ivana Ketterja iz Gorice.

Pravkar ustanovljena župnija sv. Hilarija in Tacijana je štela približno 2000 duš.

Ščasoma je goriški župniji bil priključen tudi Solkan, ki je tako postal njena podružnica.

/ dalje

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Deroča voda in milimetrski korak

Morda sem bila tudi sama nekoč idealist. Spominjam se študentskega obdobja, preučevanja družbe, seminarskih nalog na Škotskem in zavesti, da je sprememba v družbi možna. Potem pa hladna prha po koncu študija. Takrat nisem vedela, da je univerza resda kraj, kjer družbo preučuješ in se pripravljáš, da bi tudi sam dal svoj doprinos k izboljšanju tega ali onega. Je pa tudi nekaj povsem drugega. V vato ovit prostor, kjer si na varnem. Pred vsem, kar je zunaj. Tu veljajo teorije, misli najprodnnejših mislecev, znanstveni rezultati in statistike. Zunaj je vse to, plus povsem različne sestavine, ki onemogočajo pošteno upravljanje družbe. Na vseh nivojih. Spominjam se naivnih očitkov, ki sem jih v preteklosti izrekla staršem:

"Vcepila sta mi prepričanje, da v življenju obveljajo edinole poštenost, iskrenost in delo, univerza mi je brusila razmišljanje v korake naprej, potem pa odkrijem, da se svet vrti ob povsem različni glabli! Čemu živeti toliko let v naivnem prepričanju, da medlost in kalne vode ne obstajajo?"

Čas seveda pokaže, da, če kalne vode in medlost obstajajo, to še ne pomeni, da bi si ti ne smel še vedno prizadevati za čisto vodo! Pred kratkim sem službeno spoznala mladega moškega, čigar prizadevanje za čistost vode krepko presega povprečje. Prihodnji diplomirani učitelj otrok s posebnimi potrebami med šolskim letom, moški z veliko volje v srcu in fizično močjo za humanitarno delo v

prostih mesecih. V Peruju je pomagal organizaciji, ki je osvobajala otroke prisilnega dela, v Romuniji in Mostarju je organiziral dejavnosti za travmatizirane otroke, v Indiji pomagal postavljati začasne barake po tsunamiju in skušal otrokom, ki so po sirotišnicah spali kar na tleh brez blazine in jedli dve skodelici belega riža, dnevno priklicati nasmeh na obraz.

Govoril mi je o vsem tem in obenem dodal, da ni važen način, važno je, da vsak naredi vsaj eno minimalno gesto, vsaj en milimetrski korak v vsakdanjem življenju, ker ta korak naredi družbo za tisti milimeter manj sebično. Ko srečaš take osebe, razumeš, da je idealizem potreben, potrebujemo take osebe, ki nas nagovarjajo, naj vedno, ob vsakem koraku zasledujemo tisti milimeter družbene spremembe.

Življenje je seveda zelo pozoren tkalec, naključja bi večkrat s težavo tako nazivali. "Naključje" mi je tako v prejšnjih dneh ponudilo posebno srečanje. Bežno, a tako, ki te ne pušči ravnodušnega. V širši družbi sem spoznala desetletnega dečka iz indijskega Delhija, ki je v tsunamiju izgubil čisto vse. Še vedno se spominja teka na bližnji grič pred deročo vodo. Danes je zgovoren in nasmejan tržaški šolar v novi družini, ki naravnost diha povezanost vseh članov.

Takrat sem se spomnila na mladega moškega in njegovo prizadevanje, da na obraz indijskih sirot prikliče nasmeh. Iz razdalje sem opazovala obraz tržaškega dečka indijske krvi in si zamišljala, kakšen je bil pred šestimi leti, kaj je lahko videl, kako je živel. Morda je tudi na njegov mali obrazek takrat kdo priklical nasmeh, kljub tragiki okolja.

Dan slovenske kulture v Kanalski dolini Pester večer ob mladih izvajalcih

Slovensko kulturno središče Planika in Glasbena matica Šola Tomaža Holmarja sta v petek, 26. februarja, priredili tradicionalni dan slovenske kulture v večnamenski dvorani nekdanje mlekarne in Ukvah. Večer je potelal pod pokroviteljstvom Občine Naborjet-Ovčja vas in Gorske skupnosti za Guminsko, Železno in Kanalsko dolino. Dan slovenske kulture se je tako po petnajstih letih vrnil spet v Ukve, to je v kraj, s katerim je tesno povezano delovanje obeh organizatorjev večera. V polno zasedeni dvorani je bilo poleg domačinov tudi lepo število gostov. Že v popoldanskih urah se je v Kanalski dolini mudila delegacija ministrstva za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki sta jo vodila minister Boštjan Žekš in državni sekretar Boris Jesih, večera slovenske kulture pa so se udeležili župan občine Naborjet-Ovčja vas Aleksander Oman, župan občine Trbiž Renato Carlantoni, predsednica SKGZ za Videmsko pokrajino Luigia Negro ter predsed-

nik SSO Drago Štoka. Kulturni spored so z glasbo in besedo izoblikovali najmlajši, in sicer učenci osnovne šole v Ukvah, ki so pod vodstvom učiteljice Al-

me Hlede in Eve Gregorčič pripravili zanimiv venček pesmi; otroci, ki obiskujejo izbirne tečaje slovenskega jezika, ki jih ponuja SKS Planika in jih vodi Katarina Kežar, pa so celo podali nekaj lastnih tekstov, ki so nastali med tečajem. Za glasbeni okvir so po-

skrbeli gojenci Glasbene matice iz razreda prof. Manuela Figlja. Prav ta je uvedel večer z neobičajno priredbo Zdravljice, in sicer za harmoniko in flavto (to je igrala Olga Sosič). Predsednik SKS Planika Rudi Barthaloth je v govoru nanizal pestro delovanje slovenskih ustanov tudi v Kanalski dolini. Svoje misli je končal z željo, naj se omogoči Slovincem v Kanalski dolini enako dostojanstvo in

enake možnosti za razvoj kot za ostale Slovence v naši deželi, minister Boštjan Žekš pa je poudaril kulturno pestrost Kanalske doline, ki je lahko za zgled drugim krajem, ki se pomena take večplastnosti ne zavedajo.

PR

Gorica

Seja vodstva Mladih SSK

Vponedeljek je potekala seja Mladih SSK v Gorici. Na dnevnem redu sta Tomaž Špacapan za Trst, Aljoša Jarc pa za Gorico predstavila več tem. Govor je bil o obisku podmladkov strank iz Slovenije in o možnih terminih srečanja. Za to so potrebne širše priprave, da se jim predstavijo naši kraji in ustanove. Pogovorili so se tudi o pripravah za predstavitev naše manjšine v Ljubljani, saj ljudje v matični domovini

prevečkrat ne poznajo zamejstva. Tema, ki je sprožila širšo debato, je bil obisk slovenskih Korošcev

iz Avstrije v naših krajih. Ob tem se obeta možnost obiska skupine Mladih SSK na Koroškem. Obojestranski obisk bi bil idealna možnost za ustvarjanje novih medsebojnih prijateljskih vezi. Beseda je tekla tudi o problematiki šolstva in posvetu o šolstvu. Na predvideni posvet bosta šla Matija Mosenich (odgovoren za šolstvo) in Tomaž Špacapan. Zadnja točka seje je bila morebiten obisk Bruslja. O letem se je skupina že posvetovala tudi z evropskim poslancem Dorfmannom.

Napetost v slovenski politiki se stopnjuje

Sovražni govor med strankami in poslanci

V Sloveniji odnose med političnimi strankami, poslanci in pomembnimi osebnostmi na raznih področjih čedalje bolj pogosto zaznamuje t. i. sovražni govor. Žaliti, zmerljivke in druge oblike osebne nestrpnosti postajajo običajen način političnega boja zoper drugače misleče, način obračunavanja med "našimi" in "vašimi". Strpnost in dialog se

tičnih posegih glede spornega odlikovanja notranjega ministra in predstojnika tajne politične policije v prejšnjem režimu, Tomaža Ertla. Predsednik Türk je vse obtožbe zavrnil in dejal, "da so neutemeljene in moralno nesprejemljive". Janez Janša je Türkov nastop ocenil kot aroganten. "Prebral je nekaj, kar spominja na pridigo, in ni izrazil najmanjšega obžalovanja prizade-

menjamo razpravo v parlamentu o predlogu novega družinskega zakonika, s katerim bi izenačili heteroseksualne in istospolne skupnosti. Razprava je trajala kar sedem ur, bila je zelo polemična in pogosto žaljiva in nedostojna. Pred zgradbo državnega zbora se je zbralo nekaj sto podpornikov civilne iniciative z imenom Za družino in pravice otrok. Med njimi so bili tudi Stanislav Meglič, ki je bil marca 2006 žrtev napada treh psov bulmastifov, predsednica zunajparlamentarne stranke NSI Ljudmila Novak ter Angelca Likovič, znana zagovornica tradicionalnih družinskih vrednot v Sloveniji. Velik del slovenske javnosti odločno nasprotuje tistem določilom v predlogu novega družinskega zakonika, ki bi istospolnim parom omogočil posvojitev otrok. Če bo državni zbor omenjene novosti sprejel, napovedujejo opredelitev volivcev na referendumu.

Ob prvi obletnici odkritja grobišča v rovu sv. Barbare v Hudi Jami pri Laškem so raziskovalci predstavili svoje ugotovitve. V rovu se nahajajo ostanke 773 žrtev povojnih pobojev, med njimi je kakšnih 10% deklet in žena, ni pa otrok. Ni znano niti eno ime žrtve. Vendar o žrtvi slovenske narodnosti priča najdeni molitvenik. Izkopavanja v Hudi Jami se bodo nadaljevala. V prvem jašku naj bi ležalo še

kakšnih 2.500 do 3.000 trupel, v drugem jašku naj bi jih na odkop glede na globino čakalo nadaljnjih okoli 5.000. Odgovorni kriminalist Pavel Jamnik je povedal, "da iskanje storilcev doslej ni obrodilo sadov". Dr. Mitja Ferenc, ki sodeluje pri odkrivanju grobišč žrtev povojnih pobojev, pa je na srečanju v muzeju novejših zgodovine opozoril, da so se spet oglasili tisti, ki pravijo "iskalci kosti nas samo obremenjujejo", in tisti, ki trdijo, da so si žrtve smrt zaslužile zaradi kolaboranstva. "Toda o krivdi in grehu ne morejo presojsati morilci", je poudaril.

Kažejo se nove razsežnosti gospodarsko-finančne krize. Spričo velikega proračunskega in javnofinančnega primanjkljaja domnevno razmišljajo celo o prodaji Postojnske jame italijanskim kupcem ter mestne otroške bolnišnice v Ljubljani. V časniku Delo so 5. marca zapisali, "da je gospodarska in finančna kriza v Grčiji resno svarilo za Slovenijo. Njihov javnofinančni primanjkljaj za štirikrat presega mastrichtsko merilo, slovenski pa za dvakrat, vendar naš dolg strmo narašča. Zaradi tega smo v Sloveniji morda le še korak ali dva od grškega scenarija". Na škofijskem ordinariatu v Ljubljani sta se srečala ljubljanski nadškof in predsednik Slovenske škofovske konference dr. Anton Stres in Janko Goršek, generalni direktor slovenske policije. Tema pogovora je bila varnost duhovnikov ter cerkva in drugih župnijskih objektov, ki so tarče pogostih vlomov in kraji. Na srečanju so posebej poudarili potrebo po zagotavljanju varnosti duhovnikov, saj se je že večkrat zgodilo, da so bili ob vlomih tudi osebno napadeni.

Marijan Drobež

nista postala značilnost in vrednota demokratične družbe in države.

Spomnimo le na nezrelo obnašanje predsednika Türka in poslancev demokratske stranke Janeza Janše ob razlagi in utemeljevanju predloga ustavne obtožbe zoper predsednika Türka in ob govoru le-tega ter ob kri-

tim zaradi odlikovanja. Odlikovanje Tomaža Ertla bo sporno, dokler bo obstajalo". Državni zbor je sicer zavrnil predlog opozicije za vložitev ustavne obtožbe zoper predsednika Slovenije, a primer še ni končan, ker SDS dr. Danilu Türku pošilja nova vprašanja o celotni zadevi. Med dogodki v prejšnjih dneh

SNG Nova Gorica / Premiera: Striček Vanja

Pretakanje življenja skozi enoličnost vsakdana

Anton Pavlovič Čehov (1860-1904), veliki ruski pisatelj in dramatik, čigar dela se največkrat pojavljajo na svetovnih odrih, predstavlja zmeraj zelo pomembno in trdo izizvalno preizkušnjo za vsakega režiserja, saj je sam ubral nova dramaturška pota, prenesel na oder vsakdanje življenje in tisto tipično "brezčasje", kjer nedavno teče vse mrimo, zagovarjal igro brez odvečnega patosa in seveda pri tem ustvaril enkratne umetniške biserje, katerih najslavnejšo tetralogijo predstavljajo Utva, Striček Vanja (Djadja Vanja, 1897), Tri sestre in Češnjev vrt. V jubilejni, 40. sezoni novogoriškega gledališča, ki se s pogledom ozira na prehojeno pot, je njegovo umetniško vodstvo vrstilo v program dramo Striček Vanja in tako obeležilo kar tri obletnice: 150-letnico rojstva A. P. Čehova, 30-letnico postavitve te drame v novogoriškem gledališču in 100-letnico prisotnosti Čehova na slovenskih odrih; v sezoni 1909-10 so ga prvič odigrali v deželnem gledališču v Ljubljani. Režijsko paličico so za postavitev Strička Vanja zaupali režiserki Mateji Koležnik, ki je kar nekajkrat uspešno režirala v novogoriškem gledališču in jo gledališki kritiki postavljajo v sam vrh slovenskih gledaliških ustvarjalcev. Z delom Čehova se je tokrat prvič soočila na slovenskem odru; leta 2007 ji je režija tega dela v HNK Split prinesla nagrado za najboljšo predstavo na 22. Gavellinih večerih v Zagrebu. Njen pristop do Čehova je bil tudi na novogoriškem odru zelo premišljen in spoštljiv do avtorja, čeprav je tekst v slovenskem prevodu Josipa Vidmarja z Gregorjem Fonom kar precej skrajša-

la in pri tem opustila nekatere like, a ostala hkrati zelo zvesta posredovalka duha Čehova in vzdušja tiste vselej prisotne osamljenosti protagonistov, ki tako pronicljivo veje iz njenega režijskega poetičnega izraza. Pri delu je imela ob sebi Teo Rogelj, do nedavnega "hišno" dramaturginjo, ki je sedaj nastopila novo delovno mesto v Gledališkem muzeju v Ljubljani. Koležnikova je sledila pazljivemu opisu likov, katerih dejanja in razmišljanja avtor nikdar ne obsoja in z blagim nasmeškom na ustih odstira neskončne planjave njihovih duš, ki izražajo vselej neko melanholično osamljenost, pa čeprav niso na prizorišču sami. In prav v izražanju tega duševnega stanja je režiserka izkazala še posebno tankočutnost in kot "skriti" posrednik avtorja je razgalila male velike drame teh oseb, ki so po svoje večkrat tudi komične, ko se ukvarjajo s svojo usodo, ki pa se soprotagonistov ne dotakne. V novogoriški predstavi so jasno osvetljeni odnosi med protagonisti, pa tudi izvrstno pride do izraza njihova vpetost v čas in enoličnost vsakdanjika, ki ne bo prinesel nič novega. Morda pa si protagonisti drame Striček Vanja te novosti v resnici niti ne želijo, saj, ko v njihov ustaljeni življenjski ritem, na zakotnem posestvu v stranosti ruskega podeželja, pljuskne val mestnega življenja, ki ga predstavlja upokojeni profesor in njegova mlada žena, se prebudijo v

njih pozabljeni in na dno zavesti potisnjene želje in strasti, ki tudi zaradi klic ljubezni in ljubosumja ob odhodu prišlekov spremenijo odnose med njimi, čeprav se na videz spet vse utiri na stare tirnice. Iz poznanih obrazov in igralškega izražanja igralcev domačega ansambla je režiserka znala izluščiti neki čisto drugačen izraz, da so se nekateri resnično prikazali v povsem novi, nerazpoznavni interpretacijski luči. To je terjalo od njih gotovo ogromnega študija in napora, a končni rezultat je res enkratni. Značaj dramskih likov je bil opazen že iz njihovih gest,

pričljivo oživila Teja Glažar. Radoš Bolčina posebejla njenega 47-letnega sina, ki nosi v sebi potlačene viharje, kateri ga pripeljejo skoraj do umora, a vseeno dopusti, da v njegovi neodločnosti tok časa odnaša vse upe, ne da bi odločno posegel vanj. Astrova, podeželskega zdravnika, ki včasih še zmore pofilozofirati in pomisliti na širša življenjska obzorja, ki pa se kaj kmalu izgubijo v kozarcu žgane pijače, je s čisto novim igralškim pristopom orisal Gorazd Jakomini. V gestah, obnašanju, hoji, pa tudi razmišljanju smešnega Teljegina, obubožanega posestnika in ustrezljivega prisklednika je v karikaturne poteze odel Milan Vodopivec. Zagovornico starih tradicij in mirnega življenja brez travm, zvesto pestunjo je dostojanstveno obzarila Mira Lampe Vujičić. Njo in vse druge nastopajoče je skladno z osebnostjo njihovih dramskih likov, v kostume usklajenih barv oblekel znani kostumograf Alan Hranitelj. Ozračje, ki veje iz celotne vsebine, se pretaka tudi na stilizirano scensko podobo Branka Hojnika in Mateje Koležnik; prizorišče je privzdignjeno, kar daje gledalcu vtis distanciranja od dogajanja, domiselno pa se nadaljuje in širi v ozadje z video posnetki (Rado Likon in Valentin Perko). Ti ustvarjajo še obširnejši videz prostora ruske pokrajine, ki jo prečesava veter; v njeno tišino pa občasno posega ropot dradrogega vlaka. K vzdušju celote prispevajo še glasba Jura Ferine in Pavleta Miholjevića ter lučna osvetlitev Sama Oblokarja.

Pred premiero v četrtek, 25. februarja, so v rotundi gledališča odprli priložnostno razstavo Čehov v novogoriškem gledališču, ki jo je pripravila Ana Kržišnik, nova dramaturginja SNG Nova Gorica.

Iva Korišič

Radoš Bolčina (striček Vanja) in Medea Novak

hoje, drže, pomenljivega molka, ki je spregovoril prav tako jasno kot njihove besede. Najbolj ostro se je v gledalčev spomin zarezala figura Sonje, ki jo je kot odločno, s trdim življenjem, brez uslišane ljubezni in z delom za druge sprijaznjeno dušo izrazilo osvetlila Ana Facchini. Njen oče, upokojeni in vase ter v "svoje" delo zagledani profesor, ki nima poslušna za življenje na deželi, je Bine Matoh. Njegovo mlado ženo, zdolgočasno lepoticco Jeleno, ki razburil premla čustva moških likov, je odigrala mlada Medea Novak, od jeseni članica SNG Nova Gorica. Gospodovalno, v svoj svet zagledano Vojnicko je pre-

Kratke

Duhovnik in narodni buditelj Filip Terčelj bo imel spomenik v Šturjah

Pobuda za postavitev spominskega obeležja duhovniku in narodnemu buditelju Filipu Terčelju na Cankarjevem trgu v Šturjah, v predelu Ajdovščine, se je vsaj z zdaj razpletla oz. rešila. Občinski svet je namreč na seji v četrtek, 4. marca, odobril uporabo prostora, na katerem bo postavljen spomenik. Le-ta je delo kiparja Mirsada Begića in je visok okoli 2,5 metra. O predlogu za postavitev spomenika so odločali že leta 2007, a je bil tedaj zavrnjen. Tokrat je za postavitev spomenika glasovalo 13 občinskih svetnikov od skupaj petindvajsetih, kolikor jih šteje občinski svet. Spomenik bodo najbrž odkrili v nedeljo, 25. aprila, ob praznovanju sv. Jurija, zavetnika župnije Šturje. Na seji občinskega sveta je župan Marjan Poljšak ponovil svoje nasprotovanje spomeniku in dejal, da gre za sredstvo politične propagande. "Propagande za to je bilo dovolj, gre pa predvsem za načrt tistih iz Ljubljane, ki te zadeve zlorablajo za propagando proti komunističnemu nasilju. V ozadju postavitve spomenika sta tudi Silvester Gabršček in Jože Možina. Pa morda še kdo". Jože Možina, direktor TV Slovenije, se je odzval in povedal, "da žal ni med pobudniki spomenika, toda postavitev obeležja močno podpira, saj je bil Filip Terčelj naš primorski Čedermac". Kljub temu pa se zadeva še naprej zapleta in politizira. V novi številki časnika Prepih je ajdovski župan zagrozil, "da bodo tisti svetniki, ki so postavitev spomenika odobrili, morali prevzeti odgovornost za vse možne negativne posledice".

Nova odgovorna urednica TV Vitel v Vrtojbi

Komercialna TV Vitel, Primorska televizija, se širi in tehnološko hitro razvija. Povezave s sodobnimi elektronskimi napravami in omrežji omogočajo gledljivost njenega programa po vsej Sloveniji in tudi čez mejo v Italiji. Posebej spremlja delovanje Kulturnega doma v Gorici. Med novostmi, nastalimi pred kratkim, omenjamo prihod nove odgovorne urednice. Na to mesto je bila imenovana Maja Štefanec, ki se je iz Maribora preselila v Novo Gorico. V Mariboru se je že od mladosti ukvarjala z novinarstvom na tamkajšnjih radijskih in TV postajah, delovala pa je tudi v drugih oblikah in službah za stike z javnostmi. Ivo Saksida, ustanovitelj TV Vitel, Primorske televizije in njen dosedanji odgovorni urednik, se bo odslej v celoti posvetil vodenju snemanja in tehnologiji poslovanja televizije, ki ima svoj sedež v večnamenski zgradbi ob nekdanjem mednarodnem mejnem prehodu v Vrtojbi.

En evro doplačila za vsak zdravniški recept

V Sloveniji postopno zmanjšujejo pravice zdravstvenega zavarovanja za utemeljitvijo, da ima Zavod za zdravstveno zavarovanje velik primanjkljaj. Te ga naj bi zniževali na račun državljanov, ki zdaj marsikje s težavo pridejo do zdravniških storitev, čakalne vrste za posege v bolnišnicah pa se daljšajo in v nekaterih primerih trajajo tudi do tri leta ali celo več. V parlamentu bodo kmalu odločali o dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Po novem bodo morali slovenski zdravstveni zavarovanci za vsak recept, ki ga bodo dobili pri zdravniku, plačati en evro t. i. soudeležbe pri ceni zdravila. Za vsak medicinski pripomoček na recept pa bo treba plačati tri evre t. i. participacije.

Razstava Pod Napoleonovim orlom, 200 let od ustanovitve Ilirskih provinc

V Narodnem muzeju Slovenije, na enoti v Metelkovi ulici v Ljubljani, je na ogled razstava z naslovom Pod Napoleonovim orlom, ki prikazuje ustanovitev Ilirskih provinc pred dvesto leti na območju današnje Slovenije. Razstavo je Narodni muzej pripravil skupaj z Arhivom Slovenije in Vojnim muzejem v Parizu. V francoskem glavnem mestu bo prikazana od 17. marca do junija letos. Z gradivom slovenskih in francoskih muzejev, galerij, arhivov in knjižnic so na sodoben način prikazane vse tri zasedbe naših krajev (1797, 1805-1806 in 1809-1813), glavni poudarek razstave pa je na predstavitvi Ilirskih provinc, tvorbe domala štiriletna francoske nadvlade in oblasti na območju današnje Slovenije in na sosednjih območjih, kjer živijo Slovenci. Tedanja francoska država je v uvajanju pridobitev meščanske družbe močno vplivala na slovensko narodno zavest in zgodovinski spomin našega naroda. Ob razstavi so izdali slovensko-francoski katalog, v katerem so objavljeni zadnji dosežki raziskav slovenskega in francoskega zgodovinskega omenjenega, izredno dinamičnega obdobja Ilirskih provinc.

Uspešne šole in vrtci, ki delujejo pod okriljem katoliške Cerkve

V Sloveniji po sedanjem zakonu in izvršilnih predpisih tudi verske skupnosti lahko ustanavljajo izobraževalne in vzgojne ustanove, dijaške in študentske domove ter druge podobne ustanove in v njih opravljajo vzgojno in izobraževalno dejavnost. Vendar se je za tako delovanje doslej odločila samo katoliška Cerkve, sicer najstarejša in najbolj številna verska skupnost v Sloveniji. Pod okriljem katoliške vere v Sloveniji zdaj deluje 17 otroških vrtcev, ena osnovna šola in 4 gimnazije. Starši radi vpisujejo svoje otroke v omenjene vzgojne oz. izobraževalne ustanove, v posameznih primerih pa se celo nimajo dovolj prostorov, da bi sprejele vse zainteresirane predšolske otroke, učence in dijake. Posebno velik ugled med starši in nasploh v javnosti uživajo katoliške gimnazije, ki delujejo v Ljubljani, Mariboru, Vipavi in v Želimlju na Dolenjskem. Znanе so po kakovosti študija, visokih ocenah dijakov in tudi po številu "zlatih" ocen, ki jih dosegajo dijaki katoliških gimnazij ob koncu študija.

Biotska raznovrstnost je ogrožena

Nevarnost gensko spremenjenih semen

Biotska raznovrstnost, ki se zmanjšuje zaradi podnebnih sprememb in intenzivnega kmetovanja, je zaradi genskega spreminjanja semen še dodatno ogrožena. Vodja svetovnega projekta Rešite naša semena Benedikt Haerlin poudarja, da je gensko spreminjanje semen nevarno, ker so semena na začetku prehranske verige in se lahko razširijo vsepovsod.

Projekt, ki ga podpira okoli 300 okoljevarstvenih organizacij iz celotne Evrope, se trenutno osredotoča na opozarjanje na načrte Evropske komisije za dovoljevanje naključne ali tehnično neizogibne kontaminacije običajnih semen z gensko spremenjenimi.

Kot pojasnjujejo v sporočilu za javnost, po katerem vest povzema Slovenska tiskovna agencija, gre za direktivo, ki jo je EU hotela sprejeti že septembra 2004 in ki bi dovoljevala do 0,7% vsebnost gensko spremenjenih semen v semenih koruze in oljne ogrščice brez potrebe po posebni navedbi, da semena vsebujejo tudi gensko spremenjene organizme. Toda ostra nasprotovanja ekoloških kmetov in okoljevarstvenih organizacij so Evropsko komisijo prisilila k umiku predloga. Od takrat Evropska komisija ni predlagala nobenih novih priporočil. Uradna pozicija Evropske komisije vseeno ostaja, da se pripravi nov predlog za specifikacijo omejitev genskega onesnaženja semen. Genska kontaminacija pod 0,9% za krmo ali celo hrano je morda sprejemljiva.

Pri semenih pa je drugače. Gensko spremenjena semena lahko okužijo polja kmetoval-

cev, ki so sicer proti gojenju teh pridelkov, po ugotovljeni kontaminaciji pa bodo kljub temu dolžni dokazovati izvor onesnaženja. Največji in najpomembnejši učinek genskotehnološke agroindustrije pa se kaže v socialnih in ekonomskih razme-

rah za kmetovalce, saj jih spravlja v odvisnost od velikih agrokemičnih korporacij in povzroča konflikte med kmeti in lastniki zemljišč.

Po podatkih okoljskih in kmetijskih strokovnjakov je bilo pred 25 leti na svetu 7000 gojiteljev semen in nobeden ni obvladoval več kot en odstotek svetovnega tržišča. Dandanes, po mnogih prevzemnih pohodih, je stanje popolnoma spremenjeno - 10 največjih biokemičnih korporacij obvladuje več kot 50 odstotkov trga s semeni.

Gensko spremenjena semena so izpodrinila tradicionalna semena, zmanjšala rastlinsko raznovrstnost, še posebno v državah v razvoju, in prispevala k nadaljnjemu zmanjšanju biotske raznovrstnosti.

V projektu so pripravili petico, s katero pozivajo k prepovedi gensko spremenjenih organizmov v semenih. Peticija, ki jo je do sedaj podpisalo že več kot 200.000 državljanov EU, pravi, da je nekontrolirano širjenje in propagiranje gensko spremenjenih organizmov nezdružljivo s previdnostnim načelom varstva okolja in človeškega zdravja.

Peticija tudi poudarja, da morajo čistost semen zagotavljati tisti, ki proizvajajo ali želijo gojiti gensko spremenjene organizme, in ne tisti, ki želijo nadaljevati s kmetovanjem in potrošjo pridelkov oziroma živil brez gensko spremenjenih organizmov. Projekt koordinira v Berlinu ustanovljena Ustanova za kmetijstvo prihodnosti (Foundation on Future Farming), ki podpira razvoj in gojenje ekoloških semen.

pravi čas - že jeseni leta 2008 - od vlade zahtevala ukrepe za njeno blažitev. Na srečo ji je vlada prisluhnila". Pri pre-

govanju težav in stisk slovenski obrtniki veliko pričakujejo od nedavno ustanovljene Humanitarne organizacije za pomoč obrtnikom. Sredstva zanjo bodo prispevali finančno bolj stojeci obrtniki in podjetniki oz. njihove organizacije.

V razmislek od Dnevu žena

Vedno več žena plačuje nekdanjemu možu preživnino

Civilni zakonik iz leta 1865 je določal, da mora mož sorazmerno s svojim bogastvom v družini štiti svojo ženo, ji zagotoviti primerno bivališče in poskrbeti za vse njene potrebe. Ta pravna norma izhaja še iz Napoleonovih časov. Ko so leta 1942 sestavili Civilni kodeks, ki je danes v veljavi, so ta člen prepisali. Z reformo družinskega prava pa sta mož in žena enakopravna pred zakonom in zakon štiti tistega zakonca, ki je šibkejši, ne glede na njegov spol. In prav ta šibkejši zakonec, naj bo to mož ali ženska, ima pravico, če nima svojih lastnih dohodkov, do preživnine, ki mu omogoča, da ohranja enak življenjski standard, kot ga je imel pred ločitvijo. Višina preživnine pa se določi glede na prihodke obeh in-tendentov. V prvih letih po vstopu v veljavo zakona, ki je v Italiji uvedel ločitev, je preživnino običajno plačeval nekdanji mož in zaradi tega se je na tržišču pojavila nova kategorija revežev: to so nekdanji družinski očetje, ki so morali nekdanji ženi zagotoviti enak življenjski standard kot med poroko, običajno so nekdanji ženi prepustili družinsko bivališče in se preselili v stanovanje v najemu. Ko pa so bivši ženi izplačali preživnino, plačali najemnino zase in položnice, jim je od plače ostalo bore malo. Danes pa ni več tako, saj je vse več ločenih žensk, ki morajo svojim možem plačevati preživnino, saj so se v določeni zakonski zvezi moške izkazali za šibkejši člen.

To je ponovno znak ženske emancipacije. Ženske postajajo vedno bolj enake moškim, pa čeprav se nam to vedno ne izplača. Po zakonu mora oseba, ki ima več denarja, omogočiti šibkejšemu členu družine preživetje in primeren življenjski stan-

dard. Če ženska zasluži več kot njen bivši soprog, je prav, da se vloge zamenjajo. Sicer pa so odvetniki, ki so sledili tem ločitvam, enotnega mnenja, da so ženske, ki imajo pogoje in morajo vzdrževati svoje nekdanje soproge, veliko bolj lojalne in poštene pri plačevanju svojih obveznosti. Veliko bolj spoštujejo pravice svojih bivših mož in niso zasledili primerov prisilnega izplačevanja preživnine. V teoriji pa se sodnik odloči za plačevanje preživnine v primeru, da je en zakonec brez dohodkov, oz. v primeru, da je dohodek enega zakonca štirikrat tako visok kot dohodek drugega

stavljajo 60% populacije, 25% populacije predstavljajo podjetnice, ostalih 15% pa opravlja različne dejavnosti. V 38% primerov je ženska starejša od svojega nekdanjega partnerja. Na splošno pa so ugotovili, da so to samostojne, premožne in zelo inteligentne ženske. Ravno zaradi tega bolje razumejo svoje bivše življenjske sopotnike. Imajo med 40 in 50 let in živijo večinoma v severovzhodni Italiji. Svoje premoženje so največkrat podedovale od svojih očetov. Te ženske izplačujejo svojim nekdanjim možem tudi precejšnje zneske. Posebno radodarne pa so v primeru, da so se v zakonu

rodili otroci. Statistiki znajo navesti primer podjetnice, ki svojemu nekdanjemu soprogu izplačuje preživnino v višini 10.000 evrov mesečno. Tudi pri nekdanjih možeh se je marsikaj spremenilo. Do pred kakim letom si možki niti sanjali, da bi zaprosili za preživnino. Danes pa se je stanje spremenilo. Moških, ki zahtevajo preživnino, je vedno več. S tem se verjetno

ne hvali pred sosedi, saj obstaja še vedno neki moški ponos, vendar ga dejansko ne moti. Če ima moški pravico do preživnine, to tudi preko svojega odvjetnika zahteva. Ni pa rečeno, da to tudi dobi. Na različnih sodiščih se je namreč zgodilo, da je imel mož vse pogoje, da bi lahko prejel preživnino, saj je žena zaslužila veliko več kot mož, istočasno pa so krivdo za ločitev pripisali njej. Sodnik pa pod nobenim pogojem ni hotel priznati možu preživnine, češ, saj je dovolj mlad, naj si poišče primerno službo. Če bi bila na enakem položaju ženska, bi ji gotovo odobrili preživnino.

Mara Petaros

Vsesplošna finančno-gospodarska kriza

Posegla je tudi v slovensko obrt in malo podjetništvo

Finančno-gospodarska kriza je v Sloveniji povzročila posledice oz. škodo skoraj v vseh panogah in dejavnostih, pomembnih za družbo in državo. Izjema naj bi bilo le založništvo, saj je izdajanje knjig celo naraslo v primerjavi s prejšnjim ob-

dobjem in leti. Lani so v Sloveniji uknili skoraj 9.000 obrtnih delavnic ali majhnih podjetij, zaradi česar je okoli 19.000 ljudi izgubilo delo. V obrtno-podjetniški zbornici pa ob tem opozarjajo, "da bi bila bilanca krize lahko še veliko slabša, če zbornica ne bi še

pravilno obravnavala ukrepe za njeno blažitev. Na srečo ji je vlada prisluhnila". Pri pre-

Največja izvoznica v svetu je Kitajska

Nemčija je pristala na drugem mestu

Nemčija je v letu 2009 zabeležila precejšen upad izvoza, s tem pa izgubila položaj največje izvoznice na svetu. Na drugo mesto jo je izrinila Kitajska, ki je lani izvozila blago v vrednosti 1201,7 milijarde dolarjev. To je 80,4 milijona dolarjev več, kot je lani izvozila Nemčija. Nemčija je položaj največje izvoznice na svetu zasedala šest let. Kitajski je ta naslov pripadel prvič doslej. A nemški analitiki ne vidijo vzroka za zaskrbljenost. Ravno nasprotno: kitajski razcvet odpira tudi nemškemu podjetjem nove trge. Izvozniki z vzhoda in zahoda si poleg tega niso konkurenčni. Medtem ko

Nemčija po vsem svetu izvažajo predvsem stroje in naprave, torej investicijska sredstva, je Kitajska močna izvoznica po-

trošnega blaga.

Izvoz Nemčije se je lani zmanjšal za 18,4 odstotka, kar je najhujši padec po letu 1950. Najpomembnejše partnerice ostajajo članice EU. Decembra se je sicer težnja preobrnila in izvoz se je na letni ravni prvič po oktobru 2008 vnovič povečal, in sicer za 3,4 odstotka.

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 9. marca, ob 14. uri.

Veliki, Srednji in Mali Golak

Trije kralji nad Trnovskim gozdom

Golake nad Trnovskim gozdom pozna veliko ljudi, največ, predvsem zamjencev, pa se nanje odpravljajo iz Predmeje. To je po mojem najmanj prijetna in najmanj lepa pot. Sama sem za zimski izlet izbrala za izhodišče Malo Lazno, prostrano jaso med Lokvami in Predmejo. Iz Gorice se nanjo pripeljemo mimo Lokev, za Tržačane pa je krajša pot iz Predmeje. Obe sta makadamski in pozimi bo dobrodošla zimsko oprema. Za vsak primer.

Mala Lazna je zame najlepši kotiček Trnovskega gozda, ne samo zaradi zares prijetne in gostoljubne kočice, kjer nam upravnik vedno postrežeta s prijaznostjo in dobrotami, ampak predvsem zato, ker je na Mali Lazni tako kot v pravljici. Jasa je velika nad 5 ha in se nahaja sredi najlepših smrek-

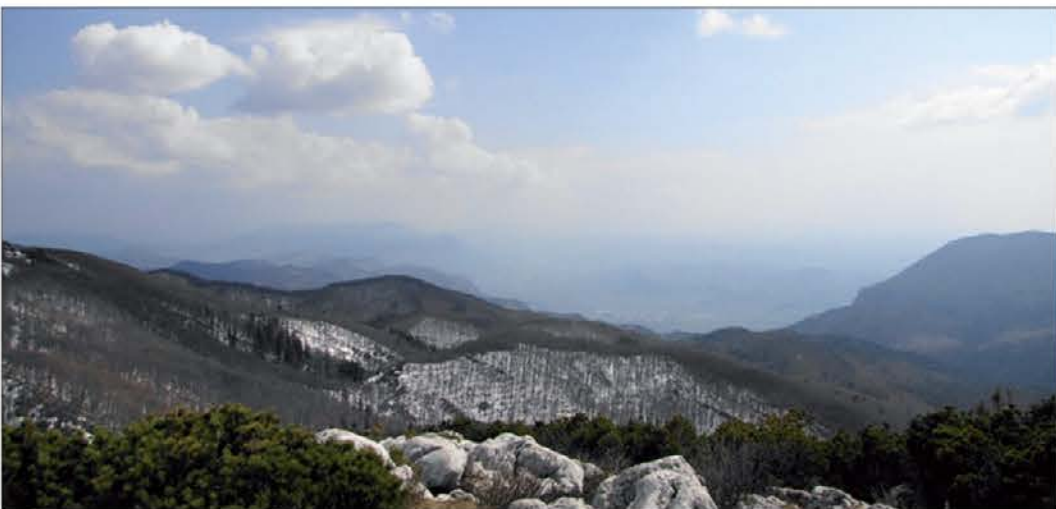
ovih gozdov na višini 1100 metrov nad morjem. Njena značilnost je bogata botanična dediščina, tu se srečujeta alpska in ilirska vegetacija, zaradi vpliva mrazišča pa najdemo še več glacialnih reliktoev. V spisih Toneta Wraberja beremo, da je naša jasa pravi botanični vrt, kjer lahko ob pravem času srečamo Kochov svišč (Gentiana kochiana), čopasti uživec (Pedicularis comosa) in tirolsko plahtico (Alchemilla tirolensis), pa še

sluščice, se bomo tu res počutili kot Janko in Metka. S spoštljivo višine 1260 metrov, na kateri se dviga kočica, bomo lahko v tri četrt ure prišli še na Mali Golak, ki je pravzaprav cilj našega izleta. Pa zakaj na Malega in ne na Velikega, se bo marsikdo vprašal.

Pri Golakih gre pravzaprav za tri ločene vrhove, izmed katerih je najvišji ravno Mali Golak. Veliki in Srednji sta pravzaprav enako vi-

soka, saj je razlika le za en sam meter. Veliki se nahaja na nadmorski višini 1480 m, Srednji pa samo za enoto nižje. Ime so dobili, ker so njihovi vrhovi goli, to pa so edini neporaščeni vrhovi v Trnovskem gozdu. Niže njihova pobočja prekrivata dišeče rušje in pritlikavo vr-

bovje. V obsevu goste rasti domuje kranjski jeglič, v krošnjah pa se skriva divji petelin. Zanimivost kraja, ki je zaščiten kot naravni in gozdni rezervat, so številni kraški pojavi, kot so škraplje, žlebiči, skavnice in nekoliko dlje od vrha številna mrazišča. V davnini je bil tudi sam vrh Golakov pokrit z večnim ledom, o čemer pričča struktura tal, dandanes pa se trije najvišji vrhovi Trnovskega gozda ponašajo predvsem s kamnitimi travišči, ki nudijo rodovitno rastišče alpskim rastlinam. Altimontanski in subalpinski bukovi gozdovi, ki pokrivajo severna pobočja, imajo ponekod še povsem naravno, pragozdno zgradbo. Zavedati se moramo torej, da prečkamo enega najpomembnejših slovenskih gozdnih rezervatov, in važno je, da ne zapuščamo markiranih poti in ne trgamo

vih gozdov na višini 1100 metrov nad morjem. Njena značilnost je bogata botanična dediščina, tu se srečujeta alpska in ilirska vegetacija, zaradi vpliva mrazišča pa najdemo še več glacialnih reliktoev. V spisih Toneta Wraberja beremo, da je naša jasa pravi botanični vrt, kjer lahko ob pravem času srečamo Kochov svišč (Gentiana kochiana), čopasti uživec (Pedicularis comosa) in tirolsko plahtico (Alchemilla tirolensis), pa še

sluščice, se bomo tu res počutili kot Janko in Metka. S spoštljivo višine 1260 metrov, na kateri se dviga kočica, bomo lahko v tri četrt ure prišli še na Mali Golak, ki je pravzaprav cilj našega izleta. Pa zakaj na Malega in ne na Velikega, se bo marsikdo vprašal.

Pri Golakih gre pravzaprav za tri ločene vrhove, izmed katerih je najvišji ravno Mali Golak. Veliki in Srednji sta pravzaprav enako vi-

sluščice, se bomo tu res počutili kot Janko in Metka. S spoštljivo višine 1260 metrov, na kateri se dviga kočica, bomo lahko v tri četrt ure prišli še na Mali Golak, ki je pravzaprav cilj našega izleta. Pa zakaj na Malega in ne na Velikega, se bo marsikdo vprašal.

Pri Golakih gre pravzaprav za tri ločene vrhove, izmed katerih je najvišji ravno Mali Golak. Veliki in Srednji sta pravzaprav enako vi-

sluščice, se bomo tu res počutili kot Janko in Metka. S spoštljivo višine 1260 metrov, na kateri se dviga kočica, bomo lahko v tri četrt ure prišli še na Mali Golak, ki je pravzaprav cilj našega izleta. Pa zakaj na Malega in ne na Velikega, se bo marsikdo vprašal.

Prejeli smo

Za spomenik osamosvojitvi

V Demokraciji se je v rubriki Popravki, Odzivi in Mnenja dne 18. februarja t. l. pojavil članek predsednika Slovenske konference SSK, dr. Boruta Koruna. Tudi sam podpiram omenjeni predlog, ki so ga posredovali Danilu Türku, Borutu Pahorju in Zoranu Jankoviču. Mislim, da se ne motim, če domnevam, da se te tri osebe ne bodo pozitivno odzvale, ker so že večkrat dokazale, da jim je osamosvojitve obremenilna cokla. Ti trije so namreč izraziti apologeti jugotitoistične okupatorske diktature in vsa njihova dejanja stremijo v komunistični monizem. Tega zares ni potrebno dokazovati.

Spominjam se, kako sva se z dr. Borutom Korunom zgražala, v evforičnem zanosu takoj po osamosvojitvi, ko sva kritizirala izpostavljanje slik zločinskega trionoga v javnih lokalih (banke, gostilne, turistični objekti, planski domovi etc.) in kako naju je motila jugoikonografija z vsemi kipi in spomeniki preteklosti nesreče. Mislila sva namreč, da se bo ves ta balast dokončno odstranil z novo poosamosvojitve-

no vlado Demosa. Pobožne želje, saj tranzicijska levica danes še stopnjuje to ogabnost in zastruplja mlade generacije s pravljičnimi OF-NOB in omalovažuje osamosvojitve, kljub navidezni demokratizaciji družbenega življenja. Danes, s pomočjo medijske zlorabe z državnega vrha, se skuša celo dokazovati, da je bila osamosvojitve vodena od totalitarne zločinske UDBE in njenih voditeljev s sekretarjem KPS Milanom Kučanom na čelu! Prave osamosvojitve primerjajo z diktatorskimi epitetai, katerih so se na hitro znebili njih pravi nositelji današnje lažne "socialdemokracije".

Še toliko bolj utopična je zamisel postavljanja spomenika osamosvojitvi, če se Borut Korun navno obrača za podporo družbenih organizacij, ki naj bi jim bila "skrb za slovenstvo program dela" (sic!). Ne vem, kako je z društvom Rudolfa Maistra, za gotovo pa vem, da ne ZZZ ne društvo TIGR (ki je postalo podružnica ZZZ, ker pravi tigrovcu so za ZZZ "teroristi") ne tisti del veteranov, ki se družijo v simbiozi z ZZZ v Dražgošah, Komnu in

Prejeli smo

Prejeli smo

Pavel Ferluga

Šesta številka mladinske revije Galeb

Med literarnimi zapisi ples pustnih šem

Mesec februar s pustnimi norčijami je že krepko za nami, a na straneh februarске številke Galeba bo še naprej veselo kraljeval. Pustna šema v tehniki kolaža gospoduje že na

platinici; v pisanih barvah jo je v pustno zmešnjavo namestil Jaren Diviaco, tretješolec COŠ Pinko Tomažič iz Trebč. Tudi njegovi sošolci so sprostili domišljijo ob raznolikih maskah. Njim so se v pustni šegavosti pridružili učenci OŠ Fran Milčinski s Katinare, OŠ Ivan Grbec - Marica G. Stepančič iz Škednja, OŠ Josip Jurčič iz Devina in OŠ Josip Ribičič - Karel Širok od Sv. Jakoba, ki so se tudi nastavili fotografu in sliko poslali Galebu. Na krasne tujске kurente z zvonic, dolgimi jeziki in ježevkami se navezuje priredba ljudske pripovedi Marjete Zorec o prebrisanem, bistem kurentu in njegovih zemeljskih in nebeških potegavščinah. Spremlja jo izrazita ilustracija Jasne Sepin. Tudi kuharja Škrobka je pust pritegnil v svoj norčavi krog, saj je svojo sošolko presenetil s sladkimi miškami, za bralce Galeba pa kot vselej natančno in nazorno napisal recept. Tudi kubistične lepljenke, ki jih v Galebovi likovni delavnici prikazuje Jasna Merku', vzbujajo šegavo razpoloženje; pa naj ne zameri veliki Picasso, pri katerem je Merkujeva našla navdih zanje. Februar je tudi »Prešernov

mesec«, saj se vsako leto 8. spominjamo na njegovo smrt in praznujemo Dan slovenske kulture. Prav o pesniku iz Vrbe je dolg zapis prispevala Berta Golob z naslovom Imejmo ga radi. Klavdij Palčič je

ilustriral vsebino njegove pesmi Od železne ceste, katere odlomek prinašata dve Galebovi strani. Valentinovo, dan zaljublencev, je navdihnilo pesmico Ljubeznivo povabilo, ki jo je sestavila Zvezdana Majhen, v risbi nežnih barv pa predstavila Mojca Cerjak. Tudi Bina Štampe Žmavc je sestavila prav posebno ljubezensko pesem: Mačja zaljubljenca, katere protagonista sta muca Lepooka in muc Pepko, ki ju je Alenka Sottler upodobila na poldrugi strani. Lepe ilustracije oblikih Magde Tavčar bogatijo zapis Jožeta Sevljaka, ki tokrat razlaga, kako je neka vas dobila ime

Rzišče. Ta pripoved kot tudi nadaljevanji Seštrici v Soli Tatjane Kokalj in izpod peresa Milana Petka Levokova Avtobus za Indijo Koromandijo, ki ga je tokrat pograbil vrtnec čarovnice s Črnega otoka (kot hudobno

spako jo je ilustrirala Katerina Kalc), so vključene v branje letošnje Bralne značke, za katero se potegujejo pridni bralci. Poleg omenjenih zgodb so se mali knjižni molji gotovo zajedli še v druge zanimive pripovedi. V Ljubeznivčkah Darinke Kobal so spoznali ljubkega ježka, ki se potepa pred jesenskim spanjem, v zgodbi Deček in ptica Berte Golob pa tokratno dogodivščino Darka, ki je moral v bolnišnico zaradi slepiča. Februarске strani prinašajo še zgodbe Tri kapljice Štefke Kac-Marn, Jaz, Franc Grdi Dima Zupana, katere junak je muček, ki ga je želel imeti fantič Mate, in zabavno pravljico o kozlu (napisala jo je Staša Košak

Blumer), ki si je domišljjal, da je dober vrtnar. Debelušen dimnikar, veselo noseč v roki štiriprerseno deteljico, spremlja zapis Klarise M. Jovanovič o deteljici; ta drobna rastlina po ljudskem izročilu prinaša srečo. Galebov kviz, ki ga pripravlja Nevenka Škrlj in spada k bralni znački, didaktična naloga, ki zahteva poznavanje geometrijskih pojmov, in dopolnjevanje Vere Polšak pa še Križanka v pravljicah dopolnjujejo raznoliko vsebino februarске številke Galeba. Revija izhaja že 56. leto v Trstu, izdaja jo Zadruga Novi Matajur.

IK

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

27

Sloviti ameriški pisec in neurolog Oliver Sacks, ki ga poznamo kot avtorja več uspešnic, med njimi je gotovo knjiga Awakenings (Risvegli, Adelphi, Prebujanja) tista, ki je doživela največji uspeh, tudi zato, ker so po njej posneli film z različnimi igralcema Robertom De Nirom in Robinom Williamsom, je o avtorici knjige Veslanje brez vesel dejal: "Nikdar nisem bral ničesar podobnega: njena umirjenost, njen pogum, njena lucidnost! Knjiga je razburljiva, prelepo branje je to, strašno, a obenem mogočno in istočasno tudi pomirjujoče". Sacks, ki je v Italiji najbolj zaslovel s knjigo L'uomo che scambio 'sua moglie per un cappello (The Man Who Mistook His Wife for a Hat) (1985), Mož, ki je zamenjal svojo ženo za klobuk (vedno Adelphi), je govoril seveda o knjigi avtorice Ulle-Carin Lindquist. Knjigo te lepe in samozavestne Švedinje sem sicer pred časom že predstavil v Novem glaslu, v slovenskem jeziku jo je izdala v prevodu Sare Grbovič Študentska založba v Ljubljani leta 2006, še jo dobite v prodaji, že zaradi dosegljivih in ne preveč naporih 160 strani branja jo mirne duše lahko vzamete v roke. Na kratko: gre za knjigo slovite švedske novinark, televizijske reporterke, ki zboli za neozdravljivo boleznijo ALS na višku svoje slave. Za tiste, ki radi brskate po Googlu, naj povem, da boste več zadetkov dobili pod SLA kot pod ALS, a vseeno. Ko boste prebrali geslo o tej bolezni v Wikipedii, vam bo tesno pri srcu, saj za to bolezen danes ni pravega zdravila. Tako je bilo tudi za kraljico švedskih novinark, kar je Ulla-Carin Lindquist vsekakor bila. Ko je avtorica izvedela za smrtno bolezen, se je odločila narediti zadnji "scoop" življenja, opisala je svoje telesno propadanje in približevanje k smrti. Kako je to naredila, preberite sami, sam lahko dodam, da sem knjigo v hipu prebral, a mi je ob koncu vseeno ostal grenak priokus, še posebej sem pogrešal več globine ob srečanjih z duhovnico (Ulla-Carin je bila protestantka), če že ne omenim kakega bolj poglobljenega eseja o avtorici sami in ne samo o hudi bolezni, ki knjigo spremlja. Morda je v mojem pisanju čutili razočaranje, ki sem ga občutil ob koncu knjige, a ne gre za to, najbrž sem pričakoval več, "tisti videti čez", ki odlikuje nekatera vrhunska dela, ki ga v tej knjigi nisem našel. Govorim seveda o zadnjih, poslednjih rečeh, o "tistem videnju čez", ki nekaterim avtorjem omogoči, da uvidijo in vidijo Boga ali pa se od Njega spoštljivo oddaljijo, a to naredijo neverjetno lepo, mojstrsko, na takem

Ulla-Carin Lindquist

nivoju, da ostaneš še ti, bralec, potešen. Tega v knjigi Ulle-Carin Lindquist ne boste našli, boste pa našli neverjetno vitalnost, veselje do življenja, kakršnega vedno s seboj skorajda ni več! Njena prošnja, ki je prošnja umirajočih: "Ne pomiluj me, smejte se z mano!" je seveda pretresljiva, saj jo govori vsem bližnjim, med temi so tudi in predvsem njeni štirje mali otroci.

Prav to neverjetno vitalnost sem pred dnevi srečal v Kliničnem centru v Ljubljani, kamor zadnje čase pogosto zahajam zaradi hude bolezni v družini. S seboj jo je na dobesedno mrtev in tih hodnik prinesla Marija (drugače ji je ime, a iz spoštovanja do nje, ne morem napisati pravega, saj jo vendar moram zaščititi!); majhno bitijce poznih srednjih let, ki na eno nogo šepa, vidi zelo slabo, še to samo na eno oko, življenje ji je prizadelo toliko gorja kot ga ni večini od nas, sedaj se zdravi za strašno bolezen, a vseeno: eno samo veselje do življenja je in njena največja želja je, da bi se lahko spet vrnila med svojih ljubljenih dvajset krav v hlevu, katerim je dala vsaki posebej ljubkavalno ime. Privihrala je, urejena, čista, kot so lahko čiste le kmečke žene, ki v vsakodnevem življenju garajo kot črna žival, ko gre do zdravniku! Drobna, a odločna, nič kaj bojazljiva, neverjetno vesela, slekla je plašč, se usedla zraven na klop in

pogovor je stekel. Nevsiljivo in sproščeno, presenetljivo za Ljubljano in vsa duhamorno Kranjsko, ki vedno in povsod tubobno molčita, če že ne zajedljivo bevskata! Pa naj rečejo, kar hočejo, ampak: Blažena provinca, blagoslovljene štajerske, dolenske, prleške, prekmurske, primorske vasi, če se v njih še rojevajo take Marije!

Zvečer sem se prav zares Bogu in življenju zahvalil, da sem srečal tako lepo osebo, kot je Marija iz Dolenjske. Tista mala Marija, ki se je borila za možovo življenje do konca, ostala brez nje, prenela marsikatero grenkobo, a vedno šla naprej. Današnjega življenja ne razume. Ko sem ji rekel, da ga tudi sam ne, je samo dodala: "A živetvi pa moramo, ne, kaj pa č' mo"? In takoj pristavila, kako mora iti naslednji dan na občno po neka potrdila, da ji bodo le povrnili potne stroške. Slikovito je rekla, kaj si misli o neprijaznih uradnikih, za mimoidočo mlado in že na videz ošabno zdravnico pa dodala: "Ko sem ležala tu, je bila zelo neprijazna, grdo je ravnala z mano, a bo že videla sama, nihče namreč še ni umrl zdrav!"

In se je zasmejala: "Življenje je težko, ja, a je lepo!"

Slovenija / Vsesplošna čistilna akcija

V enem dnevu nameravajo očistiti vsa divja odlagališča

Priprave na največjo skupinsko čistilno akcijo v Sloveniji "Očistimo Slovenijo v enem dnevu"! so v polnem teku. Gre za akcijo, ki bo potekala 17. aprila letos v organizaciji društva Ekologi brez meja. Njen glavni namen je v enem dnevu očistiti čim večjo količino v naravo odloženih odpadkov. Za zgled so si organizatorji vzeli Estonce, ki jim je leta 2008 v podobni enodnevni skupinski akciji uspelo združiti 50 tisoč prebivalcev (štiri odstotke prebivalstva) ki so v le petih urah očistili vsa divja odlagališča v državi, za kar bi država sicer potrebovala tri leta in 23 milijonov evrov. Cilj akcije, ki so jo razen dveh, treh izjem, podprle že vse slovenske občine in številne državne institucije od Uprave RS za zaščito in reševanje, Slovenske vojske, ministrstva za obrambo, policije, Direkcije RS za ceste, Kmetijsko-

gozdarske zveze, Lovske zveze, gasilcev, ipd., pa tudi številne šole, vrtci, društva in podjetja, družine ter posamezniki, je v enem dnevu v največji okoljski akciji v Sloveniji do zdaj zbrati 200 tisoč prostovoljcev, izdelati digitalni register vseh črnih odlagališč v državi in odstraniti najmanj 20 tisoč ton ilegalno odvrženih odpadkov. K akciji lahko vsak posameznik prispeva na več načinov, in sicer tako, da se kot prostovoljec prijavi na čistilno akcijo, ki bo potekala omenjenega dne, da s svojim prevoznim sredstvom pomaga pri odvozu odpadkov, da še pred samo akcijo išče divja odlagališča in jih prijavi, da prijavi

zbirno mesto za prostovoljce ali prispeva koristne ideje za izved-

bo oziroma izboljšanje izvedbe same akcije. Tudi Mestna občina Nova Gorica je sredi februarja potrdila svojo udeležbo v akciji in bo aktivno sodelovala v vseslovenskem projektu Očistimo Slovenijo v enem dnevu!, pa čeprav naj bi bila – tako so zapisali na občinski

brez divjih odlagališč na svojem ozemlju. Kot se piše na spletni strani občine, s katere je že nekaj dni omogočena direktna povezava na osrednji portal www.ocistimo.si, bodo na Goriškem v akciji sodelovali društva, krajevne skupnosti, osnovne šole, podjetja, skratka vsi, ki jim je mar za čisto okolje. Nataša Dominko, koordinatorica akcije Očistimo Slovenijo v novogoriški občini, je povedala, da se je v občini k akciji do zdaj prijavilo že preko dvesto prostovoljcev, na državnem nivoju pa okrog 35 tisoč. Pojasnila je še, da je interes zelo velik, in da se vsak teden na novo prijavi okrog petdeset prostovoljcev. Izrazila je tudi zadovoljstvo, da so se na Primorskem, severnem in južnem, se pravi od Pirana do Bovca, v akcijo aktivno vključile vse občine. Glede divjih odlagališč na občinskem teritoriju pa je pojasnila, da večjih resni, vseeno pa se bodo prostovoljci 17. aprila lotili manjšega črne-

ga odlagališča pod Lijakom in na robu stanovanjskega naselja Varda pod Kekcem. Pojasnila je še, da je naokrog cel kup zavrženih avtomobilov, ki jih bo treba odstraniti, med bolj onesnaženimi območji pa je podčrtala še bregove rek, ki s seboj nosijo najrazličnejšo nesnago. V zvezi s samo logistiko čistilne akcije je dodala, da bosta pred 17. aprilom na državni ravni še ena poskusna in dve iskalno-čistilni akciji. Na eni bosta vojska in policija skušali poiskati najboljši način za organizacijo akcije, 13. marca pa je načrtovana iskalno-čistilna akcija, na kateri bodo skavti, taborniki in predstavniki drugih nevladnih organizacij na terenu popisovali divja odlagališča in preverjali, ali lokacije že prijavljenih in popisanih dejansko držijo. Dominkova je povedala še, da bodo vsi prostovoljci, ki so se preko spletne strani prijavili na akcijo, teden dni pred 17. aprilom prejeli na dom obvestilo o njim najbližji zbirni točki za čiščenje, družba Komunala Gorica bo poskrbela za dodatne zaboynike na zbirnih mestih, občina pa bo zvečer najverjetneje na Bevkovem trgu priredila tudi koncert ob koncu akcije.

Nace Novak

Razmišljanje odgovornega urednika tednika Nedelja Hanzija Tomažiča (3)

Tudi verska sredstva javnega obveščanja so na razpotju

4. Ob bežnem pogledu na socialne medije bi človeku morda res prej prišla na misel skica predpeklja: brezplodne debate, izmenjava banalnosti, neumnosti igrice, brezvezni trač... Res je, vse to tudi najdemo tam, toda to nam kar hitro lahko zastavi pogled na jedro revolucionarnosti socialnega omrežja. Socialni mediji imajo dejansko korenine v gibanju, ki dopušča najzlahotnejšo interpretacijo besede socialno. To vključuje čut za skupnost, to je zanimanje za drugega, to je, da se lahko živim v drugega, to je, da imam v mislih tudi dobrobit drugega, to je, da drugemu pomagam. Princip socialnih medijev je dajati in prejemati. Skoraj vse bistvene inovacije v spletu zadnjih let so se dogajale na principu open source, odprtih virov. Programsko kodo dajem drugemu naprej

in ta jo lahko uporablja, izgrajuje, samo naprej jo po navadi ne sme prodajati. Zastonjsko in deljenje (share) so prav tako principi novega spleta kot pa raznorazno povezovanje. S tem smo pri pravem jedru posebnosti socialnih medijev. Čeprav delujejo po pravilih množične komunikacije, ostajajo v jedru individualistične. Morda bi celo bolj ustrezal izraz - social networking -, saj gosta mreža skrbi za to, da lahko po principu snežne kepe bliskovito nastane družbena vplivna skupina, ki seveda ni trajna, toda ima dovolj moči, da odločilno poseže v družbeni diskurz. Ta skupinska inteligenca je skrajno občutljiva za laž, za nepristnost, za farbanje, tudi pri posameznikih, v posebni meri pa to velja za podjetja in ustanove, države. Na drugi strani ta amorfna množica posameznikov ugaja

v podpiranju dobrega, rada se angažira za tistega, ki ni "evil", ki ni hudoben. "Don't be evil" je uradno geslo največjega igralca v tem svetu, podjetja Google, in dolgo časa jih je to geslo dejansko varovalo skoraj pred vsakršno kritiko. Še bi lahko našteval primere kot pa neverjetni vzpon Baraka Obame s pomočjo novih medijev ali izredna akcijska moč spleta ob nedavnem potresu na otoku Haiti ali pa vloga socialnih medijev (da mimogrede omenim twitter kot drugi najpomembnejši zastopnik socialnih medijev) v primeru iranske opozicije in podobno. Vedno gre za učinek, ki ga lahko ustvarijo predvsem množice, toda tokrat ne kot brezosebna masa, temveč kot seštevek posameznikov, za katere slej ko prej šteje princip personalnosti. In tu smo tako rekoč spet na domačem igrišču,

saj je personalnost ena izmed temeljev katoliškega socialnega nauka. Izziv je predvsem v tem poiskati in povezati ljudi s skupnimi interesi, s skupnim hrepenenjem, s skupnimi idejami. Za naše razmišljanje je najvažnejše: prisedi in prisluhni, sam kaj prispevaj, bodi odkrit. Slovenski jezik ima izvrstno inačico za glavni socialni medij - facebook. Če to prevedemo nekoliko kreativno, dobimo knjigo fac. In to je to: bodi faca. Kolega Jurij Paljk je taka faca: on uporablja facebook na virtuozni način, skoraj bi rekel kot posebno umetniško zvrst, in enkrat je to lahko učinkovito pastoralno delo, včasih pa tudi samo luštna zabava. Lepo bi bilo, če bi nam Jurij potem razkril nekaj svojih motivov za takšen način komuniciranja. To so torej iztočnice za naše konkretno delo, za razmišljanje, kje so nastavki za nas, za odločitev, kje stopimo mi v igro. Moje in Nedeljine konkretne izkušnje s spletom in digitalno tehnologijo bi omenil tu le ob robu. Za naše današnje

razmišljanje se mi v tej zvezi zdita važna predvsem dva vidika. 1. Nikoli ni pregodaj in osnovni princip je poskušanje - Dejansko je uredništvo Nedelje svoj 1. spletni nastop realiziralo pred 14 leti, in kdor pozna hitrost spletnega razvoja, bo lahko potrdil, da je to neke kratko po dobi izumirajočih elektronskih dinozavrov. Za spletne arheologe sem izbrskal eno naših prvih številčk, ki je datirana s 15. decembrom 1996. "dia" Nedelja 1996 Celot-

na številka Nedelje z vsemi slikami in slovenskimi crkami! • STRAN 7: Pogovor z ravnateljem Škofijske klasične gimnazije v Ljubljani prof. Jožetom Mlakarjem • STRAN 8,9: 90-letnica Sodalitete, združenja slovenskih duhovnikov na Južnem Koroškem. Mimogrede: splošno mnenje je, da je splet izrazito minljiv medij, kjer zapisano pride in gre. Nekje to že drži, toda na drugi strani je vse, kar je zapisano, vsaka slika, vsak film, neizbrisno požrt od velikega zbiratelja, od večnega trdnega diska, ki ga imenujemo google. (In sodobne vice si predstavljaj tako, da sedimo tam nekje v kalifornijskem Mountain View in moramo prebrati vse to, kar smo nekdanj kje zapisali). Te strani, ki jih tukaj vidite, tudi sam že dolgo nimam kje shranjene in kljub temu sem potreboval le nekaj minut, da sem jih našel v drobovju spletnega arhiva, čeprav je stran stara več kot 14 let, realno že dolgo ne več obstaja na kakem strežniku in so po njej bile napisane cele galaksije drugih spletnih strani.

/ dalje

Uspešne namiznoteniške igralke Krasa

Po enem samem letu spet med italijansko smetano

Ob koncu februarja je v našem sportu padla prva končna odločitev. Že mesec dni prej je sicer žal balinarska vrsta Gaje nazadovala iz deželne C-lige, tokrat pa beležimo navdušujoč dosežek. Namiznoteniške igralke Krasa so se po enem samem letu v vicah državne ekipne A2-lige takoj vrnil v najvišje italijansko tekmovanje. Objektivno jim nasprotnice v drugi državni ligi niso bile dorasle, do matematičnega prestopa tri kroge pred koncem rednega dela so zbrale deset gladkih zmag (večinoma z izidom 4:0) in en neodločen izid (3:3 proti Eppanu s Tridentinskoga). Ker neposredno

napredujeta dve od osmih ekip vsedržavne skupine A2-lige, je bilo torej že zdavnaj (ob koncu prvega dela pred božičnimi praz-

niki) jasno, da bodo najvidnejše športne predstavnice zgoniške občine zeleni cilj dosegle tako rekoč z levo roko. Treba je vedeti,

da je med letošnjo sedemčlansko A1-ligo in drugo moštveno konkurenco ogromna kakovostna razlika, tako da varovanke kitajskega trenerja Lianga Fenga že nekaj let visijo med obema prvenstvom. A1-liga je zanje v bistvu prezahtevna – v lanskim sezoni v njej niso zmogle niti tekme in tako izpadle preko zadnjega mesta – v A2 pa prednjačijo brez prave konkurence.

Kot vemo, je Krasova športna politika na italijanski sceni poglavje zase, saj je naše društvo eno redkih, ki skoraj v celoti zaupa domačemu igralškemu kadru. Klub vlaga v poklicnega trenerja (že omenjenega Lianga Fenga, ki vodi tudi ves mladinski pogon) in odlično igralko (Fengovo ženo Yuan Yuan), ki je v Zgoniku že šest sezon in je med najboljšimi tujkami tudi na nivoju prve lige. V postavi pa, kot znano, vselej prevladujejo domače, v klubu vzgojene "pingpongašice", ki so prave junakinje letošnjega uspeha. Poleg Yuanove že nekaj let nosijo dres članske prvoliška vrste Martina Milič (26 let), Eva Carli (23) in

Mateja Crismancich (22), ki so na vsedržavni jakostni lestvici uvrščene nekje med 15. in 25. mestom in so v iztekajočem se prvenstvu prispevale več nenadejanih točk, sploh pa so igrale zelo konstantno in odločno. Rezultati zadnjih let kažejo, da se ta pot še kako obrestuje v A2-ligi, za bolj konkurenčno tekmovanje med smetano Apeninskega polotoka pa bi kazalo najeti še eno tujko, česar pa uprava noče in si najbrž tudi ne more privoščiti. Videli bomo, kako bodo predsednik Igor Milič, tehnični vodja in duša delovanja Sonja Milič ter ostali sodelavci ravnali pred novim izzivom v A1-ligaški konkurenci. Prisotnost v prvenstvu, kateremu so se pred nekaj leti tudi odpovedali, vsekakor v sedanjih razmerah ne bi smela biti vprašljiva, tudi ker zadnje sezone le še potrjujejo, da je Kras eden najresnejših in najbolj

solidnih klubov v Italiji. Pomisleki so vezani bolj na prihodnost same članske prvoliška ekipe, saj beležimo v zgoniškem mladinskem sektorju zadnja leta določen osip tekmovalk. Sedanje nosilke so sicer še razmeroma mlade, vendar počasi končujejo študijsko obdobje, ustvarjajo si delovna mesta in družine in kajpak ne bodo vztrajale v nedogled. Prave zamenjave zanje pa na obzoru ni videti, saj so – kot v športno-kulturnem centru vedno poudarjajo – poleg nadarjenosti in znanja odločilne zlasti delovne navade in stanovitnost, ki pri današnji mladini niso same po sebi umevne. Skratka, iskrene čestitke krasovkam, ki zasluženo proslavljajo prigrarani uspeh, prav kmalu pa bo po penecem vinu že prišel tudi čas streznitve in razmišljanja o prihodnosti.

HC

NOGOMET	C2 liga: Bor - Ardita 73:69, CBU - Breg 66:55
Elitna liga: Sevegljano - Kras 0:1	D liga: Dinamo - Kontovel 54:66
Promocijska liga: Vesna - Pozzuolo 3:1, Sovodnje - Villesse 2:0, Ponziana - Juventina 2:2	ODBOJKA
1. amaterska liga: Primorec - Gradese 1:1	Ženska C liga: Volleybas - Slaga 0:3,
2. amaterska liga: Zarja/Goja - San Canzian 1:1, Muglia - Primorje 3:1, Esperia - Breg 4:1	Millenium - Bor/Breg 3:2
3. amaterska liga: Mladost - CGS 1:2	Moška C liga: Olympia - Soča 0:3, Val - Basiliano 3:0, Slaga - Buia 0:3
KOŠARKA	Ženska D liga: Kontovel - Gemona 3:0, Carnia - Gavalley 3:0
C1 liga: San Daniele - Jadran 84:72	Moška D liga: San Sergio - Naš Prapor 1:3